Protocoll,

hållna

hos

Höglofliga

Ridderskapet och Adeln,

vid

Lagtima Riksdagen i Stockholm,

Åren 1828 och 1829.

Fyrationdetredje Häftet.

STOCKHOLM.
Tryckta hos *Johan Hörberg*, 1833.

Måndagen den 28 Sept. 1829.

Plenum klockan 9 Förmiddagen.

Fortsattes pröfningen af StatsUtskottets, ej mindre den 10 sistlidne April under N:o 128 afgifne, och den 7 derpåföljde Maji e. m. på bordet lagde, Betänkande, angående regleringen af utgifterne under RiksStatens Andra HufvudTitel; än ock under N:o 237 meddelte, och den 29 sistlidne Augusti f. m. på bordet lagde, Utlåtande, öfver de vid berörde Betänkande gjorde anmärkningar.

6:te Punkten. StatsContoirets Stat.

Uppå derom af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* gjord proposition, biföll Ridderskapet och Adeln Utskottets tillstyrkanden i denna punkt.

7:de Punkten. Taffelpenningar för Presidenten i KammarRätten.

Friherre *Anckarswärd, Carl Henrik:* Ehuru den allmänna meningen inom Riddarhuset yttrat sig för löneförhöjningar af alla slag, utbeder jag mig dock att få fästa Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet

å det förhållande, att då Presidenten i KammarRätten icke tillförene haft taffelpenningar, det ej eller nu synes af nödvändigheten påkalladt, att tilldela honom dem. Utskottet har yttrat, att en sådan lönereglering ej borde bero på en Tjenstemans personliga förhållanden, men jag tycker, att vid denna Riksdag man väl kunde taga i betraktande, huruvida personer äro i behof af sådana löneförhöjningar. Den ifrågavarande Embetsmannen har, såsom Riks-Marskalk, så betydlig lön, att den fyller den summa, som kan anses nödvändig för KammarRättens President; och då varupriserne icke blifvit förhöjde, utan tvärtom lägre, kan jag ej biträda den meningen, att taffelpenningar skola åt honom anslås, enär de förut icke ägt rum. Jag tror, att vid ombytte förhållanden utvägar kunna finnas, att förhjelpa Presidenten till högre inkomster, om han skulle råka vara i behof deraf. Jag anhåller om afslag å Utskottets tillstyrkande.

Herr *af Billbergh, Johan Petter:* Med det begrepp jag gör mig om den i detta Hus rådande upplysning och rättskänsla, skulle jag anse öfverflödigt, att öka motiverne för tillstyrkande af StatsUtskottets Betänkande; men då anmärkningar dervid blifvit gjorde, hvilka åsyfta motsatsen, anhåller jag att få yttra några ord. Friherre Anckarswärd har trott, att Presidenterne icke till-

förene haft taffelpenningar. Jag får upplysa, att den nuvarande Presidentens företrädare hade sådane, äfvensom denne haft dem, men genom särskilta årliga anslag, och icke på stat. Orsaken, hvarföre de icke varit på Stat uppförde, känner jag icke; men jag hemställer om det är rättvist mot det Verk, hvilket visserligen icke i andra afseenden är väl lottadt, att dess President skall vara i saknad af en förmån, som alla andra vederlikar hafva, och om, med det ringa löneanslag af 2800 R:dr, han bör vara den enda, som ej skall få tillgodonjuta hvad han hittills haft, och hvad hans vederlikar hafva. Man har sagt, att man borde taga i betraktande de personliga förhållanderne; men, om så skulle vara, bör man äfven taga i betraktande, att den nuvarande Presidenten ej har det ringaste på Kronans Stat, utöfver ofvannämnde 2800 R:dr. Hvad han möjligen kan uppbära af Konungens enskilta anslag, förmodar jag ej höra till vår forskning, än mindre till vår beräkning. Vill man åter fästa sig vid det personliga förhållandet, så hemställer jag, om Ridderskapet och Adeln saknar all anledning, att lemna en gärd af aktning åt sin fordna LandtMarskalk. Fäster man sig åter vid Embetet, som torde vara det enda rätta, så kan Presidenten i Kongl. KammarRätten icke undgå att i främsta rummet dela Verkets tunga omsorger, hvilka, olika med förhållandet inom alla andra Verk, icke afbry-

tas med några förnöjande sysselsättningar. Jag tillstyrker bifall å Utskottets förslag.

Friherre *Anckarswärd:* Till svar å Herr af Billberghs anförande, nödgas jag i största korthet först uttrycka min mening, att KammarRätten kunde vara utan President; och hvad LandtMarskalks-pensioner beträffar, har jag ännu ej hört sådana komma i fråga; och tror ej eller, att de nu äro det. För öfrigt vill jag ej förlänga discussionen med skäl, som kunde tala för min mening, utan, i händelse den ej kan bifallas, begära votering.

Herr *Tham, Wolrath:* Till hvad Herr af Billbergh anfört, önskar jag blott få tillägga Utskottets enkla anförande, att det *varit beskaffenheten af embetet och tjensten, hvarpå Utskottets förslag till lönevilkors bestämmande i hvarje fall alltid haft afseende, icke på personliga ställningen i samhället af den, som för närvarande deraf varit innehafvare.* Jag tror ej, att Rikets Ständer bevilja för vissa personer, utan för embetet, i hvars mans hand det må komma. På denna enkla grund tillstyrker jag bifall å Utskottets förslag.

Herr *von Hartmansdorff, August:* Det förhåller sig med KammarRätten i det mindre, som med Rikets Ständers Revisorer i det större. Ju strängare de uppfylla sina skyldigheter, ju mera tadlas de. Det är

ej nog, att den klandras af alla penningeförvaltande Verk, utan äfven af alla slags skattskyldige, hvilkas uppgifter till taxeringarne varit för ringa. Under den tid jag följt de allmänna ärenderne, har man aldrig klagat så mycket öfver KammarRätten, som nu, och detta föranleder mig tro, att han aldrig varit så förtjent af Rikets Ständers välvilja. Anmärkningen, att den nuvarande Presidenten har två befattningar, behöfver ej af mig upptagas, emedan en annan det redan gjort. Men hvad behofvet af President angår, så torde få Verk hafva det så mycket som detta, emedan dess befattningar äro af så obehaglig beskaffenhet, att en Chefs uppmuntringar, att icke tröttas och vårdslösa dem, väl behöfvas. Skulle man fordra historiska bevis för detta behof, så får jag erindra att RegeringsFormerna både af 1720 och 1772 uttryckligen förklara, att KammarRätten, som då hette KammarRevisionen, *behöfde ock en President.* Jag tillstyrker bifall å Utskottets hemställan i denna del.

Herr *Anckarswärd, August:* Af hvad Herr von Hartmansdorff sednast anfört, skulle det synas mig, som det vore Revisor Alm, hvilken gjort sig mest förtjent af löneförhöjningen inom KammarRätten; då det är han, som gjort de fleste anmärkningarne, fastän de mesta varit otillbörliga, och således onödigtvis endast oroade och besvä-

rade allmänheten. Jag kan ej finna, att de många klagomål, som försports öfver anmärkningarne från KammarRätten, borde föranleda någon lönetillökning för Presidenten, utan afstyrker bifall å Utskottets hemställan i denna del.

Herr *Rosenqvist, Fredrik Leonard:* Jag anser denna punkt innefatta tvenne delar; den första, huruvida taffelpenningar böra anslås åt Presidenten i KammarRätten; och den andra, huruvida den hemställan Riksdagsmannen Anders Danielsson gjort, bör bifallas. Hvad den första beträffar, så har Utskottet ej undanröjt de skäl, hvarpå jag bestridt taffelpenningarne, och jag finner då ej, att de böra bifallas, utan anhåller om afslag derå. Hvad åter den andra delen angår, så anhåller jag om bifall till den af Anders Danielsson föreslagne hemställan, med förklaring att jag yrkar votering i båda frågorne.

Herr *Tham:* Då Herr von Hartmansdorff afgaf sitt sista anförande, befarade jag den vändning deraf, som Herr Anckarswärd gjort; men jag delar ingen af de båda Herrarnes tänkesätt. Jag tror ej, att Presidenten i KammarRätten derföre bör tadlas såsom Ordförande, att författningarne gifva Contoiren rätt att göra obehöriga anmärkningar. Man får ej tillskrifva sådant Presidenten, då han ej äger rätt att

befalla öfver eller ändra författningarna. Jag har förut i den frågan yttrat, att jag tror, det författningarne äro felaktiga, då de ej ålagt Ledamöterne att fullständigt granska anmärkningarne, innan de blifva communicerade. Om detta skett, är jag öfvertygad, att landet ej blifvit besväradt med en del af dessa anmärkningar, och att således den tydning, som af Herr von Hartmansdorff blifvit gjord, ej är riktig eller förtjent. Jag tillstyrker bifall å Betänkandet helt enkelt. Må det sedan tillkomma de Herrar, hvilka yrka afslag, att bestämma contrapropositionen; vi kunna i denna enkla fråga icke behöfva mera än en votering.

Herr *af Billbergh:* Utom det att Herr Tham fullkomligen vederlagt hvad Friherre Anckarswärd anfört, tror jag det ej vara lämpligt att begagna denna anledning, för att ingå i något försvar för KammarRättens embetsåtgärder. Jag har egentligen begärt ordet, i anledning af Herr Rosenqvists anförande, att han ej fått svar å sina anmärkningar. Jag förmodar, att Talaren ej varit inne, när jag först yttrade mig i ämnet. Hvad angår hans yrkande, att Ridderskapet och Adeln skulle till särskilt pröfning upptaga Riksdagsmannen Anders Danielssons hemställan; så får jag upplysa, att, ty värr, ingen löneförhöjning är föreslagen för KammarRätten eller Presidenten, utan blott att öfverflytta på stat, hvad som hittills utgått

utom stat. Det vore olämpligt att föreskrifva ett vilkor, som nu ej kan komma i fråga, och som det torde draga länge ut, innan det kan komma i betraktande. Konungen har visserligen förklarat, att Han vill särskilt ombesörja lönförhöjning för KammarRätten, men då detta icke kan ske utan på grund af indragningar af löner inom andra Verk, och KammarRätten i sådant fall skulle öfvertaga göromål ifrån de andra, hvilket äfven till en del redan skett, så täcktes Ridderskapet och Adeln finna, att utsigten till förhöjning är aflägsen, helst under sådana förhållanden någon indragning inom KammarRätten icke kan äga rum; och ännu osäkert är, hvilka besparingar, kunna uppkomma genom reorganisationen af de Förvaltande Verken. Jag tror således att det nu är mindre anledning till vilkoret, utan tillstyrker helt enkelt bifall å Utskottets förslag.

Herr *Munck af Rosensköld, Eberhard:* Om jag ej orätt fattat Herr Thams mening, har han framställt det förslag, att KammarRätten borde först pröfva anmärkningarne, innan de communiceras. Detta anser jag så nyttigt, att jag derföre yrkar, att den föreslagna lönförhöjningen icke måtte beviljas, utan med det vilkor, att KammarRätten företager den af Herr Tham föreslagne granskning, och jag uppmanar Herr Tham att sjelf yrka detsamma.

Friherre *Anckarswärd:* Jag finner Herr Rosenqvists anmärkning så riktig, att jag ej kan annat än deruti instämma. Jag tror att med en ordentlig Statsförvaltning dylika taffelpenningar ej kunna komma i fråga, utan att en proposition till Rikets Ständer derom är afgifven. Jag förenar mig således deruti, att förslaget till en underdånig framställning härom måtte ingå uti contrapropositionen.

Herr *Hjerta, Gustaf:* Jag ber, att få fästa den sista Talarens uppmärksamhet derpå, att en helt annan ordställning måste nyttjas än den, som finnes i anmärkningarne från BondeStåndet. Der står att Rikets Ständer skulle *hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det sådane af mindre nödvändighet påkallade löneförbättringar hädanefter icke måtte anvisas å någon Titels besparingar, särdeles innan Rikets Ständer fått tillfälle att sig deröfver yttra.* Denna mening innebär något, som icke är fattligt, ty anvisningar på besparingarne göras naturligtvis icke å annan tid än emellan Riksdagarne; således kunna Ständerne derom ej frågas. Huruvida Rikets Ständer skulle behöfva ingå till Kongl. Maj:t med någon särskild skrifvelse om anvisningar på besparingarne af denna art emellan Riksdagarne, är ett särskilt ämne, som nu ej kan behandlas annorlunda och bättre, än derigenom att man säger, att man ej vill

uppföra sådana anslag på Stat. Då måste de tagas af besparingarne, och Konungens rätt till besparingarne kan och bör aldrig sättas i fråga. Jag skulle derföre önska, att den siste Talaren ville afstå ifrån att yrka den ifrågasatte skrifvelsen. Den är ej rätt uppställd, oförenlig med möjligheten, och stridande mot hvad Rikets Ständer böra åsyfta vid Statens uppgörande. Hvad åter angår det tillägg, som Herr Munck af Rosensköld yrkat, så tror jag ej, att det kan bestämmas. Det vore, att, vid bestämmandet af en lön inom ett Verk, sätta en viss behandling af ärenderne i fråga. Det kan väl icke lämpeligen ske, utan önskar man en sådan sak, bör den väl åstadkommas genom en särskild skrifvelse. Jag vågar deremot, oaktadt hvad jag yttrat, helt och hållet bestrida att uppföra på Stat de taffelpenningar som äro i fråga för Presidenten, emedan jag trott mig hafva till skyldighet såsom representant att besinna det förhållande, i hvilket de civila Verken sig nu befinna, att nemligen vara ställde under en omreglering, då anslaget kan blifva öfverflödigt. Sedan den nya organisationen är gjord, må Rikets Ständer säga, huru mycket de vilja gifva de en gång färdiga Verken. Jag förenar mig alltså med de ledamöter, hvilka icke vilja på Rikets Stat uppföra taffelpenningarne, men yrkar, att inga vilkor måtte bestämmas.

Herr *Tham:* Jag förmodar, att ett missförstånd är orsaken till hvad Herr Munck af Rosensköld framställt. Han torde hafva uttydt mina ord så, att jag skulle hafva gjort en motion om en sådan förändring, som han omtalat. Det har jag ej gjort; min utlåtelse var, att om KammarRätten genom Författningarne vore ålagd att först granska anmärkningarne, skulle missnöje icke uppkomma. Det var blott det jag anförde, i anledning af Herr Anckarswärds och Herr von Hartmansdorffs yttranden. Jag tror således ej, att ett sådant tillägg är lämpligt, eller kan vara en fråga, som kan inblandas i denna. Jag tillstyrker bifall till Utskottets förslag utan tillägg.

Friherre *Anckarswärd:* Herr Hjerta har öfvertygat mig derom, att jag oriktigt uppfattat ord- och tankeställningen i Riksdagsmannen Anders Danielssons framställning. Jag afstår således från min begäran att få in den i contrapropositionen, och förenar mig med Herr Hjerta.

Herr *Munck af Rosensköld:* Sedan jag sist yttrade mig, har jag blifvit upplyst af en Ledamot, som bör känna förhållandet, att hvad Herr Tham yrkat, redan är stadgadt i Instructionen för KammarRätten. Likväl måtte detta icke vid alla tillfällen följas, ty då hade Herr Tham ej haft anledning till sin framställning.

Herr *Rosenqvist:* Sedan Herr Hjerta och Friherre Anckarswärd afstått, och upplyst förhållandet, vill äfven jag afstå från min anmärkning; likväl anser jag Riksdagsmannen Anders Danielsson hafva haft full anledning till sin anmärkning, i följd af Utskottets första Betänkande.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att StatsUtskottet i dess senare Utlåtande dels tillstyrkt uppförande på Stat af 1000 R:dr, såsom Taffelpenningar för Presidenten i KammarRätten, dels afstyrkt den af Riksdagsmannen Anders Danielsson föreslagna underdåniga hemställan till Kongl. Maj:t. Om punkten i sin helhet af Ridderskapet och Adeln bifölls, uppkomme visserligen ett resultat, ty då vore Taffelpenningarnes uppförande på Stat bifallit, och Utskottets afstyrkande af Anders Danielssons förslag gilladt; men om Ridderskapet och Adeln afslog punkten i dess helhet, hade Ståndet väl förklarat, att de 1000:de Riksdalerne ej skulle på Stat uppföras, och ogillat Utskottets afstyrkande af Anders Danielssons hemställan; men i sådant fall syntes Ståndet jemväl böra bestämma, huru i afseende åberörde hemställan borde tillgå.

Hans Excellence ansåg derföre de i denna punkt af Utskottet framställde tvenne frågor böra, vid afgörandet, från hvar-

annan skiljas; samt Anders Danielssons förslag tilläfventyrs kunna betragtas, såsom en ny motion, och på sådan grund till Utskottet återremitteras.

Herr *Hjerta:* Som jag tyckt mig finna, att de Ledamöter, hvilka först fästat uppmärksamhet å Anders Danielssons föreslagne underd. hemställan, sedermera ytträt, att de ej ansågo densamma behöflig, får jag anhålla, att Herr Grefven och LandtMarskalken först täcktes inhämta Ridderskapets och Adelns tanka, huruvida Ståndet anser någon underd. framställning, i afseende å anvisning på besparingarne, böra äga rum, och att vi sedan få skrida till anslagsbeloppet.

Herr *Rosenqvist* förenade sig med Herr Hjerta.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken hemställde, om Ridderskapet och Adeln ansåg nödigt bifalla den af Riksdagsmannen Anders Danielsson föreslagne underdåniga hemställan till Kongl. Maj:t.

Ropades Nej.

Hvarefter Hans Excellence gjorde proposition till bifall å StatsUtskottets förslag, rörande uppförande å Stat af 1000 R:dr såsom Taffelpenningar för Presidenten i KammarRätten.

Ropades Ja, och Nej, samt Votering.

I anledning hvaraf *Hans Excellence* föreslog följande Voterings-proposition:

Den, som bifaller, att, på sätt Stats-Utskottet i 7 punkten af Dess Betänkande föreslagit, Ett Tusende R:dr må å Stat uppföras såsom Taffelpenningar för Presidenten i Kongl. KammarRätten, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner Nej, anses StatsUtskottets berörde förslag hafva blifvit af Ridderskapet och Adeln afslagit.

Hvilken voteringsproposition af Ridderskapet och Adeln godkändes, samt anslogs.

Voteringen började klockan half till 11, och slöts klockan tre qvart till 12 f. m., hvarvid, sedan en Voteringssedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige Voteringssedlarne öppnade, rösterne befunnos hafva utfallit, som följer:

Ja — 118.
Nej — 63.

I följd hvaraf, och sedan det öfver Voteringen särskilt förde protocoll blifvit upläst, *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* förklarade, att Ridderska-

pet

pet och Adeln bifallit StatsUtskottets hemställan om uppförande å Stat af 1000 R:dr B:co såsom Taffelpenningar för Presidenten i KammarRätten.

8:de Punkten. Bergsskolan i Fahlun.

Bifölls.

9:de Punkten. MinisterStaten.

Grefve *Horn, Claes Fredrik:* Det synes som StatsUtskottet åsidosatt det åliggande 30 §. RiksdagsOrdningen bestämdt föreskrifver, att noga granska, pröfva och föreslå de indragningar, hvilka på RiksStaten kunna äga rum. Utskottet har vid detta tillfälle icke funnit, att någon sådan nedsättning vore möjlig, men icke uppgifvit något annat skäl, än att angelägenheten af de år 1823 nödige befundne diplomatiska kostnader synas oförändradt vara för handen. Om Utskottet icke genom en sjelfvillig pröfning af ämnet kommit till något annat resultat, tror jag dock, att Utskottet af de vid första Betänkandet gjorda anmärkningar ägt någon anledning att taga ämnet i nogare skärskådande, och besvara den fråga, huruvida Sverige numera, med sitt insulära läge och naturliga gränsor emot Ryssland, samt under en tid, då de Stora Makternes sträfvande synes vara för en allmän fred, kan behöfva samma kostnader för sin MinisterStat, som då Sverige ännu ägde

ultra-marinska besittningar, då vi icke hade någon gräns emot Ryssland, och då brytningen inom de stora verldshändelserna gaf anledning till underhållandet af en större diplomatisk verksamhet. Jag för min del känner icke, hvartill de stora kostnader, som i sednare tider i denna väg blifvit gjorda, gagnat; men Utskottet har deremot haft fullkomligt tillfälle att pröfva nyttan af dessa Ambassader till Franska, Ryska och Engelska hofven, hvilka jag till och med vågar anse såsom en för Svenska nationaläran kränkande hyllning åt de Stora Makterna, då Sverige vid enahanda förhållanden icke af dem ägt samma höflighet tillbaka. Jag anser 75,000 R:dr Hamburger Banco för Utrikes MinisterStaten fullt tillräckligt, allrahelst sedan Norrige äfven bidrager dertill. De egentliga relationer, som för närvarande äga rum med främmande Hof, torde bestå i handelsaffärer, och mig synes derföre, att GeneralConsuler och Agenter vid de flesta tillfällen kunna vara tillräcklige för ärendernas besörjande. Vid traktaters afslutande kunde man skicka en för tillfället accrediterad person, hvilken utväg skulle medföra en stor besparing. Jag tror, att på en tid, då besparingar så väl behöfvas i den inre Styrelsen, Utskottet hade haft full anledning, att söka tillvägabringa några sådana äfven uti denna statslyx. Dessutom ligger för mig ganska påtaglig den ringa nytta eller måhända snarare skada,

som Sverige skördat genom sin Diplomatie i sednare tider. Man behöfver icke gå långt tillbaka, för att inse, huru pass förmånliga de traktater varit, som blifvit afslutade med främmande Makter; huru till exempel stora förluster för PostVerket blifvit Riket tillskyndade genom tractaten i Kiel; och jag vågar tro, att tractaterna 1812 och 1815 på intet vis gagnat Svenska Kronan, som dervid fått sig frånkända betydliga subsidier, domäner och colonier. Jag anhåller om Herr Grefvens och LandtMarskalkens proposition på högst 75,000 R:dr Hamb. Banco för MinisterStaten.

Friherre *Palmstjerna, Carl Otto:* Utskottet har visserligen utgått från andra synpunkter, än Grefve Horn. Utskottet har först och främst funnit, att det var efter en noga pröfning af behofvet, som MinisterStatens anslag år 1823 fastställdes till det belopp, hvartill det nu finnes uppfördt. Ingen motion eller Kongl. Proposition har vid denna Riksdag ankommit till Utskottet angående förändring deruti. Utskottet har trott sig finna, att Sverige, lika med andra Makter, icke bör isolera sig ifrån de öfrige Staterna i Europa. Utskottet fann icke eller några omständigheter hafva förändrat sig i politiskt afseende sedan 1823, och ansåg sig derföre icke hafva något skäl, att föreslå förändring i MinisterStaten. Jag smickrar

mig likväl icke, att genom detta yttrande hafva förändrat Grefve Horns tänkesätt, i synnerhet när vi äro af så olika omdöme angående tractaten i Kiel, den jag aldrig funnit för Sverige ofördelaktig.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken tillkännagaf, att Plenum komme klockan half till 6 i eftermiddag att fortsättas.

Herr *Rosenqvist:* Utskottets åsigter ådagaläggas temligen tydligt af följande. Utskottet har ansett angelägenheten af de år 1823 nödige befundne diplomatiske kostnader oförändradt vara för handen, och har således icke trott sig böra deruti föreslå någon minskning; ej eller uti detta ämne förelägga Rikets Ständer någon slags utförlig beräkning, enär fråga om ändring uti närvarande verkliga anslag icke varit väckt hvarken inom något RiksStånd eller af Kongl. Maj:t. Jag tror mig icke behöfva anföra något vidare, utan förenar mig med Grefve Horn i anhållan om proposition å 75,000 R:dr Hamburger Banco.

Herr *von Schulzenheim, David:* De åsigter, som här blifvit framställda, icke alldeles utan inblandning af främmande ämnen, synas hafva till hufvudsakligt föremål att tillvägabringa en nedsättning af icke mindre än en fjerdedel uti beloppet af det Anslag, stort 100,000 R:dr Hamburger B:co,

som Rikets Ständer år 1823 beviljade till MinisterStatens aflöning. Från 266,666 R:dr 32 sk., Sv. B:co, motsvarande, efter 128 skillings Medelcours, ofvanberörde Summa af 100,000 R:dr Hamb. B:co, har man nemligen föreslagit, att reducera Anslaget till 200,000 R:dr Svenska BancoSedlar.

Jag börjar med att bestämdt förklara, det jag anser den sålunda föreslagna minskningen vara, under närvarande förhållanden, lika *overkställbar* och för Rikets tjenst *skadlig*, som jag anser de till stöd derföre anförda motiverne vara mindre grundade. Af föresats skall jag, så mycket som möjligt, söka undvika, att under min framställning vidröra politiska considerationer af en mera speciel natur, ty jag tror, att en discussion deröfver endast skulle tjena att afleda uppmärksamheten från ämnet; och jag skall således söka att, så litet som möjligt, aflägsna mig från den nu öppnade öfverläggningens egentliga föremål.

Småningom beröfvadt sina besittningar på andra sidan Östersjön och den Bottniska Viken, står Sverige visserligen icke mera på samma politiska ståndpunkt, relatift till andra Makter, som under de sex sista tiotalen af det 17:de Århundradet, då våra segrande vapen, understödda af gynnande omständigheter och en i allmänhet väl beräknad Statskonst, hade upphöjt detta Rike

till rangen af en bland de herrskande Makterne i Europa. Stora minnen omgifva likväl ännu det Svenska Namnet. Dessa Minnen, — vårt geografiska läge, lika gynnande för handel, som för försvar — detta allvar, som åtminstone ännu utmärker det Svenska National-lynnet framför de flesta af Söderns Folk, — jag förbigår här dessa personliga förhållanden, som af oss alla, Mine Herrar, äro för väl kända och för högt värderade, för att ens af mig behöfva antydas, — dessa sammanlagda omständigheter gifva ännu åt Sverige ett aktadt rum bland Makter af den andra ordningen, och fästa det med flerfaldiga band vid det Europeiska Statssystemet. Lika litet som andra Länder, kan således Sverige, sjelf en länk i den stora kedjan, umbära alla relationer med andra; lika litet som de, kan eller bör Sverige, till följe af sakernas natur, isolera sig från den politiska gemenskapen med andra Regeringar. Denna gemenskap åter måste beredas och underhållas förnämligast genom Beskickningar, så organiserade, att de, med afseende å redan förevarande tids- och local-förhållanden, kunna motsvara det åsyftade ändamålet.

Detta är icke eller af någon nekadt; men man har dock yrkat stora indragningar i Anslaget för våra diplomatiska utgifter. — Huru skola dessa åstadkommas? — Man har redan svarat, och man torde än

ytterligare svara: genom nedsättning i de Diplomatiska Sändebudens både antal och rang.

Hvad först beträffar frågan om minskning i antalet af våra Beskickningar, så upplöser den sig genast i en annan: *Vid hvilka Hof behöfver Svenska Regeringen, att genom Sändebud vara representerad?* Och denna fråga åter innefattar specialiteter, som så nära röra Konungamaktens i Grundlagen klart uttryckta prerogativer, att den icke på detta rum annorlunda kan afhandlas, än genom erkännandet, att ledningen af de Ministeriella angelägenheterne tillhörer Konungen ensam; och att denna ledning icke vore möjlig, eller ens tänkbar, så vida det icke mera skulle bero af Konungen, att besluta, *hvarest* och *när* fäderneslandets politiska värf behöfva utföras. Det är icke alltid med den synbart mäktigaste, som de vigtigaste angelägenheterne måste afgöras; och ögonblickets betydenhet kan blott af den bedömmas, som är i tillfälle, att med full kännedom följa, och till en viss grad förutse, händelserna.

Samma anmärkning kan äfven till en del lämpas å frågan om nedsättning i Sändebudens rang; ty svårligen skulle jag kunna inse möjligheten af de ministeriella ärendernes obehindrade ledning, om Konungen, genom förut bestämda föreskrifter,

skulle vara inskränkt i valet af de personer, som vid Beskickningarne borde användas. Denna del af frågan har likväl en allmännare sida, och det är denna, vid hvilken jag för ett ögonblick vill uppehålla mig.

Det har blifvit sagdt, att våra Ministrar vid de flesta Hofven kunde ersättas af Chargés d'affaires, och till och med af GeneralConsuler, utan att ärenderne derigenom skulle lida. — Vädjande till alla sakkunniges omdöme och erfarenhet, vågar jag alldeles bestrida denna mening. Hvad Consuler beträffar, äro de endast tillsatta, för att besörja handels-ärenden; de äro icke af Regeringarne hos hvarandra accrediterade, och de hafva således ingen diplomatisk caracter. Att åt dem anförtro de diplomatiska affairerne, vore således åtminstone en nyhet, rakt stridande mot alla antagna bruk. Hvad åter beträffar anställandet af Chargés d'affaires i stället för Ministrar, torde jag knappt behöfva nämna, att conventionella förhållanden, som stödja sig på småningom öfverallt införda bruk, och som af ingen Regering ensam kunna förändras, nu för tiden göra Ministrars anställande nödvändigare än fordom i alla de fall, der bibehållandet af närmare politiske relationer Stater emellan varit ansedt för vigtigt, eller af inträffade omständigheter särskildt påkalladt. En af våra utmärktaste Statsmän har redan vid sista Riksdagen

så väl behandlat denna del af frågan, att jag, misströstande, icke utan skäl, om min förmåga att, i så träffande ordalag som han, uttrycka mina tankar, utber mig att få tillegna mig hans ord. I Ridderskapets och Adelns Plenum den 1 Mars 1823 yttrade sig Hans Excellence Herr Grefve Lagerbjelke, på sätt som följer:

"Det gifves flera Makter af första ran-"gen; och vid åtskilliga Hof finnas införda "ordningar, seder och bruk, hvilka derva-"rande Svenskar måste underkasta sig, af "samma skäl som vi kräfva Utlänningars "aktning för hvad hos oss i enahanda väg "är öfligt. Detta har en stor och ofta skilj-"aktig inflytelse på en Ministers eller en "Chargé d'Affaires verkningsförmåga. Vis-"serligen utgör den personliga skickligheten "ett hufvudvilkor; och frågan finge säkert "en annan riktning, om hvarje Minister an-"såges vara oskicklig, samt deremot hvarje "Chargé d'Affaires förmodades, utrustad med "stora egenskaper. Men billigheten fordrar, "att åtminstone utgå ifrån förutsättningen "af *lika* förmåga, helst om någon skilnad "vore att förmoda, troligheten snarare skul-"le synas vara till fördel af en längre er-"farenhet, förvärfvad i flera grader af sam-"ma yrke. Men med denna förutsatta lik-"het i kunskaper och talanger, kan förenas "mycken olikhet i tillfällen och möjlighet "att göra dem gällande. Länder finnas, der "politiska verksamheten icke ensamt är in-

"skränkt inom murarna af ett conferensrum; "der mycket ses, läres, uträttas i sällskaps-"lifvets mångfalldigt sammansatta kretsar; "och samma skicklighet i Cabinettet åtföljes "icke alltid af samma inflytelse i Salongen, "en inflytelse, till hvilhen högre Samhälls-"värdighet och längre vana nödvändigt må-"ste bidraga.

"Jag säger ingalunda, att sådant är *rätt;* "jag vågar blott tro, att *så är*, helst när "detta lämpas till några stora Hof på län-"gre afstånd ifrån Sverige. Betraktar man "åter sådana Makter, som med vårt Fäder-"nesland äro i grannskaps-förhållanden, gäl-"la dessa skäl kanhända mindre, men er-"sättas af andra. Man skulle tro, att den "mängd af vanliga eller så kallade kuranta "ärender, som vid dessa beskickningar före-"falla, lika väl kunna uträttas af en Tjen-"steman med underordnad värdighet, som "af en med högre. Men detta är icke all-"tid fallet. När olikheten i afseende på "det conventionella förhållande, som kallas "*rang*, är alltför stor emellan den diplo-"matiska Agenten och den Embetsman, med "hvilken han har att underhandla, uppstår "ofta nog för den förra nödvändigheten att "med mera omgång och skriftligen bedrifva "ärender, som af en Minister lättare och "muntligen kunna afgöras, ej sällan med und-"vikande af många små missförstånd, som "den idkeliga skriftvexlingen kan alstra, utur "det goda skäl, att *Verba volant, scripta*

"*manent.* Det vore icke svårt, men icke "heller tillbörligt, att i detta afseende an-"föra exempel. — Om hvad jag här äfven "andragit, icke anses sakna all grund, och "om följaktligen beskickningar af andra ran-"gen befunnos tjenligast i de Länder, hvar-"till mina anmärkningar kunna hänföras, "vågar jag fråga: hvarest man då kunde "utan olägenhet tillämpa principen att en-"dast hålla, en ej mindre aktningsvärd, "men till vissa anspråk mindre berättigad "class af Ministeriella Agenter? Just der, "om jag icke bedrager mig, hvarest Kongl. "Maj:t för det närvarande blott underhåller "Tjenstemän af mindre värdighet än Ple-"nipotentiaire Ministrar, utan att af någon "yttrad önskan dertill vara föranledd.

Så yttrade sig, för 5 år tillbaka, en man, hvars grundliga och mångsidiga erfarenhet i allt hvad till diplomatiska förhållanden hörer, af ingen lärer betviflas; den sedermera förflutna tiden har visst icke medfört någon förändring i det uppgifna förhållandet. Jag vill blott ytterligare tillägga, att det icke ens alltid beror af en Regerings pröfning och godtycko, om en Minister-post kan indragas eller icke, emedan omständigheter kunna inträda, då en sådan indragning kunde synas innebära ett bevis af någon mindre uppmärksamhet af den ena Regeringen mot den andra. Om t. ex. en främmande Makt sänder en Minister af andra rangen, fordrar bruket, att

man förr eller sednare, helst genast, svarar med en Beskickning af samma rang.

Af allt hvad jag nu haft äran anföra, torde lätteligen inses, att det är omöjeligt att på förhand uppgöra några bestämda reglor för de Diplomatiska Sändebudens antal och rang, ty båda bero naturligen af förhållanden, hvilka vida mera, än alla andra, äro föränderlighet underkastade. Rikets Ständer hafva också alltid anvisat anslagen till MinisterStaten i runda summor till Konungens disposition; och de hafva derigenom vid hvarje Riksdag gifvit en fortsatt hyllning åt Grundlagens både ord och anda. Det kan således icke eller vara min afsigt, att här ingå i egentliga specialiteter; men då man så högligen yrkar på indragningar, torde mot-bevisningens fullständighet måhända fordra, att jag, ingalunda som ett öfverläggnings-ämne, men blott såsom en comparatif beräknings-grund, såsom en ledning för omdömet i allmänhet, i största korrthet framlägger några uppgifter så väl om andra samtida Regeringars diplomatiska utgifter, som äfven om beloppet af Svenska MinisterStatens Anslag före år 1809.

Jag skall börja med en Republik, som, genom sitt läge på andra sidan Oceanen, torde vara mera främmande än Sverige för de politiska tilldragelserne i vår verldsdel. De förenta Staterne i Norra America hade år 1827 en diplomatisk UtgiftsStat af 194,000

Piastres fortes, motsvarande ungefär samma summa i Hamb. B:co. Jag öfvergår till några af Europas Stater, med hvilka Sverige visserligen torde kunna jemföras i vigt och inflytelse. I Portugal utgjorde Ordinarie AflöningsStaten samma år omkring 950,000 Francs, eller circa 160,000 R:dr Hamb. B:co, och Extra utgifterne 117,000 Francs, eller nära 20,000 R:dr Hamb. B:co. I Spanien uppgick den Ordinarie och ExtraOrdinarie MinisterStaten år 1828 till 7,552,000 Realer, eller omkring 260,000 R:dr Hamb. R:co. Danska MinisterStaten, hvaruti likväl rappellerade Minister- och PensionsStaten icke är inbegripen, uppgår till circa 300,000 Riksbanksdaler, eller 150,000 R:dr Hamb. B:co. Nederländska Staten upptager omkring 550,000 Floriner, eller ungefär 218,000 R:dr Hamb. B:co. Bayerska Anslaget utgjorde, sistlidet år, 620,000 Floriner; det Badiska 123,000; det Würtembergska nära 130,000 Floriner; det Saxiska omkring 110,000 R:dr Sachsiskt, o. s. v.

Blott i förbigående vill jag nämna några ord om de största Makterne i Europa. Ryska MinisterStaten uppgår till emellan 8 och 900,000 R:dr Hamb. B:co; den Franska till omkring 5 millioner Francs, oberäknadt Consular-afgifter och särskilta Beskickningar. Jag påminner mig icke bestämdt Englands Ordinarie UtgiftsStat, men får likväl nämna, att endast extra utgifterne för år 1826 uppstego till 124,376 £ Ster-

ling. Preussens diplomatiska utgifter uppgå till omkring 600,000 R:dr Preussiskt Courant, eller 400,000 R:dr Hamb. B:co.

Vill man åter jemföra den närvarande MinisterStaten med den af åren 1807 och 1808, visar sig följande förhållande: år 1807 uppgick Ordinarie- och ExtraOrdinarie-Staten till ett sammanräknadt belopp af R:dr Hamb. B:co 97,440. Då dertill lägges rappellerade MinisterStaten 3459 R:dr Svenskt B:co, beräknade à 52 sk. Cours, uppkommer ett total-belopp af nära 101,000 R:dr Hamb. B:co. År 1808 utgjorde Ordinarie- och ExtraOrdinarieStaten 96,335 R:dr Hamb. B:co, samt rappellerade MinisterStaten 3863 R:dr Svenskt B:co. De på dessa Stater uppförda löntagare voro följande: 1 Ambassadeur, 7 Envoyés ExtraOrdinaires, 2 Ministres Residents, 3 Chargés d'affaires, 10 LegationsSecreterare, 4 LegationsPredikanter, 3 Drogmän. — År 1828 uppgick Aflönings-Staten för Beskickningarne till 111,100 R:dr Hamb. B:co och rappellerade MinisterStaten till omkring 5900 R:dr samma mynt, eller tillsammans 117,000 R:dr Hamb. B:co. Derpå voro uppförda: 7 Envoyés Extra-Ordinaires, 2 Ministres Residents, 5 Chargés d'affaires, 7 LegationsSecreterare, 1 LegationsPredikant och 2 Drogmän. Om de på Reglementet grundade Equiperings-penningarne för de då nyligen utnämnde Ministrarne i London och Wien tilläggas, upp-

gingo utgifterne på stat för nyssnämnde år till 126,000 R:dr Hamb. B:co. Hvad sålunda öfverskjuter de å Svensk Stat anslagne 100,000 R:dr Hamb. B:co, har blifvit betäckt af Norrska bidraget, hvilket nu utgår med 40,000 Species, men som förut utgjort endast 25,000 Sp. MinisterStatens utgifter för ordinarie aflöningar och pensioner öfverstiga således, blott med 16 à 17,000 R:dr Hamb. B:co, den summa, som år 1807 dertill var anslagen; och med afseende å den stegring i alla varupriser, som onekligen sedan den tiden ägt rum i alla Europas hufvudstäder, torde denna förhöjning ingalunda kunna kallas öfverflödig. Jag tror mig sålunda hafva ådagalagt, att ingen besparing genom löne-nedsättningar är möjlig eller förenlig med tjenstens behöriga gång. Att, sådant oaktadt, besluta den, vore väl den sämsta af alla hushålls-speculationer, och som troligen förr eller sednare skulle kunna leda till vida kostsammare förhållanden.

Det torde slutligen icke vara alldeles öfverflödigt, att ytterligare fästa Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet derpå, att den förökning af 16,666 R:dr 32 sk. Svenskt Banco, som StatsUtskottet föreslagit att på stat uppföras, ingalunda är att anse som ett förökadt Anslag, utan att den endast är ett resultat af en förändrad Förslagsberäkning, beroende af olika Cours. Jag åbero-

par i detta afseende hvad Utskottet yttrat i dess första Betänkande pag. 81.

Sist får jag på det högsta beklaga, att Hans Excellence Herr Grefve af Wetterstedt varit af illamående hindrad att bevista den närvarande öfverläggningen. Ingen hade kunnat med så mycken sakkännedom, så mycken fullständighet, som han, besvara de framställningar, som här blifvit gjorda, och måhända komma att ytterligare göras. Utan allt anspråk att på minsta sätt kunna ersätta hvad som, i afseende på ämnets fullständigare utredning, genom hans frånvaro är förloradt, har jag dock trott mig pligtig att framlägga de få upplysningar jag kunnat åstadkomma, och det återstår nu endast för mig, att utbedja mig Ridderskapets och Adelns benägna undseende med det mindre fullständiga, och det möjligtvis mindre väl ordnade i en vederläggning, hvartill jag saknat tid att bereda mig så, som jag skulle hafva önskat.

Jag anhåller om Herr Grefvens och LandtMarskalkens Proposition till bifall å 9:de Punkten af StatsUtskottets Betänkande.

Herr *Tham:* Såsom skäl för klander af Utskottets Betänkande i denna del, och för sitt förslag att nedsätta MinisterStaten till 75,000 R:dr Hamb. B:co, har Grefve Horn åberopat flere af de i sednare tider afslutade tractaters skadlighet för landet. För

att

att bedöma dessa tractater, tror jag, att man behöft icke allenast egen skicklighet i diplomatisk väg, utan ock kunskap om alla de omständigheter, som inträffade, då tractaterne blefvo afslutade. Jag tilltror mig icke dessa egenskaper; men att jag icke kan dela Grefve Horns tanka, att de varit skadliga för fäderneslandet, dertill har jag det skäl, att de blifvit af Konungen ratificerade, hvilket jag är öfvertygad icke ägt rum, om Konungen funnit dem skadliga. Till denna tanka föres jag äfven af ett annat skäl. Jag har vid denna Riksdag varit i tillfälle, att taga närmare kännedom af 2 tractater; den ena om ersättningarna för Sveriges fordringar i Finland, och jag tror det vara bevisadt, att den har tillskyndat Svenska Kronan all den förmån man deraf kan vänta sig. Den andra har det blifvit en pligt för mig att taga i närmare skärskådande, då den verkat på Tullbevillningen. Jag menar Handelstractaten med Ryssland. Jag är öfvertygad, att Sverige af denna tractat vunnit all den skäliga förmån man kan vänta sig. Jag kan således icke förena mig med Grefve Horn. Ett annat skäl har af samma Talare blifvit anfördt, nemligen att Sverige icke är i ställning och behof af så stor MinisterStat. Jag har redan nämnt orsaken, hvarföre jag icke tilltror mig kunna bedöma denna sak i sin helhet. Det enda jag vågar fälla omdöme

om, är att hvarken Consuler eller General-Consuler äro passande personer för de diplomatiska ärenderna. De inskränka sig till enskildta handelsaffärer. Huruvida Regeringen kan lita på dem, hemställer jag till dem, som komma ihåg, att Svenska Consuler på utrikes ort sällan eller aldrig äro Svenska undersåtare, och troligen skulle mera besörja sitt eget fäderneslands, än Sveriges, intresse. Det måste derföre ursägtas mig, att jag, i afseende på det behöfliga antalet af Diplomater, mera måste tro Konungen, än Grefve Horn.

Grefve *Horn:* Jag nödgas bestrida den tanka, som af Herr von Schulzenheim blifvit yttrad, att man fullkomligt utredt frågan och ådagalagt behofvet af det begärda anslaget. Om det måste medgifvas, att det ensamt beror af Konungen att besluta angående de diplomatiska beskickningarna, så är det lika obestridligt, att Rikets Ständer äga pröfva, om de hafva medel att betala dessa beskickningar. Icke eller lärer vår tids upplysning nu mera medgifva det påstående, att Cabinets-politiken är en hemlighet för de bildade folkklasserna. Jag är öfvertygad, att man från hvarje större HandelsContoir skulle få lika säkra underrättelser, som oftast erhålles genom Legationerne. Om det således beror på Kongl. Maj:t, att tillsätta personerna, så måste det vara Rådgifvarens pligt, att ådagalägga nöd-

vändigheten af besparingar ifrån behofvet af minskning i folkets bördor. Jag tror, att om Sverige för sin del lemnar 200,000 R:dr till detta ändamål, så kan, med det bidrag Norrige dertill gifver, åstadkommas många saker, både i Cabinettet och Salongerna; och om frågan endast är, att erhålla kännedom om andra länders inrättningar, och hvad som der passerar, så kan detta utan tvifvel erhållas för mycket bättre köp, än hvad dessa förnäma kunskapare, nu kosta. Man har velat erindra, att när en Makt skickar en Minister af viss rang, måste man skicka en af lika rang tillbaka, men jag tror likväl, att just Sverige i detta fall gått längre än etiketten fordrar. Vi äga nemligen en Minister i Wien, under det Österrikiska Hofvet endast har en Chargé d'affaires härstädes; äfvenså finnes i Hamburg en person af högre diplomatisk karakter, än behofvet fordrar. Jag tror, att förhållandet uti Italien och de Förenta Staterna är nära nog detsamma. De makter, hvilka kunna sätta något värde på Sveriges inflytande, tror jag skulle stegra deras aktning för Svenska Kronan i samma mån, som vi söka göra oss respecterade genom en klok inre hushållning, och icke ställa oss så, att vi i behofvets stund nödgas tigga oss till Guinéer eller Rublar.

Friherre *Anckarswärd:* För min del tror jag, att StatsUtskottet icke har full-

ständigt utredt förhållandet med Minister-Staten. Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att vid återremissen begärdes af Utskottet en uppställning å förhållandet med MinisterStaten före 1809 och efter denna tid. Då Utskottet ej uppfyllt denna begäran, såsom enda utvägen för Representanten, att erhålla någon möjlighet att bedöma ämnet; så tror jag den mening icke vara förhastad, att Utskottet kunnat lemna någon större uppmärksamhet åt ämnet, än det gjort. Statsregleringens föremål inom hvarje constitutionelt samhälle innebär en naturlig strid emellan ökade behof af skatter å ena sidan, och fordringar af deras nedsättande å den andra. Genom formernas bristfällighet inom vårt land, inträder sällan det förhållande, att Representanten direct kan vända sig till den Minister, som föreslagit Budgeten och hvars åliggande är, att nöjaktigt försvara behofvet, genom tillfredsställande redovisning för utgifter. — Vid detta tillfälle inträffar ett annat förhållande, och discussionen öfver ämnet antager en fördelaktigare ställning, då Representanten här hafver att direct vända sig till StatsMinistern för Utrikes Ärenderna eller till den hans ställe företräder. Vårt Statsskick är lyckligt nog, att sällan lemna anledning för Representanten, att beklaga sig öfver egennytta vid medlens förvaltning. Men deremot synes det snart sagt omöjligt, att inom oss framtvinga den ad-

ministrativa kraftyttring, som uttrycker sig i förmågan, att, genom skattemedlens väl beräknade användande, nedsätta skattebördan, under tillvägabringande af de stora resultater, som ensamt genom verkliga Statsmanna-åsigter kunna åstadkommas. — 7 och 11 §§. af vår Statsförfattning omgjorda visserligen de Ministeriella Ärendernas behandling med hemlighetens slöja. Anslagen tillhöra dock Ständerna att bevilja, och det tillhör derföre äfven dem att undersöka riktigheten af dessa anslags beräknande, och deras mer eller mindre ändamålsenliga användande. I alla Representant-församlingar, lemnar förhållandet med fremmande Stater ett vidsträckt fält för undersökningar och olika åsigter. Jag vill likväl vid detta tillfälle, likasom Herr HofCancelleren, aflägsna mig i hvad möjligt är från att ingå inom politikens vidsträcktare område; jag skall söka att endast sysselsätta mig med principutvecklingar, så vidt det ligger inom min måhända alltför inskränkta förmåga att tillvägabringa.

I en Stat, hvilken, som vår, till följd af sitt afskilda och kringflutna läge, sin bristande rikedom, och sina naturförhållanden i allmänhet, måste iakttaga en i yttersta måtto passif politik, bör man åtminstone äga den fördelen, att icke behöfva se Styrelsens politik rigtas till actift motstånd mot Folkens framgång på upplysningens

och frihetens stråt, eller passift medverka till ett sådant mål. — Den mera inskränkta politik, som genom verldshändelserne synes oss föreskrifven, visar sig äfven bestämma den rang vi inom de Europeiska Staterne förnuftigtvis böra eftersträfva, och hvilken af Herr von Schulzenheim visserligen blifvit uppgifven, att vara den *andra*. Jag vill icke ingå i någon tvist i anseende till hans rangordning, men jag fruktar, att den hvilar på andra grunder, än Nationernas individuella personlighet eller företräde framför Söderns Folk, eller å de historiska minnen den värde Talaren omnämnt. De mer eller mindre inskränkta åsigterna härom grundlägga icke desto mindre anslagets mera eller mindre nödvändighet i afseende å beloppets storlek. Svårigheten, att bedöma denna nödvändighet, visar sig genast uti första rummet, i brist på räkenskaper, hvaraf åter uppstår den okunnighet, hvari Representanten befinner sig i afseende på möjligheten att bedöma medlens användande. Oaktadt man vid sista Riksdagen anmärkte detta, och oansedt motion gjordes äfven af dem, som förut varit Diplomater, att MinisterStatens löner skulle såsom förut qvitteras i StatsContoiret; har likvist ingen ändring inträffat i det förhållande, som under en mellantid, från 1809 till nu, ägt rum, eller att StatsMinistern för Utrikes Arenderna i StatsContoiret ensam qvitterat hela Minister-anslaget. Hvad sjelfva Diplo-

matien angår, måste jag yttra den öfvertygelse, att jag tror dess mysterier till den grad hafva blifvit inskränkta, att den under intet vilkor kan ses från samma synpunkter, eller skådas under samma förhållanden nu, som under fordna mindre allmänt upplysta tider. — Jag tror, att sedan handeln blifvit så utvidgad, sedan relationerna Staterna emellan blifvit så intima och så regelbundna, sedan Tidningspubliciteten blifvit så verksamt ingripande i alla offentliga förhållanden och värf, är Diplomatiken af vida mindre intresse för alla Stater, och särdeles för de mindre. Jag fruktar, att, oaktadt allt hvad man säger om de höga Ministervärdigheternas inverkningar i Sallongerna, Tidningarne dock i de flesta fall fortare berätta de tilldragelser, hvilka annars utgöra föremålet för Ministrarnes depecher.

Hvarföre räkenskaperna för Minister-Staten skola utgöra en hemlighet, kan jag ej inse. De angå ju endast fulländade handlingar, hvilkas granskning ej mer inverkar på ett redan passeradt förhållande. Jag äger möjligtvis alltför inskränkt insigt i Diplomatien, men det är naturligt att Folkombudet, som har till åliggande att åtminstone arbeta uppå att nedsätta skatterna, skall företrädesvis fästa sig vid sådana utgifter, der räkenskaperna ej utvisa behofvet, och misstänka, att inskränkningar kunna göras. Tractaterna känna vi; det är så-

ledes blott dosornas antal och kostnad, som vi af räkenskaperna ytterligare kunde inhämta. Det är möjligt, att vi derifrån fördes till uppmärksamhet på sjelfva Tractaterna i allmänhet, och å deras ömsesidiga inflytande på de svagare och starkare Makterna. Jag nödgas ur en philosophisk åsigt betrakta ämnet, och jag tvekar icke då, att yttra min fruktan, att ingen af de mäktiga Staterna är så klen i politiken, i kännedom af sitt lands fördelar, att den uppoffrar något af sitt intresse eller sin politik, för att gifva en förmån åt en annan, särdeles åt den mindre mäktiga Staten, hvilken sällan torde kunna erbjuda något motsvarande utbyte af fördel, som ej tillika innebure en uppoffring. — Jag tror, att Handelstractaterna till det mesta äro oting, hvilka qvarstå från fordna tider, då man handlade efter helt andra grundsatser, än det nu varande Statsskicket föreskrifver. Jag tror, att de maktägande Staterna vid sådana tractater icke lemna andra fördelar, än som äro förenliga med deras egna intressen; och om detta alltid iakttages, så uppkommer det naturliga handelsförhållande, hvartill ej fordras några Handelstractater, hvilka då icke medföra några andra egentliga resultater, än de ömsesidiga dosorna.

När man, utan tillgång till räkenskaper, säger, att MinisterStaten är dyr, så uppstår naturligtvis den frågan, hvad är det, som är dyrt? Jag svarar då, att den

Ordinarie Staten utgör 266,666 R:dr 32 sk. De af extra utgiftsmedlen disponerade summor stiga till 50,000 R:dr; båda anslagen tillsammans utgöra således 316,666 R:dr 32 sk. Norriges bidrag hade jag endast upptagit till 60,000 R:dr Svenskt B:co, men anser mig nu, enligt Herr HofCancellerens yttrande, böra upptaga till närmare 100,000 R:dr Sv. B:co. Totalsumman för MinisterStaten uppgår således till mera än 400,000 R:dr Sv. B:co, eller till lika med hvad Kongl. Maj:t äger i anslag på 1:a HufvudTiteln. Jag kan således icke undertrycka min öfvertygelse, att denna MinisterStat är mycket för dyr för det land, hvars ekonomiska ställning icke medgifver en så kostsam utrikes representation, och som, ifrån ingen synpunkt, kan ställas i jemförelse med de länder, ifrån hvilkas diplomatiska utgifter Herr von Schulzenheim velat leda sig till bevisningen, att det nu omtvistade anslaget hos oss är knappare beräknadt, än uti andra Stater. — Herr von Schulzenheim har upplyst hvad MinisterStaten kostade före år 1809, men han har icke upplyst, hvarföre den nu är dyrare. Att prisförhållanderne äro ofördelaktigare nu, än då, betviflar jag, emedan ett allmänt 20-årigt krig nödvändigt då skulle verka prisernas stegring. Vid jemförelsen häraf, ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att ensamt beskickningen i Petersburg före 1809 kostade 30,000 R:dr B:co af de 100,000, som voro anslagna för hela

MinisterStaten. När man dertill beräknar, att denna beskickning nu endast kostar hälften emot då, samt att således en stor besparing uppkommer på det hela; så synes kostnaderne på andra ställen vara alltför höga, synnerligen då de använda extra utgiftsmedlen samt Norriges bidrag äfven tagas i beräkning. I saknad af allt granskningstillfälle öfver convojmedlen, känner man icke, huru mycket af dessa medel går till MinisterStaten. Jag tror, att betydligt användes dertill, men detta påkallar blott upplysning, och är icke uppgifvit såsom ett bestämdt factum, men som den bristande granskningen lämnar rättighet att förmoda. Jag anser derföre granskningen af dessa utgifter vara i högsta måtto nödvändig. Måhända skulle man genom ett sådant medgifvande förebygga det tvifvel, som nu förefinnes, och de obehagliga discussioner, som deraf blifva en följd. Jag hoppas derföre, att detta motstånd att medgifva en sådan granskning, också snart måtte upphöra, såsom aldrig ledande till andra resultater än misstroende, och ofta ogrundade omdömen.

Den andra frågan är huruvida nyttan af MinisterStaten motsvarar dyrheten. I detta fall är det naturligt, att åsigterna äro mera än annars delade. De, som tro, att Statens väl beror af diplomatiska underhandlingar, anse dessa af vigt. Den, som tror, att den diplomatiska skickligheten knappast kan finna tillfälle att göra sig gällande

ifrån de mindre staterna, och än mindre, att den kan förmå att dåra de större staternas cabinetter, och, så tillsägandes, tillnarra sig fördelar af dem, anser nyttan vara ringa. Må det förlåtas mig, om jag vid detta tillfälle icke kan undgå att påminna mig Skeppshandeln, då diplomatikens behof för landet är under öfverläggning. Skeppshandeln och diplomatikens inverkande på den, bevisar antingen, att man å utrikes ort ej var vederbörligt underrättad om våra förhållanden till andra magter, eller ock att man ej fästat vederbörlig uppmärksamhet å de underrättelser man på den ministeriella vägen bordt inhämta. Jag är således af den öfvertygelse, att de högre functionärerne inom diplomatiken ingalunda ensamt äro i stånd att afböja misshälligheter, för ett Cabinett, som hemma i landet oförståndigt går till väga. Jag tror, att den högre MinisterStaten, särdeles ifrån de mindre magterna, nu mera blott är en lemning af den fordna statslyxen, och att den nu mera icke inbringar någon mot dess kostnad svarande nytta. Då jag påminner mig det motstånd, som min mening vid sista Riksdagen vederfors, måste det fägna mig, att Herr von Schulzenheim begagnat en Talares åsigter, hvilka jag efter närmare begrundande af saken, anser mig kunna åberopa såsom stöd för mina emot dess stridiga åsigter. Jag utbeder mig att få fästa uppmärksamheten på, huru den store di-

plomaten då yttrade sig: "I ett allmänt till-"stånd af oro och ovisshet om dels anade, "dels förborgade, öden; under ständigt väx-"lande farhågor och förhoppningar, sprit-"tande rörelse och skenbar hvila; med bryt-"ning af tänkesätt hos Folken och skiljak-"tiga interessen emellan Staterna, är det "omöjligt att bestämma, *hvarest* bedrifvan-"det af vårt fäderneslands angelägenheter "är, eller blifver vigtigast." Här är det således förutsatt en ren omöjlighet, att veta stället för detta *hvarest*, der fäderneslandets angelägenheter bedrifvas, och deraf följer att man öfverallt, på alla punkter, måste hafva en Ambassadeur, då tillträdet i sallongerna är af så stor verkan, och när Ministrarne hafva så stort företräde framför Chargés-d'affairerna, att i samma rum dessa sednare med den största diplomatiska skicklighet, och det angenämaste sätt att vara inom societeten, ej vinna samma tillträde som Ministrarne, om dessa ock äro i saknad af alla dessa de förras egenskaper. Den store diplomaten yttrar sig derefter: "Ko-"nungen kan det ensamt." Det gifves troligen ej så många punkter, der detta behof af Ministrar beständigt är för handen; och då detta *hvarest* således ej inträffar på så många punkter på en gång, är det ock troligt, att Konungen kunde för sådana fall affärda extraordinarie beskickningar till detta *hvarest*, hvarigenom jag tror en stor lindring i Ministerkostnaden skulle uppkom-

ma. Jag bekänner, att om diplomatiken för mig skall äga något värde, är det endast ur synpunkten af den högsta undervisningsanstalt inom samhället. Den kunde vara nyttig, om de högre functionärerna vid beskickningarne ägde tillfälle att taga kännedom af främmande länders framsteg i de vigtigare samhällsförhållanderne, och om dessa functionärer vid sin återkomst vunno tillfälle att inom det högre Statsbestyret göra dessa sina inhämtade insigter gällande; men i egenskap af ett uteslutande yrke anser jag diplomatiken såsom en olycka för samhället, äfven derföre att dessa diplomater, som tillbringa hela deras lefnad utom fäderneslandet, och som under sådane förhållanden snart sagt endast återkomma för att utkräfva stora pensioner, derigenom onödigt belasta StatsVerket. En diplomat, som endast tillbringar sin tid utom fäderneslandet, som endast redigerar tidningsartiklar och rectifierar dem; hvilket påminner om den historien jag i min ungdom hört, om en diplomat, som ena postdagen skref en politisk fabel endast för att nästa postdag hafva något att återtaga, hvilket jag dock ej nu påstår vara fallet; en sådan diplomat, säger jag, föreställer vid sin återkomst bilden af en fabriksarbetare, som i hela sin lifstid endast sysselsatt sig med tillverkandet af en viss liten del af fabrikstillverkningen, men som derigenom blifvit uturståndsatt att tänka sig eller tillverka något

helt. Hvad Herr von Schulzenheim ytterligare åberopat mot mig, utur den store diplomatens anförande, torde jag icke vidare behöfva uppehålla mig vid. Jag vill endast tillägga, att mig har han icke öfvertygat, att vi behöfva bevaka våra angelägenheter och försvara våra gränsor vid utrikes hof genom förnäma diplomater. Jag är öfvertygad, att en yngre, och med sin tid mera initierad diplomat af lägre rang med samma skicklighet, som en högre functionär, uträttar allt detsamma som en sådan. Jag tror, att man mindre allmänt borde tillsätta beständiga functionärer vid missionerna, utan att allt detsamma kunde verkställas genom accrediterade resande personer. Jag minnes från min ungdom, att vi i Paris hade Minister, och att Styrelsen ändå fann sig nödsakad att utskicka en voyageur accredité, för att verkställa åtskilliga underhandlingar. Om Generalitetet användes vid missionerna, för att tillika inhämta för metiern dyrbara kunskaper, och öfva sig i ett yrke, som mera tillhörer dem, och vid de fredsslut, der de möjligtvis skulle kunna komma att dictera lagar, vore för dem nödigt att känna, så vore åtminstone en flerfaldig nytta vunnen. Det är visserligen möjligt, och jag bestrider det ej, att diplomater neka dem, som ej äro det, allt slags begrepp i detta afseende; men jag tror, att den diplomatik, som ej åtföljes af några 100,000 bajonetter och 100 linieskepp,

ej stort uträttar. Herr HofCancelleren har sagt, att Amerika säkerligen har mindre angelägenheter att bevaka inom Europa, än Sverige. Jag tror detta ej vara fallet, ty Amerikas intresse tager dagligen en sådan vändning, att Amerikanska Chargé-d'affairen snart torde anses af större vigt, än sjelfva Svenska Ministern. Min öfvertygelse är, att diplomatiken bäst i Konungens Conseille bevakas. Vi hafva sjelfva sett en tid år 1803, då genom mindre klokhet hos Svenska Cabinettet en allvarsam brytning med vår Östra granne förevar. Ambassadeuren var då frånvarande, men det lyckades det oaktadt en diplomatisk person af en vida lägre rang att återställa lugnet. När Cabinettet är oklokt, tjenar Ambassadeurens skicklighet troligen till föga, och då Cabinettet handlar klokt, kan gerna Ambassadeuren lemna rum för Ministern, och denne till och med för Chargé-d'affairen.

Om vi hade fått granska Ministercassans räkenskaper, hade vi troligen äfven funnit anledning till anmärkningar mot de i förhållande till Sveriges ställning öfverdrifna kostnaderna för Ambassaderna till kröningarne i Rheims och Moskou. Vid kröningen i Moskou år 1802 bestego kostnaderna sig icke till mera än 4000 R:dr Hamb. B:co. Hvad den sista kröningen derstädes kostade oss, vet jag ej, men det ligger klart för hvarje förstånd, att den mång-

falldigt öfverstigit denna summa. Och må det förlåtas mig om jag tror, att denna Ambassad ej varit påkallad af diplomatikens fordringar. Jag dömmer dertill endast efter den så mycket åberopade reciprociteten, emedan vid vår senare kröning härstädes år 1818 ej sågs någon ExtraOrdinarie Ambassadeur. MinisterStaten upptog före år 1809 såsom Ministerlön 7000 R:dr Hamb. B:co, correspondance-penningar 1000 R:dr deruti inberäknade, deraf merendels 1000 R:dr besparades. Jag vet ej, hvarföre dessa lönebelopp nu skola vara så ansenligt högre; vi äro ej rikare nu, än då, och icke måtte det vara för att inbilla andra stater, att vi äro rikare, eller att vår ekonomiska ställning är förbättrad nu mot förr, i hopp att vår förmåga och politiska styrka måtte mätas efter den lyx våra Ministrar vid utrikes hof kunna ådagalägga. Då jag ej kan föreställa mig något sådant resultat, så måste jag yrka nedsättning i anslaget till MinisterStaten. Jag kommer äfven till en besynnerlig uppställning, då jag besinnar, hvad som icke eller blifvit bestridt, att MinisterStaten kostar 400,000 R:dr Svenskt Banco, och derjemte tager i betraktande att allt hvad 10 HufvudTiteln årligen haft i anslag till nybyggnad af Flottan, som i så väsendtlig mån ingår i vår antagne försvarsplan, är 171,000 R:dr B:co. Jag frågar då, om det är ett rimligt förhållande, att Mini-

ni-

nisterStaten har mera än 400,000 R:dr B:co inom ett land, som ej kan lemna till sin Flotta mera än 171,000 R:dr, eller vida mindre än hälften af hvad MinisterStaten kostar. Af alla dessa skäl yrkar jag en nedsättning i anslaget till MinisterStaten, af 66,000 R:dr B:co, då det för samma stat återstår 333,000 R:dr B:co, hvilken summa för mig synes vara så rundlig, att jag icke skulle kunna ursäkta, det jag begärt en så ringa nedsättning, om jag icke vore i okunnighet om räkenskaperna, ty jag tviflar icke, att ju ytterligare nedsättning kunde äga rum.

Här har blifvit af en värd Talare Herr Tham yttradt, utan att hafva blifvit besvaradt, att han tror mera på Konungen, än på Grefve Horn. Detta yttrande kan möjligtvis låta ganska naift, synnerligen då det är sagdt i afsigt, att försöka nedsätta representantens yttranden. Jag måste dock påminna derom, att det är oformligt, att draga fram en sådan jemförelse, och otillämpligt, emedan ingen discussion mig vetterligen i ämnet varit emellan Kongl. Maj:t och Grefve Horn, ty endast i detta fall hade en jemförelse kunnat göras, derest icke Herr Tham haft behof af denna så ofta af honom brukade égid, hvilken annars är för mycket utom jemförelsen, att i jemförelseväg kunna begagnas. Jag anhåller slutligen att

få fästa uppmärksamheten derpå, att den utväg jag föreslagit till en minskning i utgifterna af 66,000 R:dr B:co kan blifva en ersättning till nära samma summa för den frikostighet i löneförhöjningar, hvarmed Ridderskapet och Adeln utmärkt sina beslut.

Hans Excellence Herr Grefve *Löwenhjelm, Carl Axel:* Ej närvarande, då discussionen öppnades, har jag ej haft tillfälle att afhöra de anmärkningar, som blifvit gjorda, innan Herr von Schulzenheim uppstod. Jag skall således endast svara på de yttranden, som sedermera blifvit af Friherre Anckarswärd och Grefve Horn afgifne.

Det är verkligen en svår lott, att uppstiga efter en talare, som så ofta ådagalagt sin stora talang, och som så nyss uppträdt och roat Ridderskapet och Adeln med en epigrammatisk deduction öfver diplomatikens många små konster och föga nytta. Friherre Anckarswärd har uppfunnit och afhandlat en art philosophie öfver diplomatiken, hvilken nya vetenskap säkerligen blifver af ett sannt Europeiskt intresse, och jag lyckönskar honom att vara den första, som afhandlat detta ämne. Friherren tror diplomatens skicklighet och personliga egenskaper af föga värde. Jag måste dock i detta afseende motsäga honom, ty jag känner intet förhållande, der ej det personliga värdet dels såsom medel, dels såsom kraft,

ingår, och hvarföre skulle man då beröfva diplomaten äran deraf? Herr Friherren vill bannlysa Ministrar utur Svenska diplomatiens Rang-rulla, och ersätta dem med Chargés d'affaires. Denna sats är dock icke ny, emedan den framställdes i Franska Republikens yngre och menlösa tider, att nemligen åtnöja sig med dessa Charges d'Affaires eller Agenter på Romerska sättet. Jag har äfven sett samma satts drifvas i sednare tider, nemligen af Don Miguel; så att jag verkligen är osäker, till hvilket system man skall classificera denna lära. Jag tror likväl, att intilldess detta project blir pröfvadt, Sverige skulle göra bäst att följa Europas exempel, och ej att söka gifva exempel åt Europa. Så länge Europa behandlar nationernas angelägenheter genom Ordinarie Ministrar, skall jag, såsom en Konungens trogne rådgifvare och mitt fäderneslands trogne representant, tillstyrka, att Sverige handlar på samma sätt.

Det har blifvit sagdt, att Sveriges rôle är af en passif natur. Det gifves tidpunkter för hvarje land, då det spelar en passif rôle; men det finnes äfven andra, då samma land kan utöfva ett högt inflytande; och det är säkert icke utur någons minne, huru Sverige åren 1812 och 1814 hade hela Europas blickar fästade på sig, och huru det parti Sverige tog, och den Furste, som styrde Sveriges angelägenheter, till en betydlig

del då afgjorde Europas Statsskick. Men det behöfves ej något utredande af facta, som aldrig kunna glömmas. Man har anmärkt, att före 1809 kostade MinisterStaten endast 100,000 R:dr, men att den nu kostar mera. Det är emellertid icke nutidens fel, om coursförhållanderne, som då stodo på 64 sk., nu stå på 128 sk., hvarigenom StatsCassan får vidkännas större utgiftssumma i Svenskt Banco. Anslaget tyckes således vara ungefärligen lika nu, som då, och Herr Friherrens uppställning i denna del synes icke vara af någon bindande kraft. Man har sagt, att de ingångne handelstractaterne varit rakt af skadlige. Härvid får jag endast påminna, att denna anklagelse ej kommer på den rätta vägen. Hade Regeringen till den grad vanvårdat rikets bästa, att den under flera år ingått för detsamma skadliga tractater, så kan jag ej annat föreställa mig, än att sådane utmärkte patrioter, som de Herrar, hvilka påstått detta, icke skulle hafva försummat, att i laglig väg anklaga Regeringen. Detta vare nog sagt om denne och alla dylika obevista anklagelser. Man har föreställt sig diplomatiken, såsom en högst hvardaglig sak, hvars alla hemligheter man läste i alla avisor. Visserligen veta avisorna mycket, men jag tror de ändock ej alltid med säkerhet afslöja Cabinetternas afsigter, och att det äfven, sedan diplomaten läst avisorna, återstår mycket för honom att utforska. Man har trott

att handelsrelationerne vore det enda vigtiga för landet, och att diplomatiken vore af art, att kunna bestridas genom handelsrelation. Det vore visserligen beqvämt, att på Skeppsbron, eller första Handels-Contoir, med först afgående lägenhet kunna beställa en tractat, eller annan diplomatisk afhandling. — Må det tillåtas mig, att rätta ett af Friherre Anckarswärd begånget misstag. Friherren har trott sig sakna exempel, att vid vår sednaste Kröning år 1818 några Ambassadeurer hitskickades. Jag får då påminna derom, att General Tschernicheff af Kejsaren af Ryssland var skickad till Hans Maj:ts Kröning.

Jag kan för öfrigt ej ingå i redogörelse för diplomatiska Cassans tillstånd, emedan min ställning inom Statsrådet ej ålägger mig någon kännedom i detta afseende. Jag måste beklaga, att Utrikes Ministern är hindrad att deltaga i denna öfverläggning, och att vi sålunda äro i saknad af de upplysningar han kunnat lemna; men jag är öfvertygad derom, att Regeringen ej misshushållat med anslagen, och att Ridderskapet och Adeln ej har skäl, att i detta anslag göra några ändringar. Jag anhåller om proposition till bifall å Utskottets Betänkande i denna del.

Friherre *Anckarswärd:* Sedan jag i detta ämne yttrat allt hvad jag haft att an-

föra, är det kanske origtigt af mig, att upptaga tiden med att besvara några mot mig gjorde anmärkningar; men det finnes en ursäkt deruti, att den siste talaren mot mig användt ett bevisningssätt, som visserligen har sina fördelar, men som jag ej kan godkänna. Han har nemligen mot mig velat bevisa med motsattsen af hvad jag sagt. Talaren har förebrått mig, att jag nedsatt diplomaternas personliga värde, och icke tilltrott det mägtigt af något inflytande. Tvertom, jag har derpå fästat så mycket afseende, att jag tilltrott en Chargé d'affaires som är uppväxt i andan af nutiden, kunna uträtta mera, än en möjligtvis gammal Minister, beklädd med än aldrig så hög rang, men besvärad af okunnighet om tidens fordringar och folkens tänkesätt. — Hvad talaren anfört om coursförhållanden, tror jag alldeles förfaller, då man ihogkommer, att en SilfverRiksdaler år 1809 och en SilfverRiksdaler nu, äro af lika värde, och att det mynt, hvarom varit fråga, är Hamburger Banco så väl 1809 som nu. Det torde äfven medgifvas, att jag ej yrkat någon nedsättning i hvad MinisterStaten ägde år 1809. Jag har blott velat bereda oss en fördel af hvad Norrige lemnar till MinisterStaten, enär vi genom Finlands förlust gått i mistning af de derifrån för oss förlorade betydliga skattebidragen. Jag har således ej önskat summans nedsättande, utan endast att Sverige skulle få tillgodo-

njuta någon nedsättning genom de bidrag Norrige till samma MinisterStat lemnar. — Hvad talaren anfört rörande General Tschernicheffs Ambassad, så tror jag mig hafva varit mera diplomat, då jag ej omnämnde denna Ambassad, än talaren, då han omtalade den; ty jag såg då åtminstone inga statsvagnar, icke några statslivréer m. m., som jag förmodar vederbörligen varit observeradt ej mindre vid kröningen i Rheims, än vid den i Moskou; och jag trodde sålunda, att denna af den värde talaren omnämnde modestare beskickning ej påkallade någon sådan, som den vi affärdade till Moskou och till Rheims. I afseende åter å hvad den värde talaren på grund af bättre diplomatisk kännedom yttrat derom, att diplomatikens lägre functionärer ej förmå afslöja statshemligheterna, eller att tidningarne ej behörigen kunna utreda dem, får jag, med all respect för den clairvoijance, som kan vara de högre diplomaterna beskärd, säga, att jag fruktar, det många tidningsskrifvare äro fortare underrättade, och afslöja hemligheterna lika väl, som de högsta diplomatiska agenter.

Grefve *Horn:* Hvad Grefve Löwenhjelm yttrat om obevista anklagelser, var förmodligen riktadt mot mig, som yttrade, att de ingångna tractaterna ej voro förmånliga. Jag skall då bedja Grefve Löwenhjelm, och alla dem, som fordra juridiska bevis, komma ihog, att de juridiska bevisen äro oss på

detta rum betagna; men deremot återstå de moraliska i deras fulla kraft. Jag skall då påminna om tractaten i Åbo år 1812, hvarvid hela Europa var uppmärksamt på Sverige. Jag har sedan denna tractat väl hört omtalas en rubelfond, men ej för Statens räkning. Derefter försåldes Guadeloupe för som jag vill minnas 24 millioner francs, men dessa penningar kommo icke eller Stats-Verket till godo. Jag frågar, huru vid freden i Kiel, der vi voro lagstiftare, Sveriges angelägenheter sköttes, der postföringen öfver Danmark, som varit vår urgamla rätt, gick för oss förlorad, och har sedan kostat oss så stora summor. Vid afslutandet af den sednaste handelstractaten med Ryssland, tror jag mig äfven veta, att man icke bevakade Sveriges fördel med den framgång, som våra underlägsna krafter likväl medgåfvo.

Herr *von Schulzenheim:* Ehuru jag i vissa delar är af andra värda Ledamöter förekommen, tror jag mig dock böra till besvarande upptaga åtskilligt af hvad här blifvit ytterligare anfördt.

Likasom då jag förra gången hade äran yttra mig, skall jag äfven nu, så vidt möjligt är, söka undvika, att inlåta mig i sådana politiska betraktelser, som icke lämpligen kunna på detta rum blifva ett öfverläggningsämne.

Herr Grefve Horn har sagt, att Cabinettshemligheternes tid vore försvunnen, och att man nu mera genom Handels-correspondancer och Allmänna Tidningar kunde få lika säkra och hastiga underrättelser, som genom Missionerne, hvilka således förmodligen af de förstnämnde skulle suppléeras. Ehuru nyheter äfven nu för tiden finnas, hvilka icke äro så lätt tillgänglige, som Herr Grefven synes tro, skulle jag likväl nästan vara färdig att med *Ja* besvara hans inkast, så vida anskaffande af dagens nouveller vore Missionernes enda ändamål; men de böra äfven besörja de underhandlingar, som åt dem uppdragas, och detta torde icke så lätt af Handelsexpediter och Tidningsskrifvare kunna utföras; de hafva derjemte ett annat ej mindre vigtigt föremål, det nemligen att bibehålla det slags politiska umgänget emellan Regeringarne, om jag så får uttrycka mig, hvilket för dem är af lika vigt, som i privat-lifvet sammanlefnad med andra är nödvändig för individen. Förutan detta umgänge, löpa Regeringarne samma fara, som den enskildta menniskan, att i behofvets stund sakna allt stöd och biträde af andra. Hvad Herr Grefven vidare yttrat angående Svenska Beskickningarne i Hamburg och Wien, innefattar så beskaffade specialiteter, att jag måhända borde anse mig frikänd från all slags pligt att dem besvara. Hvad likväl först Konungens Minister i Hamburg beträffar, får jag äran upp-

lysa att han blott har *titel* af Envoyé-Extraordinaire, men icke den åtföljande lönen; och hvad Beskickningen i Wien vidkommer, torde utnämnandet af en Kejserlig Österrikisk Envoyé möjligen vara ganska snart att förvänta. I alla fall är ingen regel så bestämd, att tillfälliga kortare undantag icke kunna äga rum, och tider hafva äfven funnits, då Österrike hållit en Minister i Stockholm, utan att Svenska Missionen i Wien derföre *genast* blifvit tillsatt.

Samma värda Talare har i sitt sista anförande yttrat, att Sveriges fördelar icke varit uti flere under den senare tiden afslutade Tractater vederbörligen bevakade, och han har bland annat, som ett exempel derpå, åberopat Tractaten i Kiel. Förbigående det stora, i alla tider minnesvärda resultatet, har han fästat sig vid en artikel af ganska underordnad vigt, neml. upphörandet af den rättighet Sverige förut ägt att med egna postilloner förskaffa den så kallade Tyska Posten genom Danska Staterne till Hamburg. Härvid torde jag få upplysa, att den ifrågavarande rättigheten grundade sig på réciprocité, ty Dannemark hade en motsvarande rättighet, ått genom Sverige föra sin Post till Norrige. Då naturligtvis en dylik rättighet skulle upphöra efter föreningen, låg deruti enda orsaken, hvarföre man icke eller kunde billigtvis förbehålla åt Sverige en fortfarande rätt,

att genom Dannemark, på samma sätt som förut, fortskaffa sina Poster. Då Herr Grefven med så stor stränghet bedömer alla våra Tractater, tror jag mig derjemte böra gå honom tillhanda med den upplysning, att när Svenska Regeringen fann, att Postgången genom Dannemark till Tyskland blifvit betydligen dyrare och mera betungande, än fordom, öppnades snart underhandlingar med Kongl. Preussiska Regeringen, och Conventioner blefvo med densamma tid efter annan afslutade, till följd hvaraf Posterne nu både hastigt, och för en jemförelsevis mindre afgift, befordras öfver Ystad och Greifswald till Continenten. Dessa Conventioner måste väl åtminstone icke ligga Regeringen till last. Hvad citationen af Tractaten om Guadeloupe vidkommer, får jag endast i paralèle dermed uppställa betalningen af Sveriges utländska skuld, förvissad, att derigenom hafva tillräckeligen besvarat Anmärkningen.

Hans Excellence Herr Grefve Löwenhjelm har redan besvarat den af Herr Friherre Anckarswärd uppställda satts, att Sveriges rôle i Europas politiska transactioner nu mera alltid borde vara passiv; och jag behöfver således icke än ytterligare i minnet återkalla Sveriges verksamma, och af dess sanna intresse otvifvelaktigt påkallade, deltagande i de stora verldshändelser, som för halftannat decennium tillbaka grundla-

de och befästade det närvarande Statsskicket i vår verldsdel, och som för Sverige enskildt hade föreningen med Brödrafolket till påföljd. Samma värda Talare synes vidare hafva särdeles fästat sig vid mitt uttryck, att Sverige vore en Makt af andra rangen. Att här icke kan vara fråga om den slags rang, som bestämmes af Etiketten eller af Ceremonielet, torde väl förstås af sig sjelf; någon sådan rangskilnad har Sverige aldrig erkänt; men Staternes fördelning i Makter af Första, Andra och Tredje Rangen, är ett vanligt Diplomatiskt uttryck.

Denna slags politiska rang bestämmes dock icke ensamt af folkmängd och materiell styrka, den beror äfven af läge, af national-lynne, af historiska minnen; och det var i denna allmännare mening som jag sade, att Sverige innehade ett agtadt rum bland Makter af andra rangen.

Det har vidare blifvit taladt om bristande räkenskaper, och om uteblifven granskning. Må det derföre tillåtas mig upplysa, att den till MinisterStaten anslagna Summan, qvartalsvis fördelad, anordnas af Stats-Contoiret till CabinettsSecreteraren; att qvartals-förslagen, som ligga till grund för alla utbetalningar, upprättas i Cancelli-Styrelsen; att, vid hvarje års slut, Räkenskaperne, åtföljde af behöriga verificationer, aflemnas till Kongl. KammarRätten; och att

de derstädes undergå enahanda granskning, som StatsContoirets Böcker. Detta torde väl icke kunna kallas brist på räkenskap och granskning. Hvad särskildt angår Rikets Ständers vid sista Riksdag yttrade och nu åberopade underdåniga önskan, att förvaltningen af de till MinisterStaten anslagna medel må till StatsContoiret återgå, tror jag mig böra nämna, det jag icke saknar anledning att förmoda, det en underdånig hemställan till Kongl. Maj:t om en dylik återflyttning snart kommer att göras, hvarigenom allt vidrörande af detta ämne torde blifva öfverflödigt.

Då Herr Friherren så mycket synes hafva fästat sig vid det Norrska Anslaget, och åberopat detsammas tillkomst, som ett skäl för minskning i det Svenska; torde jag böra ingå i någon ytterligare utredning af Cassans tillstånd i det hela. Jag har redan haft äran upplysa, att de vid Beskickningarne anställde Embets- och Tjenstemäns aflöningar uppgå för det närvarande, tillika med Rappellerade MinisterStaten, till ett sammanräknadt belopp af 117,000 R:dr Hamb. B:co. Denna summa åtgår sålunda blott till löner och pensioner; men andra utgifter finnas äfven, hvilka, ehuru eventuella, dock äro lika grundade på MinisterReglementet. Sådane äro Ministrars equiperings-penningar, samt LegationsSecreterarnes resepenningar. Vidare

tillkomma afskedspresenter till härifrån rappellerade fremmande Sändebud. Jag upptager förslagsvis till allt detta 12,000 R:dr Hamb. B:co om året, och vågar åberopa så väl min egen erfarenhet, som min efterträdares i Cabinetts-Secreterare-Embetet, att denna summa ingalunda är för högt tilltagen. Dessa 12,000 R:dr, lagde till de nyss omtalde 117,000, utgöra en summa af 129,000 R:dr Hamb. B:co. Om några af högsta nödvändigheten påkallade löneförhöjningar tilläggas, visar det sig således, att återstoden af de från Norrige inflytande 40,000 Species, ej blir särdeles betydlig. Denna återstod ingår i den egentligen så kallade Cabinetts-Cassan, ämnad att bestrida Courierresor, och alla öfriga Extra utgifter, i Cabinettet och vid Beskickningarne, och minskar i sin mån densammas behof att anlita de på 8:de HufvudTiteln uppförda Extra UtgiftsMedlen. Herr Friherren har sagt sig tro, att medel äfven varit disponerade af Convoy-Commissariatets fonder till MinisterStaten. Jag anser mig i anledning deraf böra öppet medgifva, att medel verkligen blifvit från ConvoijCommissariatet aflemnade till Hans Excellence Herr StatsMinisterns för Utrikes Ärenderne disposition; men tillägger, att detta likväl ägt rum i och för sådana föremål, som haft Svenska Handelns nytta och utvidgande till syfte, t. ex. de icke obetydlige utgifterne för Tractaten med Ottomanniska Porten, om fri sjöfart på

Svarta hafvet m. m. ConstitutionsUtskottet, som vid StatsRådsProtocollernes genomläsning, haft tillfälle, att taga kännedom om skälen för dessa anordningar, har dessutom, mig veterligen, ej haft något att dervid anmärka. Nödvändigheten, att behöfva anlita dylika extra tillgångar, synes mig derjemte snarare innefatta ett bevis för det ordinarie anslagets otillräcklighet, än erbjuda något grundadt skäl för den yrkade nedsättningen.

Utom Missionerne i Paris, Pettersburg och London, der en större dyrhet gör ett större anslag nödvändigt, åtnjuta Svenska Ministrarne nu i allmänhet 8000 R:dr Hamb. B:co. Detta belopp är icke så ansenligt högre än de 7000 R:dr, som på 1807 års Stat voro uppförde.

Densamma värde Talaren har vidare sökt visa, att Sverige ej dragit någon verklig nytta af sina diplomatiska relationer; och det var mig ingalunda oväntadt, att Skeppshandeln, detta ämne, hvarom så mycket varit både ordadt och skrifvit, här skulle framdragas, såsom en påräknad länk i den subsidiaira bevisningen. Om, vid denna handel, några politiska misstag eller förbiseenden skulle hafva ägt rum, borde de väl, i alla händelser, ensamt falla Konungens Rådgifvare i Ministerielle Ärenden till last; och den rätt 29 §. RiksdagsOrdnin-

gen lemnar att emot dem rigta anmärkningar derföre, har äfven ända till öfvermått varit begagnad; men det vore höjden af all orättvisa, att utsträcka denna ansvarighet till beskickningarne, och att vilja sätta dem på förknappning, för tilldragelser, hvari de icke haft den minsta del.

Herr Friherren har sagt, att den diplomatik icke kunde mycket uträtta, som ej vore åtföljd af några 100,000 bajonetter, och, såsom jag trott mig höra, några 100 linieskepp. Det lärer i sanning svårligen kunna bestridas, att den diplomatik, som understödes af så betydliga stridskrafter, är vida verksammare, än den, som deraf befinner sig i saknad; men det lärer vara lika ovedersägligt, att det just är i diplomatiken, och ensamt i den, som den mindre mäktige stundom kan finna någon ersättning för hvad honom felas i materiella krafter. — Herr Friherren har sagt, att våra diplomatiska angelägenheter förnemligast i Conseillen och i Cabinettet böra bevakas. — Ja! detta nekas icke; men Cabinetterne stå sällan med hvarannan i omedelbar beröring, de behöfva intermediairer, och dessa intermediairer äro Missionerne.

I afseende på de extra beskickningar, som till tvenne fremmande Regenters kröningar blifvit afsände från Sverige, har det blif-

blifvit sagdt, att de icke varit påkallade af den åberopade reciprociteten. Jag svarar dertill, att reciprocité icke vid sådana tillfällen är det enda rättesnöret; ett annat gifves derjemte, nemligen nödvändigheten att iakttaga någon likhet med hvad andra Makter finna sig böra göra eller underlåta. Hvad reciprociteten dessutom angår, får jag endast åberopa hvad Hans Excellence Herr Grefve Löwenhjelm redan derom anfört.

En jemförelse har äfven blifvit anställd emellan anslaget till MinisterStaten och anslaget till Flottans materiel. Denna jemförelse kan endast befästa mig i den tanka, att det sistnämnda anslaget är för ringa.

Den värde Talaren har slutligen sökt vända emot mig, och de satser jag försvarat, åtskilliga uttryck, hemtade från Hans Excellence Herr Grefve Lagerbjelkes Tal. Jag nödgas bekänna, det jag ej förmår fatta deras tillämplighet i sådan mening; och jag tror, att den del af Talet, som jag citerat, fullkomligen bevisat, hvad jag derigenom velat ådagalägga, nemligen att Ministrar icke alltid kunna af Chargés d'Affaires ersättas.

Mycket kunde visserligen ännu återstå att vederlägga, men jag vill icke vidare upptaga Ridderskapets och Adelns tid, utan får hos Herr Grefven och LandtMarskalken för-

nya min vördsamma anhållan om proposition till bifall å Utskottets förslag.

Hans Excellence Herr Grefve *Löwenhjelm:* Jag skall icke blifva mångordig. Friherre Anckarswärd har förebrått mig, att jag använt hans principer i bakvänd ordning. Om så vore, har Friherren sjelf begått samma fel, vid åberopandet af Hans Excellence Friherre Lagerbjelkes vid sista Riksdag hållne Tal i samma fråga, som nu är under öfverläggning; men jag vill icke längre uppehålla Ridderskapet och Adeln, utan förnyar endast min förut gjorde anhållan.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: Sjelf stående på lägsta graden af den diplomatiska hierarkien, och några gångor hedrad med förtroendet att i egenskap af Chargé d'Affaires förestå den beskickning, hvarvid jag har äran att vara anställd, skulle jag måhända kunna vänta enskilt fördel af de föreslagna indragningar af nästan alla Ministerplatser, men jag vågar dock icke tillstyrka dem. Det är särdeles vid Staternas rangordning man fästat sig. Mig är det likgiltigt, hvad rang man för oss vill bestämma, men jag bestrider, att Nationernes kraft och således anspråk på verklig rang beräknas endast efter landets folkmängd, ty jag tror att vi till ex. inom oss äga elementer och från fädren ärfda känslor, som höja

oss öfver flera andra vida folkrikare Nationer. Frågan är dock egentligen, hvad vi uti denna del behöfva att iakttaga, och jag får dervid erindra dem, som sätta så mycket förtroende till Tidnings-redacteurers och Handels-expediters diplomatiska förmåga, att nu för tiden beskickningarne hafva många andra föremål för deras verksamhet, än rent diplomatiska. Nationerne, hafva genom en lifligare beröring med hvarandra, fått mångdubblade behof att ömsesidigt hos hvarandra göra gällande, enskiltas reklamationer, ansökningar o. s. v. af alla slag. Af erfarenhet kan jag upplysa, att den Svenska Mission hos utländskt Hof, vid hvilken jag är anställd, under loppet af ett år, i och för enskilta personers i begge landen civila angelägenheter, reclamationer och dylikt haft mera göromål än hvad som vanligen under lika tid åliggat det inrikes EmbetsVerk, hvarvid jag förut varit anställd, ehuru detta sistnämnda är försedt med ett talrikt antal Ledamöter, och en icke obetydlig Expedition. Här har äfven mycket talats om HandelsTractater; och Friherre Anckarswärd har kallat dem för oting. Ingen skulle högre, än jag, önska, att den afundsjuka i handelsfördelar och handel Nationerne emellan upphörde, hvarförutan handelstractater icke voro behöfliga, men innan detta inträffat, och dertill visar sig ännu knappast i något land någon liknelse, tror jag det

vara Regeringarnes pligt, att genom kloka handelstractater söka bereda sina folk alla möjliga ömsesidiga handelsförmåner; och att ställa dessa förmåner, en gång vundna, på detta sätt under folkrättens skydd mot godtyckets lagstiftningsrätt. Att vår Regering genom de sedan sista Riksdag afslutade tractater beredt Svenska handeln förut saknade fördelar, torde ingen oväldig granskare kunna neka.

Grefve *Björnstjerna, Magnus:* Som skälen för bifall till den Kongl. Propositionen blifvit af StatsUtskottet framlagde, och af 2:ne Regeringens Ledamöter härstädes ytterligare utvecklade, anhåller jag att blott få besvara ett par från andra sidan gjorde anmärkningar, och upptaga de trenne alternativer, som till ifrågavarande anslags nedsättande blifvit framstälde. Man har nemligen trott, att detta kunde vinnas på 3:ne sätt, såsom: 1:o minskning i Missionernes antal; 2:o nedsättning af den diplomatiska rangen; och 3:o aflöningens förminskande. Jag ber, att i korthet få genomgå hvarje af dessa särskilta omständigheter. Hvad först angår minskning i Missionernes antal, så har detta redan till en del blifvit tillvägabragt. Ifrån att hafva Ambassadeurer i Petersburg och Paris, stundom äfven i Köpenhamn, hafva vi nu endast Ministrar af andra rangen på dessa ställen. I Sachsen, Pohlen, Spanien, Portugal och flere smärre Stater

i Tyskland hafva vi nu, i stället för fordom Ministrar, endast Chargés d'Affaires eller ock inga diplomatiska Agenter. Vi hafva således redan minskat Missionernas antal, så mycket som möjligt. Att alldeles afskaffa Ministrar och inskränka oss blott till Chargés d'Affaires vid alla utländska Hof, skulle icke gå an. Dessa äro icke accrediterade hos Regenten, utan endast hos Ministern för Utrikes Ärenderna, och hafva sällan tillträde i de högre diplomatiska kretsarne vid de större Hofven. Må det i förbigående tillåtas mig citera en specialitet om England. Jag har der aldrig sett någon Chargé d'Affaires vara bjuden till Chefen för Ministèren, Hertigen af Wellington, eller i de hus, der denne umgås, icke ens hos Ministern för Utrikes Ärenderne. För att kunna nalkas eller communicera sig med denne sistnämnde, måste en Chargé d'Affaires alltid begära conference; och denna form ger mindre förtrolighet åt öfverläggningarne. Ärenderna afgöras bäst i Salongerne, under njutandet af Societets-lifvet. Principen att afskaffa Ministrar och nyttja Chargés d'Affaires i stället, är dessutom icke ny. Den har redan blifvit försökt och casserad. En bland Södra Tysklands Konungar hade strax efter sitt tillträde till Regeringen omfattat denna idé, men har af en känd erfarenhet blifvit öfvertygad om olämpligheten af mesuren, och har nu flera Ministrar vid fremmande Hof, än hans före-

trädare. Då man kastar en blick på Europeiska chartan, och ser den stora rymd, som Sverige och Norrige der intaga, får denna Makt en anstrykning af styrka, som det icke är politiskt att borttaga derigenom, att man visar sig icke nu hafva råd att hålla Ministrar. Det förhåller sig med Stater, som Individer, att det är bättre hushålla inom hus, än bära fattigdomens livré hos fremmande. Angående MinisterStatens aflöning, får jag äran förklara, att Svenska Ministerns i London appointement är, långt ifrån att vara öfverflödigt, så knappt tillräckligt, att jag skulle nödgas afsäga mig det Nådiga förtroendet att vara Svensk och Norrsk Minister vid StorBrittanniska Hofvet, om icke lönevilkoren så arrangeras, att jag ser dem någorlunda svara emot behofvet, för att icke fela emot, antingen hvad jag anser Representationen för Rikenas värdighet fordra, eller omtankan för min egen familj kräfver. Det oaktadt är Representations-skyldigheten i England mindre än i något annat land, men lefnadskostnaden så ojemförligt mycket större. I andra länder deremot är dyrheten mindre, men representationssättet större; så att det ena jemnar det andra. Ministerns gäster fästa sig icke vid, om det land Ministern representerar, tillhör första, andra eller tredje rangen, utan endast vid rätternas och vinernas mängd och godhet.

Dessutom må det tillåtas mig erindra,

att Sverige efter förlusten af Finland och afträdandet af Pomern, samt föreningen med Norrige, erhållit väl ett lika mycket om icke mera sjelfständigt, men derjemte mera isoleradt, läge, än förut, hvilket påkallar ett närmare samband med den civiliserade verlden, på det Sverige icke må anses ligga utom den. Man torde jemväl böra besinna, att om ock Sverige uppoffrar 2 à 300,000 R:dr på sin MinisterStat, Sverige äfven vinner på den vida större summa, som den här residerande Utländska MinisterStaten depenserar inom Riket. Inskränkte man sig å ömse sidor blott till Chargés d'Affaires, skulle de utländska Missionskostnaderna, som här åtgå, blifva betydligt mindre.

Motsatsen af hvad en värd Ledamot yttrat, att våra Handelstractaters vigt endast röntes genom vigten af de vid dylika tillfällen vanliga presentdosor, har ty värr jag erfarit. Jag har nemligen helt nyligen underhandlat om sådana fördrag med Mexikanska och Columbiska Staterne, men ingendera af dem följde det så strängt fördömda bruket, att gifva dosor åt Underhandlarne. Nyttan af Handelstractater måtte i alla fall icke kunna bestå i annat, än det *reciprocitets* förhållande, som bildas Staterne emellan. Vid den af samma Ledamot gjorde jemförelse emellan kostnaderne vid Ambassaden till Petersburg år 1802 och den sednast dit afsände Ambassad, får jag erindra, att någon sådan, som den förstnämde,

aldrig existerat, men måhända förblandas den med Ambassaden vid Kejsar Pauls kröning; och orsaken hvarföre den åter kostade mindre, än Ambassaden till Kejsar Nicolai kröning, var, att vid den förra begagnades samma Ambassadeur, som redan var residerande i St. Petersburg. Slutligen måste jag medgifva riktigheten af det påstående, att de diplomatiska förhandlingar bedrifvas bäst, som stödja sig på 100,000 bajonetter. Ett sådant antal diplomater, som förde sabeln eller bajonetten, underhandlar visserligen med mer framgång, än ett motsvarande med endast pennan i hand; men då man ej kan åstadkomma det förra, torde det vara rådligast, att af de sednare bibehålla hvad man redan har.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till bifall å Nionde Punkten i StatsUtskottets Betänkande.

Ropades Ja och Nej.

Hvarefter *Hans Excellence* hemställde, om Ridderskapet och Adeln behagade afslå Nionde Punkten, med förklarande, att anslaget för MinisterStaten borde bestämmas till endast 200,000 R:dr i Svenskt Banco årligen.

Ropades äfven Ja och Nej.

Friherre *Cederström, Jacob,* begärde votering.

I anledning hvaraf *Hans Excellence*

Herr Grefven och LandtMarskalken föreslog följande Voterings-proposition:

Den, som bifaller hvad StatsUtskottet i Nionde Punkten af dess Betänkande, rörande anslaget för MinisterStaten, tillstyrkt, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner Nej, anses Ridderskapet och Adeln bestämma Anslaget för MinisterStaten till endast Tvåhundrade Tusende Riksdaler Svenskt Banco årligen.

Hvilken Voterings-proposition af Ridderskapet och Adeln godkändes, samt anslogs.

Voteringen började kl. ett qvart till 3 e. m.; och befunnos, vid voteringens slut, sedan en voteringssedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige voteringssedlarne öppnade, rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 134.
Nej — 67.

I följd hvaraf, och sedan det öfver voteringen särskilt förde protocoll blifvit uppläst, *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* förklarade, att Ridderskapet och Adeln bifallit Nionde Punkten af StatsUtskottets Betänkande.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan half till 4 eftermiddagen.

In fidem Protocolli,
O. J. Lagerheim.

Måndagen den 28 Sept. 1829.

Plenum klockan half till 6 Eftermiddagen.

Föredrogs å nyo och bifölls RiddarhusUtskottets den 23 dennes aflåtne, och samma dag e. m. på bordet lagde, Memorial, angående Organisten N. Möllers anhållan, att få uppföra en Concert i RiddarhusSalen.

Fortsattes pröfningen af StatsUtskottets ej mindre den 10 sistlidne April under N:o 128 afgifne, och den 7 derpå följde Maji e. m. på bordet lagde, Betänkande, angående Regleringen af utgifterne under RiksStatens Andra HufvudTitel; än ock under N:o 237 meddeldte, och den 29 sistlidne Augusti f. m. på bordet lagde, Utlåtande öfver de vid berörde Betänkande gjorde anmärkningar.

10:de Punkten. TullVerkets Stat.

Herr *Hjerta, Gustaf:* Jag vill icke upptaga den besynnerliga del af Utskottets Utlåtande, hvari det säges, att öfverskridna anslag icke föranleda till anmärkning hos ConstitutionsUtskottet. Jag öfverlemnar denna fråga åt sitt öde, men hoppas, att ett kommande StatsUtskott visar större omtanka för hushållningen med Statens medel.

Då Kongl. Maj:t föreslagit en viss aflönings- och omkostnads-summa för TullVerket, men Utskottet likväl förhöjt densamma, kan jag icke undgå att finna denna åtgärd så mycket olämpligare, som jag är öfvertygad, att Kongl. Maj:t icke föreslagit det uppgifna beloppet, om icke vederbörande tilltrott sig att dermed kunna administrera. Jag vet ganska väl, att en del utgifter vid TullVerket äro af ombytlig natur, men tror derjemte, att de bero af handeln och alltid böra medföra ökad inkomst. Jag hade äfven trott, att det bort vara af vigt för den majoritet, som här pålägger oss ökade skattebidrag, att åtminstone få förslags-räkningarne att se måttliga ut. Jag vidhåller derföre mitt vid återremissen gjorda yrkande, att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition måtte antagas till ledning för hvad som skall å Stat för TullVerket uppföras, ehuruväl jag ganska väl vet, att någon besparing derigenom icke vinnes.

Grefve *Posse, Arvid:* Förevarande punkt innefattar visserligen tillstyrkande af en betydlig summa, dock endast förslagsvis, ty hvad som erfordras till bestridande af aflöning och omkostnader vid TullVerket måste utgå. Mig förefaller det alltså likgiltigt, om man föreslår detta anslag till 450,000 R:dr eller blott till 400,000 R:dr; men då det visat sig, att det förstnämnde beloppet verkligen åtgått, finner jag ock rättast, att

det beräknas, ty det är med Statens utgifter, som med enskildes, att om man calculerar dem till för lågt belopp, får man alltid skäl att ångra sig. Jag tillstyrker alltså bifall till Utskottets förslag i denna punkt, och får endast erinra Herr Hjerta, att jag för min del alltid, då jag tillstyrker ökade anslag, gör det på grund af öfvertygelse om verkligt behof deraf.

Herr *Munck af Rosensköld, Eberhard:* I afseende på beräkningen af anslaget till TullVerket, får jag förnya de anmärkningar jag i detta ämne afgifvit vid 1815 års Riksdag, då jag föreslog, att TullVerkets Embets- och Tjenstemän måtte, till besparande och förvarande af Kronans inkomster, erhålla en betydlig förhöjning i sina löner. Då dessa utgifter hafva för ändamål, att förekomma lurendrägeri och tullförsnillning, blir det nödigt så reglera Tulltjenstemännens aflöning, att de för sitt uppehälle ej tvingas, att vara i connivence med Lurendrägare och Tullförsnillare.

Herr *Tham, Wolrath:* Det har blifvit anmärkt, att Ständerne, eller åtminstone Ridderskapet och Adeln, äro alltför mycket fallne för stora anslag. Om så förhåller sig, bör det förlåtas, att man äfven är beredd på förskaffandet af stora inkomster. Man bör noga besinna, att, om man vill påräkna betydliga inkomster af Tull-medel, bör man äfven anslå tillräckliga löner åt Tull-tjenstemän-

nen. Om utgifterne till TullVerket före 1823 års Riksdag voro små, voro äfven Tull-intraderne obetydliga. Då Tull-räkenskaperne äro kända genom undergången granskning af Revisorerne och StatsUtskottet, samt det visat sig, att ökade utgifter till TullVerket bidragit till betydligt ökade Tullinkomster, samt att 450,000 R:dr i förenämnde afseende för ett år åtgått, anser jag nödvändigt, att till aflöning och omkostnader vid TullVerket beräkna, hvad erfarenheten visat vara erforderligt. Hvaraf misstaget i den Kongl. Propositionen, att endast föreslå 400,000 R:dr till TullVerket, härflutit, känner jag ej; men då det blifvit ådagalagdt, att detta belopp icke är tillräckligt, inser jag ej, hvarföre man icke skall bevilja hvad som verkligen behöfves, om icke för att, såsom Herr Hjerta synes åsyfta, bereda sig tillfälle, att klandra otillräckliga anslags öfverskridande. Anslaget är så mycket mindre farligt att bevilja, i enlighet med hvad StatsUtskottet föreslagit, som öfverskottet, i fall något sådant blir, kommer att qvarstå. Jag tillstyrker alltså bifall till Utskottets förslag i denna punkt, så mycket häldre, som erfarenheten visat, att ändamålsenligt ökade Tull-utgifter öka Tull-inkomsterne, och det synes mig angeläget, att försätta TullVerket i det skick, att man derigenom kan påräkna betydliga Stats-inkomster, så att det i en framtid blir möjligt lätta Stats-bidragen från annat håll.

Herr *Skogman, Carl David:* Den utgiftssumma, som anslås till TullVerket, har tvenne föremål, det ena att aflöna tjenstemännen dervid, och det andra att bestrida öfrige förvaltningens omkostnader. Begge delarne äro underkastade förändringar. Till år 1823 års Riksdag uppfördes på RiksStaten bland inkomsterne endast netto-behållningen af Tull-uppbörden, och utgifterne bestriddes af inkomsterne, utan att vara på RiksStaten upptagne. Vid 1823 års Statsreglering uppfördes utgifterne för TullVerket calculationsvis på Stat, hvaremot äfven brutto-inkomsten förslagsvis beräknades. Det är således likgiltigt, om 400,000 eller 450,000 R:dr, ja äfven om mindre än förstnämnde belopp, på Stat uppföras; emedan de nödiga utgifterne i alla fall måste i främsta rummet af brutto-uppbörden utgå. Att 450,000 R:dr nu mera erfordras, i stället för de i Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition förslagsvis upptagne 400,000 R:dr, härrörer af fortfarande förändringar med Tullverkets personal och afgående tjenstemäns uppförande på IndragningsStat; ett förhållande som måste fortfara, intilldess TullVerket blir fullkomligt organiseradt, men hvilket äfven minskar utgifterne i samma mån, som de på IndragningsStaten uppförde personer derifrån afgå. Det förefaller mig utan allt ändamål, att vidare tvista i denna fråga, då det endast är en förslagssumma, hvarom

Utskottets Utlåtande i denna punkt handlar. Jag tillstyrker bifall till Utskottets förslag.

Friherre *Anckarswärd, Carl Henrik:* Herr Thams anmärkningar emot den minoritet, som här försvarar Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, hade verkligen iklädt sig en besynnerlig natur, innan Herr Skogman yttrat sig. Jag hade verkligen äfven önskat, att höja min röst i förening med dem, som talat för Kongl. Maj:ts Proposition, innan Herr Skogman uppträdde. Jag hoppades, att då få höra talande skäl för bifall till den Kongl. Propositionen, och att den stridighet, som deremellan och Utskottets förslag inträffat, härledde sig deraf, att Styrelsen ändteligen en gång insett, att indragning i förvaltnings-kostnader kunde äga rum till lindring af folkets skattebördor; hvaremot jag nu finner, att äfven den StatsSecreterare, som föredragit detta mål inför Konungen, försvarar Utskottets förslag emot innehållet af den Kongl. Proposition han sjelf contrasignerat. Jag kan icke inse, på hvilka grunder Utskottet fotat den föreslagne ökningen utöfver hvad Kongl. Maj:t begärt, om icke Utskottet ingått till Kongl. Maj:t med underdånig förfrågan, om något misstag uti Propositionen inträffat, ty då det ej tillhör StatsUtskottet att bestämma Staten för TullVerket, hade man verkligen skäl att hoppas, det Kongl. Maj:t funnit någon utväg att minska den till besparing af ut-

gifterne. Då nu den för dessa ärenden föredragande StatsSecreteraren frångått sin förra mening, att de i den Kongl. Propositionen upptagne 400,000 R:dr voro tillräcklige för bestridande af utgifterne till Tullverket, blir det verkligen svårt för oss, som önska nedsättning i utgifterne, att motsäga dem, som yrka bifall till Utskottets förhöjningsproject, enär vi sakna all grund för bedömandet af utgifternas nödvändighet. Jag ämnar således icke begära votering i denna punkt, för att åter få se mig tillhöra en Minoritet, som det blifvit min lott att tillhöra, alltsedan Statsregleringen börjat; men jag kan icke tillbakahålla min förundran, att höra en Konungens Minister försvara ett Utskotts förslag, som innehåller tillökning i anslag utöfver hvad han sjelf framställt såsom erforderligt.

Herr *Rosenblad, Bernhard:* Sättet, huru StatsUtskottet kommit till ifrågavarande anslagssumma för TullVerket, visar sig bäst uti Inkomst-Betänkandet, hvarest TullVerkets Stat blifvit afskrifven med 450,000 R:dr årligen, såsom ett ungefärligt medeltal af hvad den under sex år eller från 1821 till 1828 utgjort. För min del anser jag det så vida likgiltigt, till hvad belopp denna summa uppföres, som det blott är förslagsvis, och jag är öfvertygad, att tull-inkomsterna skola gifva stora öfverskott, om det

nu

nu gällande systemet, såsom jag hoppas, kommer att fortfara; så att om netto-inkomsten af tullmedlen äfven beräknades till 1,800,000 R:dr, denna summa skall gå fullt ut, om man fortfar att nedsätta tullafgifterna och frigifva importen; men då summan är uppsatt till ledning för TullStyrelsen, och det är angeläget att, såsom Herr Munck af Rosensköld så förtjenstfullt yttrat, Tulltjenstemännen väl aflönas, och till vinnande af detta ändamål snarare tillskott än minskning i anslagssumman erfordras, tillstyrker jag, att Utskottets Utlåtande i denna punkt måtte bifallas.

Herr *Hjerta:* Denna discussion har ännu mera öfvertygat mig om Tullbeskattningens olämplighet. Om man jemför den med kostnaden för uppbörden, finner man denna sednare vara i högsta måtto oformlig så väl som hela anstalten. Alla öfriga uppbörders förvaltnings- och indrifningskostnader gå endast till 3 procent, men denna uppbörd kostar 25 procent eller 400,000 R:dr, för att erhålla en eländig inkomst af 1,800,000. Jag frågar, om en större misshushållning kan äga rum, och om man icke bör söka afhjelpa detta förhållande. Ehuru denna allmänna satts ej förmår göra sig gällande, då Näringarne äro så dåliga, hoppas jag dock i anledning af Kongl. Maj:ts Proposition, att förhållandet snarare torde

blifva förmånligare genom förbättrade författningar, än genom en ökad personal, synnerligen som jag tror, att den redan befintelige personalen kan minskas, hvarigenom äfven besparingar torde uppkomma, så att 400,000 R:dr i administrationskostnad kan anses tillräckligt. Men då jag nu hör, att meningarne i detta afseende äro emot mig, tillstår jag det vara likgiltigt, huru pass högt man beräknar det ena eller det andra, hvarföre jag visserligen icke eller skall begära Votering, utan gerna öfverlemna åt den majoritet, som beräknat all ting så högt, att äfven nu beräkna Administrationskostnaden för TullVerket högre, ehuru den förut börjat med att beräkna denna kostnad lägre, för att då kunna få beräkna så mycket större Statsinkomster.

Friherre *Åkerhjelm, Gustaf Fredrik:* Så väl Utskottet, som flere talare hafva framställt det verkliga förhållandet, att den summa, som här blifvit beräknad att åtgå till omkostnader i och för TullVerket, blott är en calculationsvis upptagen summa, lika underkastad minskning som ökning; men angeläget är likväl i alla fall, att gränslinier uppdragas för beloppen af en så betydlig Administrations-kostnad, som Svenska TullVäsendets är, och det är både vägledande och tillfredsställande för detta Verks styrelse, att, vid uppgörandet af calculerne för hela TullStatens aflöning,

hafva en viss förslagssumma, som så vidt sig göra låter ej får öfverskridas. Jag vill bevisa, af de sednare årens erfarenhet, att aflöningarne, Indragnings- och Pensions-Staterne, fixerade och ombytliga omkostnaderna vid TullVerket, öfverstigit 400,000 R:dr; men att deremot Tull-intraderna i samma proposition ökats.

År 1823 utgjorde väl Omkostnadsstaten för TullVerket, såsom Utskottet upplyst, blott 388,000 R:dr; men intraderna uppgingo också då icke mera än till 1,981,082 R:dr. År 1826 utgjorde Omkostnadsstaten för TullVerket calculationsvis 470,216 R:dr, men blott 454,316 R:dr åtgingo. Inkomsterna voro deremot samma år 2,684,690 R:dr. Detta tyckes ovilkorligen bevisa, att ökade utgifter i och för aflöningen åsyfta tillökning i inkomsterna, hvilket äfven hitintills lyckats. Emellertid har det blifvit åberopadt, att Utskottet grundat sina calculer endast på 1826 års inkomster och utgifter, hvilka man förmenat icke bordt hafva tagits till norm, emedan den starka importen af säd under detta missväxtår gaf TullVerkets intrader en tillfällig förhöjning. Jag får då upplysa, att 1827 års Omkostnadsstat för TullVerket calculationsvis var beräknad till 469,566 R:dr, men att det året endast utgick 445,531 R:dr. Äfvenså var år 1828 OmkostnadsStaten beräknad till

469,742 R:dr, då utgifterna, provisionelt beräknade, så noga som möjligt, endast utgjorde 434,954 R:dr. Af detta förhållande torde Ridderskapet och Adeln inse, att 450,000 R:dr är en summa närmare det rätta förhållandet, och att det vore oklokt, att nedsätta summan till 400,000 R:dr, enär Aflönings-, Indragnings- och PensionsStaterna då icke kunna med säkerhet utgöras; ty om från dessa Stater ingen afgång innan nästa år inträffar, måste anslaget ovilkorligt öfverskridas. Dessutom finnas många vigtiga omkostningar för Bevakningsombud, för underhåll af Hus och Jagter samt för båtars inköp m. m., och om intet vore öfrigt till allt detta, skulle det förhållande inträffa, att TullStyrelsen tvangs hos Kongl. Maj:t anmäla behofvet af högre anslag. Herr Hjerta har trott, att omkostnaderna i och för Tull-Verket uppgingo till 25 procent af Tull-Verkets inkomster; men förhållandet är icke så, utan har det visat sig, att enligt bruttoberäkning, på alla intrader, som för Statens räkning af TullVerket uppbäras, kostnaderna uppgått till 16 och 17 procent af inkomsterna. Då jag jemför detta förhållande med förhållandet vid TullVerken inom andra länder, som med oss närmast kunna jemföras, såsom Dannemark och Norrige, så utfaller denna jemförelse till vår fördel. År 1825 gingo omkostnaderna i och för TullVerket i Dannemark till 750,000 R:dr Svenskt Banco. Dannemarks Tullinkomster

i allmänhet äro väl icke kända, med undantag af Sundska Tullen; men hvad jag med säkerhet tror mig veta är, att Administrationskostnaden går i Dannemark till högre belopp, i proportion mot inkomsterna, än i Sverige, hvilket äfven är förhållandet i Norrige. — Om således inkomsterna stiga, och utgifterna för deras erhållande icke öfvergå sjundedelen af dessa inkomster, så är detta ett fall, som kanske ingen Stats TullVerk utom Sveriges företer. Då Kongl. Maj:t redan gillat GeneralTull-Styrelsens Förslag till ändring i bevakningen, och denna förändring hinner träda i full verksamhet, hoppas jag, att den skall visa sin stora nytta på tullintraderna; men visserligen ökas omkostnaderna derigenom för ögonblicket. — Kongl. Maj:t har dock, då Han biföll detta förslag, befallt General-TullStyrelsen, att tillse, det de tjenstbara personer, som enligt nya förslaget blifva öfverflödige inuti Landet, skola användas vid kusterna. Detta har äfven skett, och följderna deraf hafva visat sig vara, att den för år 1829 calculationsvis beräknade OmkostnadsStaten redan med en summa af mellan 30 och 40,000 R:dr blifvit nedsatt. Jag tillstyrker derföre på alla ofvan anförde skäl, bifall å Utskottets förslag, såsom grundadt på erfarenheten; och anser jag det vara vådligt, om man i dessa calculer aflägsnar sig från verkligheten.

Herr *Tham:* Den efter Herr Hjertas uppgift eländiga inkomst, som StatsVerket njuter af TullVerket, har likväl uppgått till högre belopp, än den så mycket öfverklagade Allmänna Bevillningen. Vidare har Herr Hjerta sagt, att Administrationskostnaden vid TullVerket uppgår till 25 procent af inkomsterna. Det förundrar mig verkligen, att höra detta från en Talare, som så inträngt i TullVerkets organisation, att han trott, det alla tjensterne derstädes blott voro inrättade för inkomsterne. Jag frågar dock, om man skall borttaga dessa eländiga oformligheter, som Herr Hjerta omtalt, eller om icke det behöfves en bevakningspersonal, så vida icke våra näringar skola lemnas till pris för utländningen, och af honom undergräfvas. Förbud för utländningen, att påföra oss alla sina fabrikater, blefvo, om än aldrig så kraftiga, dock icke gällande utan bevaknings-personal; och utan denna tror jag, att den förda klagan öfver införda utländska luxartiklar först skulle blifva väl grundad. I TullVerkets närvarande skick uppkomma tvenne väsendtliga fördelar för landet, nemligen: 1:o de inkomster, som StatsVerket deraf njuter; och 2:o det skydd, som derigenom lemnas åt näringarne, och hvarigenom våra fabriker kunna uppnå samma höjd, som utlänningens. När härtill kommer, att det icke är möjligt upphäfva TullVerket, så länge alla andra, så väl Europeiska, som Ame-

rikanska, Stater gå samma bana som vi, och på samma oformliga sätt skaffa sig lika eländiga inkomster, så måste jag förena mig med Friherre Åkerhjelm i anhållan om proposition till bifall på Utskottets Utlåtande.

Herr *Lefrén, Johan Pehr:* Om BevillningsUtskottet calculerat utgifterna för TullVerket till 50,000 R:dr mindre, i stället för 50,000 R:dr mera, än i Kongl. Maj:ts proposition skett, så är jag öfvertygad att samma Ledamot, Herr Hjerta, för att döma af hans conseqvence och hans blidhet emot Utskottet, äfven hade, lika mycket som nu, klandrat Utskottet. Det fägnar mig, att Herr Tham, som varit min motståndare i alla frågor om våra näringar, nu dock erkänner, att en här af bevakare vid TullVerket ändå är otillräcklig för att hjelpa näringarne. Jag tillstyrker bifall å Utlåtandet, emedan man måste hafva löner för personalen, om man vill hafva sjelfva systemet.

Herr *Munck af Rosenschöld:* Då jag framställt den sats, att man genom tillökning i lönerne för personalen säkrast kunde höja tullinkomsterna, har jag deremot icke sagt, att den föreslagne summan till AdministrationskostnadförTullVerket är den rätta. Jag anser angelägit, att så löna dessa Embets- och Tjenstemän, att de ej behöfva söka sin utkomst genom tullför-

snillning, och till detta ändamåls vinnande torde det vara nödigt, att genom minskning i personalen bereda tillräcklige löner för de öfrige. Om t. ex. DistrictsChefer icke äro nödvändige, och deras löner i stället användas till förbättrade löner för Tullförvaltare och Controlleurer, så borde ändamålet desto säkrare vinnas, och likaledes, om anslaget till administrationskostnad för TullVerket icke användes till pensioner, eller aflöning åt dem, som ej göra Verket särdeles nytta. I öfrigt tror jag ej, att den betydliga tillökning, som i sednare tider visat sig i tullinkomsterna, endast har sin orsak i de åt TullEmbetsmännen beviljade löneförhöjningar. Det är tydligt, att då hundradetals artiklar nu få införas, som förut voro förbjudna, skola tullinkomsterna derigenom betydligen ökas. Med Friherre Anckarswärd kan jag icke dela förundran deröfver, att en Konungens Minister ej är emot högre anslag till TullVerket; snarare skulle motsatsen förundra mig.

Friherre *Anckarswärd:* Den ofördelaktiga tanka, som Herr Lefrén hyser om den opinion, hvilken måhända någon gång, ja kanske ofta, gjort anmärkningar mot Stats-Utskottets Betänkanden, beklagar jag; men jag skall dock utbedja mig att han erkänner den besynnerliga ställning, hvaruti denna opinion nu sig befinner. Då Utskottet på ena sidan tillstyrkt, hvad Ministrarne

föreslagit, har man ändock dem emot sig; och då man vid detta tillfälle i Ministèrens framställning om en mindre summa tror sig hafva något hopp, mötes man åter af samma Ministère. Jag kan således icke annat än förblifva vid min yttrade förundran. Jag vet ej, hvad förbindelse StatsUtskottet har att förmoda, det nya anslag behöfvas för nya organisationer, ty vill Styrelsen omorganisera, bör den under närvarande förhållanden tillvägabringa minskningar; och Utskottet har alltså haft anledning att föreslå nedsättning, så vida icke Utskottet har den vackra plan, att hindra nedsättning i skattebördorne. Friherre Åkerhjelm har yttrat, att, såsom en följd af ökade löneanslag, skulle större tullinkomster uppstå. Jag hyser för hög tanka om den värde Talarens tänkesätt, än att jag skulle förmoda, att de förökade inkomsterna blott böra tillskrifvas löneförhöjningarne; ty för min del är jag böjd att tro, att det system, som vid TullVerkets organisation blifvit begagnadt, har väsendtligaste delen deruti, och det bör således äfven få behålla sin andel af förtjensten. Hvad sjelfva beloppet af omkostnadsstaten för Tullverket beträffar, kan jag ej neka, att härvid förekommer en obehaglig omständighet, den nemligen att en indragnings-stat så väl här, som vid alla andra Organisationer, skall belasta Staten. Om 1809 års Lagstiftare kunnat förutse den mängd af organisationer, och deraf följan-

de kostnader för Staten, hade de säkerligen föreslagit en särskild titel under namn af Organisations-titel, för att på ett bräde kunna få se hela den rysliga kostnad deraf blifvit föranledd. Huru många organisationer Tullverket undergått, kan jag icke påminna mig; men det vet jag, att till och med inom StatsRådet bibehålles Tullanslag såsom Pension, just till följd af dessa nya organisationer. Detta skall göra skattebördan för de skattdragande så oändeligen tung. Belägenheten torde måhända blifva svårare, då några tillgångar icke mera finnas. Hvad nu sjelfva hufvudfrågan angår, eller om vi skola bifalla beräkningen af TullVerkets omkostnads-stat till 400,000, eller 450,000 R:dr årligen, så inser jag visserligen, att detta kan vara likgiltigt i sakens närvarande skick, då Ministéren förklarat sig icke hafva något hopp att kunna minska summan, och vi i Konungens Proposition blott se ett förlitande på Utskottets frikostighet. Jag anser sålunda all vidare strid härom endast orsaka en öfverflödig tidsutdrägt.

Friherre *Åkerhjelm:* Jag tror mig icke hafva sagt, att lönernas förhöjning är orsaken till utgifternas ökning. Jag tror mig hafva sagt, och detta var min mening, att personalen blifvit ökad, och derigenom aflönings-staten större. Jag påstår ej eller, att stora löner åt Tjenstemännen ensamt utgöra skälet till de förhöjde inkomsterna,

utan en förökad uppmärksamhet och nit vid tjenstens utöfvande, samt uppmärksamhetens riktande på sådane punkter, der varorna inkomma i landet, hvilket allt blir möjligt, när tjenstemannen är så lönad, att han icke behöfver taga sin uppmärksamhet från tjenstepligterna, för att fästa den vid besörjandet om sin utkomst. Hvad dessa löner emedlertid beträffar, så äro de visserligen icke så stora, som man för några dagar sedan här yttrade; men de äro, i afseende på sina belopp, skäligen jemnt fördelade på tjenstegraderne i allmänhet, GeneralTullDirectörslönen undantagen, hvilken utgörande 6000 R:dr, och icke 7000 som här blifvit sagt, är betydligen större än hvars och ens af de öfriges löner. Att för tjenstemännen undanrödja fattigdomen och de frestelser, som deraf annars kunna blifva en följd, synes väl vara en riktig grundsatts för bestämmandet af deras löne-villkor; men derföre må man icke bestämma dessa lönevillkor så, att de bilda öfverflöd, eller sträcka sig utöfver behofvet för en anständig bergning. Emedlertid torde jag få upplysa Herr Munck af Rosensköld, som troligen icke medföljt de sednare tidernas förändringar, att ifrån 8 DistrictChefer, antalet blifvit nedsatt till 3, hvilka hafva sina Districter, der största rörelsen är, med undantag af Hufvudstaden, d. v. s. Rikets Vestra, Södra och Sydöstra kuster. Af dessa 3:ne DistrictChefer har en 2000 R:dr B:co

och de andra begge 1500 hvardera; och de hafva ådagalagt, att de uppfyllt det ändamål, hvarföre de blifvit tillsatte och bibehållne, eller Tullförfattningarnes närmare tillsyn, till ordning och lättnad för handeln och näringarne, samt nytta för Staten och Nationen. Genom ett lyckligt val af desse Embetsmän, har det visat sig, huru nyttigt det således varit att äga personer, som, opartiskt och utan eget intresse, bevaka TullVerkets gång på de punkter, som från ÖfverStyrelsen äro långt afskiljde. TullkammareFöreståndarnes löner variera, från 600 till 1500 R:dr. De öfrige Tjenstemännen hafva från 300 till 500 R:drs lön, och Betjeningen från 200 till 300 R:dr. Dessa löners belopp synas ej öfverdrifna, utan lära med skäl kunna anses behöfliga för en skälig utkomst. Jag anhåller om proposition till bifall å Utskottets Utlåtande.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till antagande af Tionde Punkten.

Bifölls.

11:te Punkten. PostVerkets Stat.

Bifölls.

12:te Punkten. SundhetsCollegii Stat.

Första Momentet. Lönetillökning för Collegii Kamererare.

Friherre *Anckarswärd:* Man kan otvif-

vélaktigt förutse, att då man vant sig att behandla stora summor med den frikostighet, som Ridderskapet och Adeln, skall man icke fästa sig vid så små summor, som den, hvilken nu är i fråga. Men jag påkallar Herrarnes uppmärksamhet, huruvida det är rätt eller öfverensstämmande med en sund Lagstiftnings-princip, att bevilja partielt ett anslag för en enda isolerad Kamererare, när man icke är i tillfälle att lika hugna alla Kamererare. Ett sådant förfarande skulle blott blifva en glad anledning för alla öfrige Kamererare, att vid nästa Riksdag åberopa Rikets Ständers särskilta frikostighet för SundhetsCollegii Kamererare. På denna grund kan jag icke lemna min röst till bifall å detta moment.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till bifall å första Momentet af 12:te Punkten.

Ropades starka Ja, jemte några Nej.

I anledning hvaraf *Hans Excellence* förklarade, att som, efter hvad Hans Excellence tyckt sig finna, Ja öfverröstat Nej, propositionen blifvit af Ridderskapet och Adeln bifallen.

Herr Rosenqvist, Fredrik Leonhard, begärde Votering.

Herr *Hjerta:* När discussionen öfver Statsregleringen började, anhöll jag,

att vi måtte få följa den ordning, som finnes utstakad i den af Utskottet uppgjorde Tabell. Om vi följt den, hade vi sluppit dessa flera voteringar, ty vi hade då discuterat öfver en rund summa för hvarje Embetsverk; nu deremot synes det vara oformligt att votera öfver ett särskildt Moment, då flere Momenter återstå, hvarföre jag underställer Herr Rosenqvist, om det är skäl att votera öfver detta särskildta Moment, och om det icke vore bättre att votera om hela SundhetsCollegii Stat på en gång.

Friherre *Cederström, Jacob:* Då den Tabell Herr Hjerta omnämt, redan varit föremål för vår öfverläggning, och votering öfver det nu förevarande Momentet blifvit begärd, måste den ock ovilkorligen för sig gå utan någon vidare tidsutdrägt. Skulle likväl Herr Rosenqvist medgifva, att vi på en gång få votera om allt hvad som hörer till SundhetsCollegium, har jag visserligen ingenting deremot.

Herr *Rosenqvist:* Jag kan ej återtaga min anhållan om votering, eller medgifva, att vi votera om alla Momenterne på en gång, ty möjligen kan den, som vill bifalla första Momentet om Löneförhöjning för SundhetsCollegii Kamererare, icke vilja bifalla anslaget till Electricitets-machinen, o. s. v.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken framställde följande Voteringsproposition:

Den, som bifaller, att, på sätt StatsUtskottet i 1:sta Momentet af 12 Punkten föreslagit, Trehundrade Tre R:dr 24 sk., med derunder begripne Tjugunio Tunnor Spannemål måga, såsom lönefyllnad åt SundhetsCollegii Kamererare, beviljas att på Stat uppföras, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner Nej, anses StatsUtskottets berörde förslag hafva blifvit af Ridderskapet och Adeln afslagit.

Hvilken Voteringsproposition af Ridderskapet och Adeln godkändes, samt anslogs.

Voteringen började klockan half till 8, och slöts klockan half till 9 e. m.; hvarvid, sedan en voteringssedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige voteringssedlarne öppnade, rösterne befunnos hafva utfallit, som följer:

Ja — 86.
Nej — 38.

I följd hvaraf, och sedan det öfver voteringen särskilt förde Protocoll blifvit upp-

läst, *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* förklarade, att 1:sta Momentet af 12:te Punkten således blifvit af Ridderskapet och Adeln bifallit.

Andra Momentet. Om ifrågastäldt uppförande å MedicinalStaten af ett årligt arfvode af 150 R:dr till ProvincialChirurgen i Stockholms Län.

Hvad Utskottet i denna del föreslagit, blef af Ridderskapet och Adeln bifallit.

Tredje Momentet. Om uppförande på Stat af 600 R:dr Banco i och för en Electricitetsmachin.

Herr *Rosenqvist:* Utskottet har, oaktadt mina och flera andra Ledamöters anmärkningar, i afseende å förevarande anslag förblifvit vid dess första Betänkande, hufvudsakligen på den grund att anslaget blifvit tillstyrkt att utgå endast intill nästkommande Riksdag. Af samma skäl skulle hvilket anslag som heldst, om än aldrig så orimligt, böra, så vida det blott blifvit bestämdt intill nästkommande Riksdag, bifallas. Denna grundsatts finner jag desto mera oriktig och vådlig, som erfarenheten just visat, att sedan ett anslag en gång, äfven endast för en korrt bestämd tid, blifvit gjordt, det sedermera vanligen kommit att för evärldeliga tider fortfara. Då Utskottets första Betänkande härstädes förevar, yrkade jag väl,

att

att ifrågavarande anslag borde nedsättas till 200 R:dr B:co; men sedan Herr Cederschjöld, hvilken är en i vetenskaperne ganska upplyst och bevandrad man, vid samma tillfälle ansåg sig icke böra för ifrågastäldte ändamål tillstyrka något anslag, så frångår jag nu min förra mening, och yrkar i stället rakt afslag å Utskottets förslag, under tillkännagifvande för öfrigt, att, om afslag icke af Ridderskapet och Adeln accorderas, måste jag derom begära votering.

Herr *Munck af Rosensköld:* Då jag, när första Betänkandet förevar, tillstyrkte anslaget, skedde det med vilkor, att inrättningen skulle utvidgas till användande af Galvanisme, som ofta är verksammare än Electricitet, äfvensom Magnetisme, med flere så kallade dynamiska krafter. Deruppå har Utskottet ej fästat afseende, utan tillstyrkt summan i hela sin vidd blott för Electricitetsmachinen. Vid närmare granskning, kan jag ej annat, än förvånas, att man vill begära anslag för en arbetskarl, som skall draga ikring machinen, efter 36 sk. om dagen, oaktadt han genom drickspenningar har ganska betydligt och ej arbete halfva dagen; vidare är det öfverdrifvit, att beräkna 132 R:dr för underhållet af maschinen. I följd häraf föreslår jag att, i händelse anslaget blott skall användas till Electricitet, det måtte nedsättas till 500 R:dr,

men i fall det skall förblifva vid 600 R:dr, att det måtte beviljas med vilkor, att det tillika användes till inköp, begagnande och underhåll af ett galvaniskt apparat. Härå anhåller jag om proposition.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till godkännande af 3:dje Momentet i 12:te punkten.

Ropades starka Ja, jemte några Nej.

Herr *von Hartmansdorff, August:* Då en så kunnig man som Herr Munck af Rosenskjöld tillstyrkt en förändring, hvarigenom inrättningen skulle kunna utvidgas och blifva än mera gagnelig, utan kostnadernes förökning, hemställer jag till Ridderskapet och Adeln, om icke vi öfriga, hvaraf ganska få, och kanske ingen kan mäta sig i kunskaper med honom, i denna del, borde bifalla hans förslag.

Friherre *Anckarsvärd:* Vid detta tillfälle kommer jag i en brydsam belägenhet emellan två kunniga män, hvilka båda jag lika högt skattar; den ena, som anser anslaget öfverflödigt, den andra, som anser det antagligt med någon modification. Jag stannar, nästan som i fabeln, midtemellan dem båda, och kan ej besluta någondera delen, samt hemställer, om man icke på ett försök utan votering kunde afslå hela Utskottets förslag.

Herr *Rosenqvist:* Jag befinner mig i lika ovisshet, som Friherre Anckarsvärd; hvadan jag förenar mig med honom i anhållan om proposition till afslag å Utskottets förslag, eller, om det ej bifalles, votering.

Herr *Munck af Rosensköld:* Jag, som först begärt proposition, skall anhålla, att få den på bifall till det föreslagne anslaget, med vilkor, att inrättningen äfven utvidgas till inköp, begagnande och underhållande af ett galvaniskt apparat. Skulle denna proposition ej bifallas, anhåller jag om den, jag såsom alternatif yrkat, eller att ifrågavarande anslag måtte nedsättas från 600 till 500 R:dr.

Herr *Tham:* Då Ridderskapet och Adeln icke allenast bifallit alla de framställningar af lönebelopp, som StatsUtskottet föreslagit, utan äfven i några fall gjort tillökning deruti, så skulle det förefalla något besynnerligt, att afslå ett måttligt anslag, som hade till ändamål att hjelpa den nödställda och fattiga. Jag kan således ej instämma med Friherre Anckarsvärd uti afslag, men kan gerna instämma särdeles i den första af Herr Rosenskölds framställningar, som jag bäst kan bedöma.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken erinrade, att sedan en

Ledamot begärt votering, i händelse det för ifrågavarande ändamål tillstyrkte anslag icke af Ridderskapet och Adeln förkastades, syntes man icke kunna undvika votering, vid hvilken afslag borde i contrapropositionen intagas; och hemställde Hans Excellence, om icke Ridderskapet och Adeln behagade förena sig derom, att det af Herr Munck af Rosensköld föreslagne tillägg finge jemte Utskottets förslag i Ja-propositionen införas.

Ropades Ja.

Hvarefter *Hans Excellence* framställde följande Voterings-proposition:

Den, som bifaller StatsUtskottets förslag, att på Stat må uppföras en summa af 600 R:dr B:co årligen intill nästa Riksdag till SundhetsCollegii disposition, för underhållet och begagnandet af en Electricitets-machin, samt arfvode för den dervid anställde Läkare och tjenlige rums anskaffande för Appareillens placerande; äfvensom för inköp, användande och underhåll af ett Galvaniskt Apparat, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner Nej, anses berörde förslag hafva blifvit af Ridderskapet och Adeln afslagit.

Hvilken Voterings-proposition af Ridderskapet och Adeln godkändes, samt anslogs.

Voteringen började klockan ett qvart till 10, och slutades klockan ett qvart till 11 e. m.; hvarvid, sedan en voteringssedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige voteringssedlarne öppnade, rösterne befunnos hafva utfallit, som följer:

Ja — 62.
Nej — 19.

I följd hvaraf, och sedan det öfver voteringen särskilt förde protocoll blifvit upläst, *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* förklarade, att 3:dje Momentet i 12 Punkten således blifvit, med det af Herr Munck af Rosensköld dervid föreslagne ofvanberörde tillägg, af Ridderskapet och Adeln bifallit.

Upplästes följande från nedannämnde Utskott inkomne Memorial och Utlåtanden:

Från ConstitutionsUtskottet:

Af den 26 dennes:

N:o 49. Med Voterings-proposition i en till förstärkt ConstitutionsUtskotts afgörande öfverlemnad fråga.

Från StatsUtskottet:

N:o 220. I anledning af Majoren C. P. Backmans underdåniga ansökning om ef-

tergift af en honom ådömd bytes- och efterräknings-skuld hos Kronan.

N:o 221. I anledning af gjorde anmärkningar vid Utskottets i åtskilliga ämnen förut afgifne, samt af 3:ne RiksStånd godkände, Betänkanden.

N:o 222. I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss å handlingarne rörande Herr Landshöfdingen A. Adlersparres besvär i frågan om afträdandet från arrendet af Ottenby KungsLadugård på Öland.

N:o 223. I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss å N. H. Fribergs underdåniga anhållan om fortfarande af den nedsatte arrendeafgiften för Lunda Kronobemman på Lofön.

N:o 224. I anledning af föreslagen förändring i författningarne angående levereringen af Kronans TiondeTackjern i Bergslagen.

N:o 225. I väckt fråga om rättighet för invånare i visse orter att med spannmål afbörda sig Kronoutskylder.

N:o 226. I anledning af väckt motion om förändring i tiden, då Kronofogdarne skola afgifva summariska Redogörelserne för Kronouppbörden.

N:o 227. I anledning af begärd upplysning om hvad som blifvit åtgjordt i afseende på den af Kongl. Maj:t anbefallde

undersökning i Rikets äldre handlingar, angående upprinnelsen af den så kallade PresteTaxan.

N:o 228. Angående utgörandet in natura af de visse Räntetagare anslagne Kohlräntor inom Stockholms Län af hemman under Ortala bruk och Norrtelje Gevärsfactori, eller samma räntekohls godtgörande till löningstagarne efter Markegångspris.

N:o 229. I anledning af Arrendatorns utaf en fjerdedel af Kungsöhrs KungsLadugårds södra del C. H. Ahlboms underdåniga anhållan om nedsättning af arrendeafgiften för samma Kronolägenhet.

N:o 230. I anledning af väckt motion om Curhus-afgiftens användande till understöd för hälsobrunnar.

N:o 231. I anledning af väckt motion, att Manufactur-Discontfondens räkenskaper må undergå granskning i Kongl. Kammar-Rätten.

N:o 232. I anledning af väckt motion rörande GarnizonsSjukhusbyggnaden i Stockholm.

N:o 233. I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå Handlanden G. Billqvists underdåniga ansökning om befrielse från honom ådömd bränvinsbrännings-afgift.

N:o 234. Angående de så kallade Trippiska köpegodsen i Halland.

Från Förstärkta StatsUtskottet:

Af den 24 dennes:

N:o 266. Angående verkställd votering i fråga om Bevillnings erläggande för ProsteTunnor.

N:o 267. I anledning af RiksStåndens skiljaktiga beslut angående stämplade pappers-afgiften.

Lades på bordet.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan half till 11 om aftonen.

In fidem Protocolli,
O. J. Lagerheim.

Tisdagen den 29 Sept. 1829.

Plenum kl. half till 6 Eftermiddagen.

Justerades följande:

Utdrag af Protocollet, hållet hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln vid Lagtima Riksdagen i Stockholm e. m. den 28 September 1829.

S. D. Föredrogs å nyo och bifölls RiddarhusUtskottets den 23 dennes aflåtne, och

samma dag eftermiddagen på bordet lagde, Memorial, angående Organisten N. Möllers anhållan, att få uppföra en Concert i RiddarhusSalen. Ut Supra.

Fortsattes pröfningen af StatsUtskottets ej mindre den 10 sistlidne April under N:o 128 afgifne, och den 7 derpåföljde Maji e. m. på bordet lagde, Betänkande, angående regleringen af utgifterne under RiksStatens Andra HufvudTitel; än ock under N:o 237 meddeldte, och den 29 sistlidne Augusti f. m. på bordet lagde, Utlåtande, öfver de vid berörde Betänkande gjorde anmärkningar.

12:te Punkten. SundhetsCollegii Stat.

4 Momentet. Angående förhöjning af 3000 R:dr i anslaget till farsoters och smittosamma sjukdomars botande.

Herr *Munck af Rosensköld, Eberhard:* Utskottet föreslår, *det Rikets Ständer måtte bevilja det af Kongl. Maj:t föreslagne, således icke för högt beräknade, belopp af 3000 R:dr, såsom tillökning i anslaget för farsoters och smittosamma sjukdomars botande, så att samma anslag å Stat må intill nästa Riksdag blifva 9000 R:dr.* Härvid får jag blott anmärka vigten af att förekomma farsoter och smittosamma sjukdomar, framför att bota dem. Vi söka till

på allt sätt, att bota sjukdomar, men alltför litet att dem förekomma. Det är lätt, att förekomma farsoter, i jemförelse med förmågan att dem bota. Man kan genom att afstänga de första sjuka från gemenskap med sådana personer, hvilka äro underkastade smitta, om t. ex. det är fråga om koppor, förekomma hela farsoten. Sjukdomen attakerar vanligen i första början blott en eller två personer. Om dessa med nödig stränghet afstängas från gemenskap med andra, så stannar sjukdomen vid de första subjecternes attakerande. Det förhåller sig här på samma sätt, som med frågan om tillökning af Domarepersonalen och Correctionshus. Jag har vid flera tillfällen yttrat, att vi borde mera söka förekomma ett ökadt behof af rättvisans skipande, och derigenom förekomma behofvet af en ökad Domarepersonal, samt att vi borde minska anledningarne till brott, heldre än att skärpa straffen för desamma. Vi hade då mindre bestyr och kostnad med att inrätta Correctionshus och utvidga fängelser. Det är i samma anda jag nu yrkar, att det tillstyrkta anslaget af 9000 R:dr måtte bestämmas, icke blott för farsoters och smittosamma sjukdomars botande, utan äfven för deras förekommande; hvarföre jag vågar föreslå, att Ridderskapet och Adeln måtte bifalla den tillökta anslagssumman för farsoters och smittosamma sjukdomars *förekommande* och botande.

Herr *Cederschjöld, Pehr Gustaf:* I anledning af den siste Talarens anmärkning, skall jag utbedja mig att få erinra, det farsoter väl också *förekommas* derigenom, att de först angripne personerna *botas;* och för öfrigt, att det vore betänkligt att anvisa detta anslag till farsoters *förekommande,* emedan detta egenteligen sker genom redan gällande Författningar, hvilka ålägga menigheterna, att vidtaga dertill erforderliga åtgärder, utan något bidrag af Staten. Så har i Stockholm, genom Polisen, anstalter blifvit vidtagne till förekommande af koppsmitta, hvilka kostat staden ganska mycket; och dylika föreskrifter finnas äfven för landsorterna. Om man nu anviste detta anslag äfven till farsoters förekommande, så fruktar jag, att orterne ej skulle sjelfve dertill vilja bidraga. Jag anser derföre ett enkelt bifall till Utskottets framställning vara det bästa.

Friherre *Cederström, Jacob:* Med den första Talaren instämmer jag i det af honom begärde tillägg till bifall å Utskottets förslag; och i afseende på hvad den sednare yttrat, att man genom särskilta localanstalter förhindrat i Stockholm sjukdomars utspridande, är det väl säkert, att MedicinalFörfattningarne äro tydliga i det fallet, att man skall skilja de smittade från andra, och hindra communication, men dervid förekommer städse, att de personer,

som hafva bevakning öfver att detta sker, icke äro betalte, och dock måste betalas. Communerne äro skyldige, att efter tour bestrida vakthållning, men de, som hafva uppsigt öfver denna vakthållning, måste betalas. Således är det nödvändigt, att medel finnas till arfvoden för dem, som i detta afseende sig utmärkt genom drift och ordning. Det är på grund af erfarenhet jag gör mitt tillstyrkande. Jag har varit tvungen att särskilt söka anslag för personer, hvilka haft uppsigt öfver dem, som hållit vakt omkring byar, der farsoter utbrustit. Detta har blifvit beviljadt af extra medel. Så mycket lämpligare vore det, om Ständerne uttryckte, att detta anslag kunde användas äfven dertill. Jag anhåller om bifall å Utskottets Förslag med det tillägg Herr Munck af Rosensköld yrkat.

Friherre *Palmstjerna, Carl Otto:* Utan att vilja ingå i detaljerne öfver nödvändigheten af dessa medel, hvartill jag ej tror stället vara här, får jag yttra den tanka, att ett annat ord, än det som finnes i Utlåtandet, torde kunna uppfylla Herr Munck af Rosenskölds mening; om t. ex. vid detta anslags beviljande Rikets Ständer yttrade sig, att det blef en tillökning i anslaget för smittosamma sjukdomars och farsoters *hämmande.* Det skulle uttrycka både förekommande och botande. Jag hemställer, om icke införande af ordet *hämmande*

torde göra tillfyllest. Det skulle göra så mycket, att meningen kunde extenderas.

Herr *Munck af Rosensköld:* Farsoters *hämmande* är alldeles icke detsamma, som deras *förekommande.* Man förekommer en farsot derigenom, att man hindrar den att uppkomma. Sjukdomen är ej farsot, förr än den hunnit angripa en mängd af menniskor. Jag vill taga menniskokopporna till exempel. När sjukdomen uppkommit blott på 2 à 3 personer, är den ej farsot, men då den attakerar många personer, är den det, och då kan man väl möjligtvis hämma den; men af mera vigt och lättare är det att förekomma farsoten derigenom, att den ene, de två eller tre först angripne subjecter hindras ifrån att sprida smittan. Hvad Herr Cederschjölds anförande angår, så, utom det att jag instämmer i hvad Friherre Cederström af sin erfarenhet anfört, får jag tillägga i afseende på menniskokoppor, såsom exempel, att då den sjukdomen börjar med att attakera blott en eller ett par personer, har den merendels spridt sig derigenom, att icke tillgång varit på särskilte hus, ja till och med icke på särskilte rum, att förvara den sjuke, och hindra hans gemenskap med andra personer. Derföre har jag redan 1802 i tryck tillstyrkt, att åtminstone ett kopphus måtte finnas i hvarje Län, för att ditföra de först attakerade. Nu är fallet det, att i följd af de åberopade PoliceFör-

fattningarne, när ett koppbarn upptäckes i en socken, så skiljer den ifrån sig barnet, hvilket, vanligen åtföljdt af sin mor, föres från den ena socken till den andra, och sålunda utbreder smittan. De flesta koppfarsoter i senare tider i Sverige hafva uppkommit genom sådana vandrande barn. Derföre skulle jag anse af vigt, att en del af anslaget blefve användt till anstalter, att förekomma, det en smittsam sjukdom ej fick attakera så många subjecter, att den blefve en farsot, till hvilkens hämmande stora kostnader erfordras, hvilka böra tagas i beräkning, äfven om de komma att utgå af enskiltas fickor. Jag kan således icke frångå mitt yrkande, att anslaget måtte beviljas för farsoters och smittosamma sjukdomars både *förekommande* och *botande*.

Herr *af Grubbens, Nils Wilhelm:* Herr Munck af Rosensköld har sagt, att farsot ej är annat, än då flere personer attakeras af samma sjukdom; jag har äfven sagt detsamma, och *då*, men aldrig förr händer det, att rapport kommer till Landshöfdingen, således ej förr än det är farsot, eller när flere personer blifvit angripne. Då först kommer det i fråga, att skicka läkare till stället. När en eller två personer blott äro sjuke, finnes ännu ingen farsot, och då kan ej Landshöfdingen ditskicka läkaren. Han kan väl anmoda honom, att resa dit, men ej för Statens medel. Det kan ej ske förr

än flere sjuknat i en eller flere socknar. För att nu förekomma farsot, är det, som Herr Munck af Rosensköld vill använda äfven af dessa 9000 R:dr. Huru vill Herr Munck af Rosenskjöld då göra? Skall en Läkare på Statens bekostnad resa, så fort en eller två personer insjuknat? Det är omöjligt, att medlen på sådant sätt kunna räcka till; allt skulle åtgå till resekostnader åt Läkarne, och intet återstå till medicamenter; och hvarmed skola då farsoter *botas*, sedan sådane verkligen yppat sig? När ProvincialMedicus i Stockholms Län erhåller för resor 2000 R:dr årligen, så vet jag ej, huru det kan räcka till för de öfrige Länen; om man skulle lägga dertill kostnaden att utestänga farsoters uppkommande genom militaircordoner, så skulle det ej kunna af Staten bestridas. Således tillstyrker jag bifall å det af Utskottet endast till smittosamma sjukdomars och farsoters botande föreslagne anslag.

Friherre *Cederström:* Det är i anledning af den siste Talarens yttrande, jag begärt ordet. Jag hade ej förmodat, att en man, som sjelf är Medicus, skulle hafva trott, att detta anslag är ämnadt till aflönande af cordoner emot smittors spridande. Endast en hänvisning till MedicinalFörfattningarne utvisar, att sådant är communernes skyldighet. Frågan är här endast, att den eller de, som öfver All-

mogen hafva uppsigt, skola kunna få ett arfvode, och en ersättning, emedan de ej dertill äro skyldige; och derest uppsigt ej finnes, svara cordonerne ej emot ändamålet. Jag anser derföre hvad Herr Munck af Rosensköld föreslagit vara nyttigt, på det om något öfverskott uppkommer, det må kunna användas till ifrågavarande ändamål. I annat fall får man ju för hvar gång göra anmälan hos Konungen, för att, om tillgång finnes, erhålla något af extra medel, för ett förutsedt ändamål, och sådant är orätt, ty tillgång bör finnas anslagen till ifrågavarande föremål, så mycket mera, som icke obetydliga besparingar derigenom kunna beredas, då farsoten uppkommit, hvilken, i brist deraf, får tillfälle sprida sig, fordrande sedan stora uppoffringar och kostnader för att hämmas. Jag tillstyrker bifall å Herr Munck af Rosenskölds förslag.

Herr *Munck af Rosensköld:* Jag får, i anledning af hvad en Talare yttrat, erinra, att här ej blott är fråga om farsoter, utan äfven om smittosamma sjukdomar i allmänhet, så att den anmärkning han gjort emot mitt förslag, äfven kunde göras emot Utskottets. Anslaget är äfven för sådana smittosamma sjukdomar, som ej äro farsoter. Jag anhåller om proposition till bifall å det tillstyrkta anslaget för farsoters

och

och smittosamma sjukdomars *förekommande* och *botande*.

Herr *Cederschjöld:* Den sista värde talaren har ganska rätt deruti, att det är högst vigtigt, att förekomma farsoter, och att man kan med litet förekomma en sådan, likasom man med några droppar vatten kan hindra en vådeld, genom första gnistans släckande. Men jag vill blott erindra, att koppor nästan äro den enda sjukdom, hvari man alltid genast kan igenkänna början till en möjlig farsot. Deremot händer det kanhända icke en gång ibland flera hundrade, att en menniskas insjuknande i t. ex. Rödsot eller Rötfeber är en början till en blifvande farsot. Och hvem kan för öfrigt, vid början af en feber, veta, huruvida den kan antaga karakter af Nervfeber eller Rötfeber, och blifva smittsam? För att *förekomma* farsoter, skulle således blifva nödvändigt, att nästan vid hvarje särskilt sjukdomsfall vidtaga kostsamma försigtighetsmått. Och till hvilka missbruk skulle detta icke föranleda? Om man derföre nu ville stadga, att detta anslag skulle vara till farsoters *förekommande;* så blefve det otillräckligt, om det än förhöjdes till lika belopp med alla 10 Hufvudtitlarne. Men då nödiga anstalter till ifrågavarande ändamål redan finnas genom författningar föreskrifne; så hemställer jag, huruvida det skulle

vara lämpligt att gifva sjelfva anslaget ett så obestämdt ändamål. Åtminstone borde då detta anslag, som till sitt inskränktare ändamål redan varit otillräckligt, betydligen förökas. I den gamla benämningen är likväl en origtighet emot språkbruket; ty man kan *hämma* en farsot, men ej *bota* den. Jag har derföre ej något emot, att man ändrar ordet *botande* till *hämmande*.

Herr *af Grubbens:* Jag förenar mig med Herr Cederschjöld, och ber blott att ytterligare få fästa uppmärksamheten derpå, att åren 1827 och 1828 utgick en summa af 11,874 R:dr för smittosamma sjukdomars botande. Om man då härtill lägger kostnaden för Militaire-cordoners hållande, och kanske äfven ett särskildt arfvode åt Läkarne för samma ändamål, så fordras en ännu större summa. Vid sådant förhållande tror jag, att SundhetsCollegium begärt för litet, och anser Collegium hafva bordt begära minst 12,000 R:dr. För öfrigt anser jag, att det är hvars och ens egen sak att söka akta sig för att blifva smittad, sedan han vet någon smittosam sjukdom hafva yppat sig, och att sjelf afhålla sig ifrån besök på sådane ställen; kostsamma anstalter kunna då undvikas.

Herr *Lefrén:* Vid detta moment tog jag mig friheten reservera mig mot Utskottets första Betänkande. Jag har visserligen

intet hopp, att någon uppmärksamhet nu skall fästas på min reservation; men jag tror dock, att den tid kommer, då man skall inse orimligheten af att vilja utsträcka Stats-Cassans skyldighet till Läkarevården i alla provinser, dit likväl detta anslag urartar. En Talare har uttryckt sin önskan, att anslaget måtte afses, icke blott för att bota redan yppade smittosamma sjukdomar, utan äfven för att förekomma farsoter. Vi skola likväl göra skillnad emellan nödiga medel i Regeringens hand, att förekomma dessa farsoters större utspridande, eller att vilja utsträcka denna omvårdnad ända till åstadkommande af en ordentlig Läkarevård för hvarje individ i Riket. Det sednare är orimligt, då sådant bör besörjas af individerne sjelfve, eller genom municipala anstalter inom provinserna, utan att ålita StatsCassan; i annat fall skall anslaget endast blifva en fortfarande näring för en skamlig och skadlig osjelfständighetskänsla, och benägenhet att alltid nödgas lita på Statens mellankomst.

Friherre *Cederström:* Utan all fråga tillhör det landsorterna sjelfva, att bekosta de utgifter, som erfordras för Medicinal-Verket i och för vård, vakthållning och tillfälliga sjukhus-anläggningar, vid uppkomna farsoter, till deras hämmande och botande; men lika otvifvelaktigt tillhör det samhällsinstitutionen, att skicklige Läkare, tillgäng-

liga der farsoter uppkomma, aldrig må saknas, på det icke tusendetals medborgare, i brist af upplysning om de medel, som böra användas emot sjukdomen, må förgås. Af sådan anledning är ock ifrågavarande författning stadgad, som ålägger Konungens Befallningshafvande, att skicka Läkare till de ställen, der farsoter yppas. Om nu sjukdomar finnas af den art, att Sundhetscordon behöfves, så åligger det visserligen Communen att besörja en sådan cordon; men öfver en sådan behöfves åter uppsigt, som icke får af Communen besörjas.

Herr *Munck af Rosensköld:* Jag hoppas Ridderskapet och Adeln ursägtar, att jag fortfarande yttrar mig i detta egentliga medicinska ämne; men jag skall blott göra det i delar, som ligga närmast det allmänna menniskoförståndet. Hvar och en sjukdom, hvars väsendtligaste symptom är feber, eller hvar allmän egentligen så kallad feber kan blifva elakartad och smittsam, genom blotta sammanpackningen af många sjuka i ovädrade och osnygga rum. För öfrigt, ju mera som användes till förekommande af sjukdomar, destomindre behöfves till deras botande; ty de sjukdomar, som icke uppkommit, behöfva icke botas, icke eller hämmas. I vissa delar är jag af lika tanka med Herr Lefrén. Man kan säga mycket för den sattsen, att Staten icke bör vidkännas några kostnader för sjukdomars botande, utom då

patienterna äro medellösa. Men deremot är Statens ovillkorliga skyldighet, att vidkännas kostnader till sjukdomars förekommande, dels emedan de kunde vara så betydliga, att det öfversteg enskiltes förmåga, dels emedan den enskilde icke alltid äger rättighet att vidtaga de erforderlige anstalterne dertill. Således om t. ex. ett barn, behäftadt med smittkoppor, kom till ett ställe, der andra barn äro, så äger den enskilte personen icke rätt att låta detta barn inspärras, för att hindra det att kringsprida smittan, utan för denna quarantänsanstalt behöfvas authorisation och medel af Staten. På dessa grunder kan jag icke frångå min anhållan om proposition å tillstyrkan af det anslag, som Utskotten föreslagit, med det vilkor, att det må användas icke blott till farsoters och smittosamma sjukdomars botande, utan äfven till deras förekommande.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till bifall å Utskottets i detta Moment framstäldta förslag.

Ropades Ja och Nej.

Hvarefter *Hans Excellence* hemställde, om Ridderskapet och Adeln behagade godkänna hvad Utskottet tillstyrkt, under iakttagande af det utaf Herr Munck af Rosensköld dervid föreslagne tillägg.

Ropades äfven Ja och Nej.

Herr *af Grubbens:* Om det beslut fattas, att anslaget skall användas endast och allenast till det ändamål Herr Munck af Rosensköld uppgifvit, så skulle äfven arfvodet för ProvincialChirurgen i Stockholms Län upphöra, och användas till farsoters hämmande. Denne ProvincialLäkare har likväl fullmakt sedan år 1816, och kan således icke utan dom och ransakning afhändas sin lön. Jag får derföre reservera mig emot ett sådant beslut.

Friherre *Anckarswärd, Carl Henrik:* Jag har i det längsta afhållit mig att deltaga i en discussion, som vetenskapsidkarne hufvudsakligen synas slagit sig på att behandla; men jag tar mig friheten fästa uppmärksamheten derpå, huruvida skillnaden emellan *bota* och *mota* kan vara så stor, och väcka så många stridigheter, att den icke kan slitas utan votering. För mig, som hvarken äger theori eller praktik i förevarande ämne, förefaller det likväl, som om *mota* icke gerna skulle låta sig göra utan att *bota*. Derföre, om blott anslaget bifalles, skulle jag tro, att det kunde öfverlemnas åt Autoriteterna, att i dessa fall dermed efter omständigheterna förfara, och jag tycker således, att man kunde förena sig om bifall å Utskottets förslag.

Herr *Munck af Rosensköld:* Herr af Grubbens har förmodat, att om min me-

ning bifalles, skulle ProvincialChirurgen i Stockholms Län mista sin lön. Jag har likväl icke föreslagit, att medlen skulle allenast användas till farsoters förekommande, oaktadt jag ännu heldre skulle se sjukdomar förekommas, än botas, och derföre ProvincialLäkare ännu mer sysslosatte med det förra, än med det sednare. Således är Herr af Grubbens farhåga i den delen öfverflödig. Om Friherre Anckarswärd icke ser någon skillnad emellan *bota* och *mota*, så bevisar detta blott, att Friherren är af en rakt motsatt åsigt emot det begrepp jag och Svenskar i allmänhet fästa vid dessa ord.

Herr *Cederschjöld:* Jag har aldrig bestridt, att ju farsoters förekommande vore högst maktpåliggande. Men då de dertill erforderliga kostnader hittills blifvit bestridde af menigheterna sjelfva, så tror jag det vara betänkligt gifva dem rättighet, att dertill fordra Statsbidrag. Och då detta anslag hittills icke ens varit tillräckligt för dess förra bestämmelse, hemställer jag, till hvilka ofantligt kostsamma företag och stora missbruk det skulle kunna leda, om hvar och en feberpatient finge anspråk på kostnadsfri skötsel, för att förekomma, att icke dess sjukdom skulle gifva anledning till en smittsam farsot.

Friherre *Cederström:* För ett par år sedan hade jag tillfälle, att inom Gottlands

Län behöfva anlita Districternas bevakning, för att hämma en koppsmitta, som tvenne gånger samma år ditkom. Då det sedermera blef fråga om Kronobetjeningens ersättning, som haft uppsigt dervid, hade SundhetsCollegium ingenting att gifva; men yttrade inför Kongl. Maj:t, att genom de anstalter, som blifvit vidtagna, vida större utgifter för StatsVerket voro besparade. Nu underställer jag Ridderskapet och Adeln, om det är förnuftigt, att inskränka de Autoriteter, hvilka hafva inseende öfver Läkarevården, ända derhän, att icke kunna anslå ett arfvode åt den, som haft controllen öfver en besmittad ort och, genom den dervid iakttagne ordning, för StatsVerket besparat betydliga utgifter. Dessa kostnader kunna icke blifva betydligare, än att de med några 100 R:dr årligen bestridas.

Herr *von Hartmansdorff, August:* I fråga om anslag inom en mindre afdelning af samma HufvudTitel, synas Rikets Ständer böra iakttaga enahanda regel, som i afseende på hela Titeln, nemligen att medlen må kunna inom densamma användas efter Styrelsens bästa beprövande. Derföre anser jag ock bäst, att de medel, som höra till Läkarevården, gifvas under så rymliga vilkor, som möjligt. De värde Talare, hvilka yttra sig i en motsatt mening, hafva trott, att om man äfven ansloge något till farsoters *förekommande*, så skulle anslaget

blifva otillräckligt; men enär Herr Munck af Rosenskölds alfvarligaste motståndare Herr af Grubbens förklarat, att medel af SundhetsCollegium icke varit använda till farsoters hämmande, utan på reqvisition af LandshöfdingeEmbetena, och att dessa icke kunna göra dylika reqvisitioner, blott derföre att en eller två personer insjuknat, inser jag icke något skäl, att vägra bifall till Herr Munck af Rosenskölds förslag. Jag instämmer visserligen i grundsatsen med Herr Lefrén; men tror för ögonblicket det vara förgäfves, att hoppas i allmänhet erhålla någon riktig hälsovård genom menigheternas egen åtgärd.

Friherre *Ridderstolpe, Fredrik:* Med all tillförsigt till SundhetsCollegii rättrådighet, kan jag icke instämma deruti, att öfverlemna till SundhetsCollegii distribution de ifrågavarande medlen, helst jag förklarar mig helt och hållit emot, att de skola användas att *mota*, utan blott att *bota* sjukdomar. Om SundhetsCollegium skulle till Landshöfdingarna lemna medel att mota sjukdomar, så komme det väl att gå med dessa, som med 3-skillingsafgiften, hvilken före 1823 ingick från alla Län till SundhetsCollegium, och derifrån utdeltes till Länen tillbaka; men utdelningen blef så ojemn, att man icke, åtminstone i Westmanland, kunde igenkänna någon proportion af det insända.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde å nyo proposition till bifall å Utskottets förevarande förslag.

Ropades Ja och Nej.

Uppå derefter af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* framstäld proposition, fann Ridderskapet och Adeln för godt bifalla Utskottets förslag, likväl med det tillägg, att ifrågavarande anslag borde användas till farsoters och smittosamma sjukdomars *förekommande* och *botande.*

Herr *Lefrén:* Jag reserverar mig emot denna utsträckning af anslagets föremål, hvarigenom man, icke nöjd dermed, att det redan varit så vidt utsträckt, vill öppna en splitter ny bana för StatsCassans ålitande.

Herr *Rosenblad, Bernhard:* Jag åter anser det vara vida vigtigare, att *förekomma,* än att *bota,* farsoter och smittosamma sjukdomar.

Friherre *Ridderstolpe:* För att icke hafva någon actie med uti ett framdeles möjligen blifvande missförstånd af Ridderskapets och Adelns nu fattade beslut, conformerar jag mig med Herr Lefrén.

Herr *Munck af Rosensköld:* Jag får deremot särskildt förklara min tillfredsställelse öfver Ridderskapets och Adelns beslut.

Femte Momentet.

1:o *Angående fortfarande anslag 2210 R:dr B:co för Veterinär-Inrättningen i Stockholm.*

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att då StatsUtskottet förbehållit sig att med särskilt Utlåtande rörande detta ämne till Rikets Ständer framdeles inkomma; torde denna del af femte momentet icke föranleda till någon åtgärd.

Friherre *Cederström:* Som Riksdagen är ganska långt framskriden, och göromålen i Utskotten öfverhopande, kunde det inträffa, att Utskottets svar å den till Utskottet långt för detta från Ridderskapet och Adeln i ämnet aflåtne återremiss uteblef, när Riksdagen afblåstes. Jag får i anseende dertill anhålla om proposition, att Utskottet må föreläggas, att inom fjorton dagar besvara berörde återremiss.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken frågade, om Ridderskapet och Adeln instämde i den af Friherre Cederström nu gjorde framställning, att StatsUtskottet måtte anmodas, att inom 14 dagar härefter afgifva Utlåtande öfver de hos Ridderskapet och Adeln gjorde anmärkningar vid Utskottets under N:o 130 meddeldte, samt den 19 sistlidne Maji e.

m. till Utskottet återremitterade Betänkande, angående begärde anslag för Veterinair-Inrättningen i Stockholm.

Ropades Ja.

2:o *Angående en tillstyrkt ny utgifts uppförande på Stat med 1200 R:dr B:co till årliga arfvoden, à 50 R:dr B:co, åt en Djurläkare i hvarje Län.*

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att sedan Ridderskapet och Adeln redan den 30 sistlidne Julii e. m. bifallit Stats- samt Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottens under N:o 47 rörande detta ämne förut afgifne Utlåtande, torde hvad StatsUtskottet i afseende härå nu anfört, icke erfordra någon åtgärd.

Bifölls.

3:o *Angående Arfvoden för Nya ProvincialLäkare 1200 R:dr B:co.*

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att enahanda förhållande med detta ämne ägde rum, som vid det föregående, nemligen att Ridderskapet och Adeln redan den 12 sistlidne Augusti e. m. bifallit Stats- samt Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottens under N:o 60 deröfver förut afgifne Utlåtande, i följd hvaraf StatsUtskottets i afseende härå nu

meddeldte yttrande icke eller torde föranleda till någon åtgärd; hvaruti Ridderskapet och Adeln äfven hördes instämma.

13:de Punkten. Angående Uppförande å Stat af 500 R:dr till Löner för 1 Vaktmästare vid StatsRådet, och 2 Vaktbetjente vid Högsta Domstolen.

Grefve *Horn, Claës Fredrik:* Jag vågar bestrida detta anslag på den grund, att både StatsRådets och Högsta Domstolens Ledamöter samlas i Konungens borg, inom dess rum och under dess presidium. Således anser jag naturligt, att Konungens egen betjening får utgöra StatsRådets och Högsta Domstolens vaktbetjening.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till bifall å hvad Utskottet i denna punkt tillstyrkt, hvilken proposition med Ja besvarades.

14:de Punkten.

Första Momentet. Angående omkostnader för ChartæSigillatæVerket.

Detta Moment blef, uppå derom af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* gjord proposition, af Ridderskapet och Adeln bifallit.

Andra Momentet. Angående Skrifmaterialier och Expenser samt Ved och Ljus för Collegierne m. fl. Publike Verk.

Herr *Ribbing, Arvid:* Då fråga nu är om förökade anslag för skrifmaterialier m. m., tar jag mig frihet i Ridderskapets och Adelns minne återkalla den motion jag vid början af denna Riksdag väckte, angående afskaffande af all Expeditions-lösen. I öfverensstämmelse med de åsigter jag då framställde, får jag nu föreslå, att Ridderskapet och Adeln endast intill nästa Riksdag beviljar den äskade och af Utskottet föreslagne tillökningen af 10,000 R:dr för skrifmaterialier, ved och ljus, m. m. för de publike Verken; med underdånig anhållan derjemte, att Kongl. Maj:t under tiden täckes i nåder förbereda den vigtiga förändring i Domares och andra Embetsmäns aflöning medelst contant lön i stället för sportelinkomster, som öfverensstämmer med hvad Särskildta Utskottet vid sista Riksdag, angående Expeditions-lösen, föreslagit och Kongl. Maj:t i nåder kan finna nyttigt.

Herr *Rosenblad:* Jag erkänner, att då jag först begärde ordet, var det min mening att tala emot Herr Ribbing; men sedan jag hört slutet af hans yttrande, får jag förena mig dermed, emedan jag tror det innefatta en vigtig förändring, att för framtiden bereda upphörande af lösen, genom fasta löners tillskapande. Då likväl möjligheten häraf står i närmaste förbindelse med en ny organisation af de Civila Verken och DomareEmbetena, skulle jag

önska saken afgjord på det sätt, att Rikets Ständer hos Konungen anhöllo, det Kongl. Maj:t, vid fråga om så väl de Administrativa Verkens som Domstolarnes organisation, täcktes afse den vigtiga frågan om upphäfvande af all expeditions-lösen och alla sportler, emot ersättning på annat sätt.

Grefve *Posse, Arvid:* Jag vill endast erinra, att Herr Ribbing väckt en motion af alldeles samma innehåll, som det förslag han nu framställt; att Lag- och EkonomiUtskotten till hvilka motionen blef remitterad, tillstyrkte Rikets Ständer att lemna densamma utan afseende; och att detta Betänkande blifvit af 3:ne Stånd bifallit. Samma fråga kan således nu mot Grundlagens föreskrift icke åter upptagas.

Herr *Hjerta, Gustaf:* Jag vill visserligen icke ingå i något yttrande rörande Herr Ribbings förslag, utan skall endast hålla mig vid ämnet, som är, huruvida anslaget till skrifmaterialier m. m. bör bibehållas vid den summa, hvartill det bestämdes 1823, eller om det skall förhöjas. Jag tillstyrker det förra så mycket heldre, som mig veterligen icke någon prisförhöjning af effecterna föranledt större utgifter. Jag tror, att man kan ställa så till, att 1823 års Stat blir tillräcklig, och får derföre hos Herr Grefven och LandtMarskalken vördsamt anhålla om proposition der-

på, att Ridderskapet och Adeln i detta afseende förblifver vid 1823 års Stat.

Herr *Ribbing:* Jag anhåller att i den ordning man emot mig gjort anmärkningar, få desamma besvara. Hvad först angår Herr Rosenblads anmärkning, godkänner jag den så mycket heldre, som han åsyftar alldeles samma sak, men åt sitt förslag gifvit en större utsträckning och bättre redaction än den jag lyckats tillvägabringa. Hvad åter beträffar Grefve Posses anmärkning, är det sant, att jag väckt en motion i samma ämne; men som den blef till LagUtskottet remitterad, torde Ridderskapet och Adeln finna, att den åsyftade stiftande eller förändring af en Lag. Nu deremot åsyftar jag endast ett förnyande af Rikets Ständers år 1823 i anledning af Särskilta Utskottets Förslag till Kongl. Maj:t inlemnade underdåniga skrifvelse. Här är således ej fråga om någon ny motion, eller något återupprepande af hvad förut vid denna Riksdag förevarit, utan blott om ett tillägg i ett beslut, som kommer att fattas, hvilket förfarande är ganska vanligt inom hvarje Stånd. Det skulle visserligen kunna anföras mycket derom, huruvida, sedan 3:ne Stånd bifallit Lag- och EkonomiUtskottens omförmäldte Betänkande rörande Statens anslag, detta beslut kan anses gällande. Jag tror, lika med hvad flere Leda-

möter

möter inom Ridderskapet och Adeln yttrade, då Betänkandet här förevar, att Lag- och EkonomiUtskotten icke ensamme ägt rätt att yttra sig i ämnet, och man skulle således med skäl kunna tillämpa den gamla Domare-regeln: *Lagligit stånde olagligit återgånge.* Ridderskapet och Adeln torde erinra sig, att Lag- och Ekonomi-Utskotten tillstyrkte afslag å min motion, endast på den grund, att Statens tillgångar ej medgåfvo den af mig föreslagne ändringen. Jag finner, att det nu förevarande begärda anslaget väl för närvarande är nödvändigt, men jag är lika öfvertygad, att man genom vidtagne förändringar, med mindre vidlöftighet och långsamhet i rättegångssätt och expeditioner, icke skulle behöfva en så ansenlig summa, som den nu föreslagna, hvilken uppgår till 60,000 R:dr B:co årligen. Skulle Ridderskapet och Adeln ej benäget bifalla, att den önskan, som Nationen vid sista Riksdagen yttrade, och som ännu utgör den allmänna önskan, åter finge framträngа, så skall jag heldre förändra mitt yttrande till ett bestämdt afslag å den begärda tillökningen af 10,000 R:dr; ty det är hårdt, att anslag på anslag skall beviljas, utan att man vill fästa afseende på förbättring — af det förhållande, som utgör sjelfva orsaken till behofvet af de ökade anslagen. Mitt minne ledes härvid ovilkorligen på anekdoten om den tiggare, som

ständigt begärde almosor, under det han pekade på ett sår på sitt ben. Det hände att en af de förbigående sade till honom: jag skall gifva dig en helande balsam, hvarigenom du snart skall bota detta sår; hvartill tiggaren åter svarade: jag har begärt penningar och icke läkemedel.

Herr *Rosenblad:* Hvad Herr Hjerta anfört, att det gamla anslaget skulle vara tillräckligt, tror jag förfaller, då man erinrar sig, att anslaget endast är ett förslags-anslag, och att behofvet ovilkorligen måste fyllas, till hvad summa det än uppgår. Också har KammarRätten och Revisorerne icke kunnat göra någon anmärkning dervid, att det årliga anslaget varit öfverskridit, och StatsUtskottet har sjelf uti sitt Utlåtande sagt, att det förhöjda anslaget är föranledt af högre pris på dessa materialier. Det vore verkligen bra hårdt, i händelse det bestämda anslaget t. ex. den 31 October vore slut, att då ålägga EmbetsVerken att från den 1 November till den sista December icke få elda eller utfärda några expeditioner. I afseende på hvad Grefve Posse anfört emot Herr Ribbing, får jag svara, att jag alldeles icke kan finna något sammanhang emellan Herr Ribbings förut väckte motion och det förslag han nu uppgifvit. Det tillägg han önskar, och som skulle hos Kongl. Maj:t anmälas, åsyftar icke verkställigheten nu genast, utan

endast, att Kongl. Maj:t derpå för en framtid ville fästa sin uppmärksamhet; och då jag anser detta af vigt, kan jag icke frångå min begäran, att, jemte bifall till Utskottets förslag, det af Herr Ribbing dervid gjorde tillägg måtte, tillika med den af mig deri föreslagne modification, bifallas.

Grefve *Posse:* Herr Ribbing har velat finna en skillnad emellan den motion, som redan af Rikets Ständer blifvit afslagen, och den han nu gjort, deruti att den förra remitterades till LagUtskottet, och att det således då skulle varit fråga om en Lag, hvaremot den af honom nu framställde endast skulle åsyfta en underdånig önskan. Den Motion, han då väckte, angick förändring af Expeditions-taxan. Som denna Förordning endast tillkommer Kongl. Maj:t att utfärda, kunde LagUtskottet icke befatta sig med motionen, utan att först begära sammanträde med Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottet. Hans motion var således ett önskningsmål, ty den åsyftade en underdånig önskan angående Expeditionstaxan; den framställning han nu gjort åsyftar precist samma sak, hvarföre den, emot Grundlagens föreskrift, icke kan åter upptagas. Jag beklagar således, att Herr Ribbings "helande balsam" vid detta tillfälle ej kan användas.

Herr Hjerta har tillstyrkt, att 1823 års

anslag i detta afseende måtte bibehållas. Men då förhållandet visar sig vara, att år 1824 en brist uppstod af 10,000 R:dr, år 1825: 70,000, år 1826: 14,000, år 1827: 15,000 och år 1828: 14,000 R:dr, så är jag öfvertygad att anslaget är otillräckligt, och att behofvet verkligen förefinnes, att årligen öka det med 10,000 R:dr. Jag anser dessutom detta ökande icke vara vådligt, enär Utskottet slutat sitt tillstyrkande med det föreslagne vilkor, att alla besparingar på detta anslag skola lika med StatsVerkets öfverskotter till RiksgäldsContoiret ingå.

Herr *Hjerta:* Här finnes alltid tvänne bestämda opinioner, den ena, som vill, att allt skall gifvas, hvad man möjligen kan begära, och den andra, som vill, att Institutionerna skola lämpas efter förmågan att erlägga anslagen. Hvad mig beträffar, kan jag icke vid detta tillfälle ingå derpå, att anslaget kan huru som helst öfverskridas. Jag tror, att Regeringen är skyldig tillse, att det anslag blir tillräckligt, som Ständerna beviljat. Jag påstår derföre, att 50,000 R:dr är nog till detta anslag, då priserna nu icke äro högre, än de år 1822, efter hvilka priser sista Riksdagen upphöjde samma anslag. Rätta sättet att aldrig få ordning i denna sak är, att bevilja tillökningar, ty om vi nu bevilja 60,000 R:dr, uppgå kostnaderna nästa år ganska säkert till 70,000 R:dr. Förblifva vi åter vid 50,000 R:dr, så går

det nästa Riksdag säkerligen icke öfver 60,000 R:dr. Jag tillstyrker derföre, att vi må förblifva vid 1823 års Stat, och att bristerne må tagas af besparingarne. Med en sådan kur, som Herr Ribbing föreslagit, eller någon annan, anser jag Regeringen böra bota sjukdomen.

Friherre *Sprengtporten, Jacob Wilhelm:* Till Herr Grefvens och LandtMarskalkens samt Ridderskapets och Adelns eget bedömmande hemställer jag, huruvida vi under någon form kunna åter upptaga och bifalla en Motion, som redan af 3:ne Stånd blifvit afslagen. Herr Ribbings Motion innefattade förslag icke till någon Lag, utan blott till förändring af ExpeditionsTaxan, hvilket lätteligen kan upplysas, om Lag- och EkonomiUtskottens Betänkande N:o 21 finnes här till hands. Man skall deraf erfara, att Herr Ribbings Motion och hans nu afgifne förslag äro alldeles af samma innehåll.

Herr *Ribbing:* Då så mycket i detta afseende redan är taladt, vill jag icke vara vidlyftig, utan endast anföra några ord i anledning af hvad Grefve Posse och Friherre Sprengtporten yttrat. De hafva sagt, att min Motion angick förändring af ExpeditionsTaxan. Jag hemställer, om det af mig nu gjorde förslag angår några förändringar i denna Taxa. Är det så, öfver-

lemnar jag till Ridderskapet och Adeln att afgöra, huruvida mig bör förnekas att få till Thronen samma önskan framförd, som år 1823 af då varande Ständer framfördes.

Herr *Tham, Wollrath:* Herr Ribbings önskan delar jag fullkomligt, men tror det icke vara öfverensstämmande med våra former, att nu upptaga en sak, som redan af 3:ne Stånd blifvit afslagen. Hvad hufvudsaken beträffar, har Utskottet sagt, att det förhöjda anslaget härleder sig från stegrade priser. Herr Hjerta åter har påstått, att priserna alldeles icke äro stegrade. Jag ber derföre, att endast få fästa Herr Hjertas uppmärksamhet derpå, att anslaget icke ensamt är till Skrifmaterialier, utan äfven till Ved och Ljus för EmbetsVerken. Hvad Artikeln Ved beträffar, lärer Herr Hjerta säkerligen vara underrättad derom, att denna vara stigit i pris för hvarje år, och säkerligen ännu ytterligare stiger. Det lärer således vara nödvändigt, att bevilja anslaget, så vida man icke vill ålägga EmbetsVerken att frysa, hvilket jag icke tror låter sig göra.

Grefve *Posse:* Jag ber om ursäkt, att jag åter uppträder, men Herr Ribbing har, uti sitt sednaste anförande, gjort mig uppmärksam på en rättelse, som jag anhåller att få göra i mitt förra yttrande. Herr Ribbing har bestridt Friherre Sprengtportens

och min uppgift, att hans nu afgifne förslag åsyftar ändring uti ExpeditionsTaxan, och Herr Ribbing har deruti rätt; ty så väl det förslag han nu framställt, som hans af 3:ne Stånd redan afslagne förra Motion, åsyfta icke ändring uti ExpeditionsTaxan, utan helt och hållet upphäfvande af denna Taxa. I sjelfva hufvudsaken skall jag utbe mig få lämna en upplysning, hvarföre 1823 års anslag så betydligt blifvit öfverskridit. Orsaken är nemligen, att 1823 års Ständer beslöto, att LandtStaterna, det vill säga: LandsContoir, LandsCanzli och LandtRänteri, skulle af detta anslag erhålla medel till ved och ljus; men detta blef vid anslagets fastställande icke tagit i beräkning, och derföre har en så betydlig brist uppkommit.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till bifall af StatsUtskottets i dess sednare Utlåtande, i afseende å detta Moment, gjorde förslag.

Ropades Ja och Nej.

Hvarefter *Hans Excellence* hemställde, att Herr Ribbings ofvanberörde förslag, såsom innefattande ett ämne, hvilket redan blifvit af Rikets Ständer afgjordt, nu mera icke måtte till pröfning upptagas.

Ropades Ja.

Herr *Ribbing:* Uti Herr Rosenblads förslag, finnes icke det minsta nämndt om ExpeditionsTaxans förändrande eller upphäfvande. Förslaget innefattar blott en önskan, att Kongl. Maj:t, vid framdeles skeende förändring af StyrelseVerken, ville taga i nådigt öfvervägande Domstolarnes öfverdrifna Expeditions-lösen, och söka upphäfva den genom anvisande af ersättning från andra håll åt dessa Embetsmän. Med öfvertygelse således, att min förra Motion och Herr Rosenblads förslag äro två alldeles bestämdt olika saker, och under instämmande uti Herr Grefvens och Landt-Marskalkens nyss yttrade mening, tror jag mig ändock kunna yrka proposition å Herr Rosenblads förslag.

Herr *Hjerta:* Jag instämmer fullkomligt i Herr Rosenblads önskan, men ej i det sätt, på hvilket han föreslagit den. Jag tror deremot, att, om han ville begagna den utvägen att neka det förhöjda anslaget, och förändra till Motion den önskan han nu framställt, skulle den kunna särskilt upptagas, men att nu inblanda en sådan önskan vid afgörandet af vår Budget, anser jag alldeles obehörigt. Det säkraste sättet är, att nedsätta summan. Jag tillstyrker derföre bibehållandet af 1823 års Stat i denna del, och tror ändamålet härmed vara vunnet.

Grefve *Posse:* Jag befinner mig verkligen i en besynnerlig belägenhet, då jag nödgas försvara en sak, som är emot min egen yttrade mening. Jag har nemligen inom Utskotten reserverat mig mot beslutet om Herr Ribbings Motion, men å denna min reservation gjordes inom RiksStånden icke något afseende. Jag kan dock icke nu biträda Herr Ribbings mening, utan öfverlemnar till Herr Grefven och LandtMarskalken samt Ridderskapet och Adeln att bedömma, huruvida, då Grundlagen stadgar, att, när två Stånd stadna mot två, en fråga förfaller, det skulle vara möjligt, att, när 3:ne Stånd afgjort en fråga, det skulle vara mindre kraftigt. Herr Rosenblads förslag innefattar visserligen någon olikhet, men är i sjelfva saken dock detsamma. Det vore besynnerligt, att, då 3:ne Stånd beslutat, att Expeditionslösen ej kan upphöra, Rikets Ständer ändock vid samma Riksdag skulle kunna ingå till Kongl. Maj:t med en underd. Skrifvelse om upphörande af densamma. Min reservation innehåller för öfrigt en sådan önskan, och jag har deruti sagt, det jag tror, att den tid skall inträffa, då denna önskan vinnes.

Friherre *Cederström:* Då i en fråga, som angår Rikets allmänna hushållning, två Stånd stadna mot två, förfaller frågan. När 3:ne Stånd afgjort en fråga, är Rikets Ständers beslut i den saken fattadt; och det är

omöjligt, att under samma Riksdag lagligen fatta stridiga beslut i ett och samma ämne; ty är det väl tänkbart, att i ett och samma Riksdagsbeslut öfver samma fråga alldeles motstridiga §§. skulle kunna införas. Man kan således icke å nyo väcka Motion i ett redan afgjordt ämne.

Herr *Rosenblad:* Då jag ej kan finna något sammanhang emellan att nu genast begära en förändring, eller att önska, det Kongl. Maj:t i en framtid ville derpå fästa uppmärksamhet, ser jag visserligen icke något hinder, att ju mitt förslag nu kunde upptagas, och kan derföre icke instämma i den tolkning af saken, som Herr Grefven och LandtMarskalken gjort. Det är således ej med afseende på 3:ne Stånds beslut, utan endast för att ej hindra sakens snara afgörande, som jag anhåller, att den af mig föreslagne önskan måtte såsom en ny Motion anses, och jag öfverlemnar åt Herr Grefven och LandtMarskalken att bestämma, huruvida denna Motion kan grundlagsenligt remitteras, eller icke. I alla fall är jag af den öfvertygelse, att detta vigtiga ämne icke kommer att åsidosättas, utan ganska säkert undergå en nådig pröfning.

Friherre *Cederström* anhöll, att Herr Rosenblads nu väckte Motion måtte få hvila på bordet.

Friherre *Palmstjerna:* Jag får äfven till en början begära, att Herr Rosenblads

motion måtte få hvila på bordet. I hufvudsaken vill jag endast erindra, hvad Grefve Posse redan upplyst, att tillökningen är nödvändig i anseende till det beslut Rikets Ständer vid sista Riksdag fattade, att Lands-Staterna skola af dessa medel erhålla ved och ljus. Utskottet har derföre ansett denna tillökning vara oundgänglig, och jag tillstyrker bifall å Utskottets förslag.

Herr *Oxehufvud, Olof Philip:* I afseende på Herr Hjertas yrkande om nedsättning i den föreslagna summan, torde jag få fästa uppmärksamheten derpå, att, sedan åtskillige Civile Embeten nyligen blifvit inrättade, och Ledamöters samt arbetande Divisioners antal inom Svea och Christianstads HofRätter ökats, hvarigenom eldning uti flera rum blifver nödvändig, skulle det innefatta en stor inconsequence, att nu vilja nedsätta anslaget till skrifmaterialier, samt ved och ljus, då anslaget redan förut varit otillräckligt. Jag tillstyrker derföre bifall å Utskottets Utlåtande.

Herr *Hjerta:* Det är blott i anledning af hvad Friherre Palmstjerna och Grefve Posse yttrat, som jag anser mig böra upplysa, att LandsCancellierna, LandtRänterierne och LandsContoiren visserligen vid sista Riksdag fingo sig anviste ved och ljus från denna Titel, men att detta ganska riktigt inberäknades, då anslaget uppgjordes.

Jag underställer dessutom, om icke 24 sådane EmbetsVerk kunna hafva nog af den tillökning, som år 1823 beviljades.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken förnyade den af honom förut gjorde proposition till bifall å Stats-Utskottets i dess sednare Utlåtande i afseende å detta Moment gjorde förslag; hvilken proposition med Ja besvarades.

Herr *Hjerta* anmälte till Protocollet sin reservation emot Ridderskapets och Adelns beslut.

Grefve *Horn, Claës Fredrik:* Som det endast skulle onödigtvis upptaga tiden, att begära votering, åtnöjer jag mig med att instämma uti Herr Hjertas reservation.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde derefter proposition å StatsUtskottets tillstyrkande i denna punkt, att Rikets Ständer måtte tillägga det förbehåll vid ifrågavarande förslags-anslags beviljande, att derpå blifvande besparingar böra till RiksgäldsContoiret aflemnas.

Bifölls.

15:de Punkten. Angående anslag till Rese- och Tractaments-penningar för Civile Embets- och Tjenstemän.

Denna Punkt blef, uppå gjord proposition, af Ridderskapet och Adeln bifallen.

16:de Punkten. Angående LandsStaternes reglering.

Herr *Hjerta:* Jag vågar föreslå ett medel, som kunde bereda skyndsamhet i denna vidlyftiga frågas afgörande. För närvarande finnas här tvenne meningar, den ena att icke någon löneförhöjning bör äga rum; den andra att så väl ökade löner, som ökad personal, böra beviljas. Då vi nu skola utröna, hvilken opinion i detta afseende må göra sig gällande, vågar jag föreslå, att Herr Grefvens och LandtMarskalkens första proposition måtte blifva, huruvida icke Ridderskapet och Adeln anser, att Landsstaterne böra förblifva vid 1823 års Stat. Om denna proposition bifalles, kunna vi slippa 12 à 16 voteringar; annars uppstår den besynnerliga omständighet, att vi nu komma att votera öfver några hundrade R:dr, för att sedermera vid nästa Riksdag få gifva 100,000 R:dr till löneförhöjning för Länsmännen.

Friherre *Cederström:* Jag har visserligen ingenting emot, att Herr Hjerta får sin mening i Contrapropositionen, att ingen löneförhöjning bör ske för Landsstaterne. Men å andra sidan yrkar jag bifall till Utskottets Utlåtande, med tillägg, att lön må anslås till en LänsNotarie i hvarje Län, ty i annat fall kunna icke göromålen, såsom sig bör, skötas. Jag instämmer derföre med

Herr Hjerta sålunda, att, om han i ena propositionen yrkar, att alldeles ingen ökning i lönerna och personalen i afseende å Landsstaterne bör ske, så yrkar jag i den andra propositionen bifall till Utskottets Utlåtande, med tillägg, att lön för en Läns-Notarie i hvarje Län bör anslås, på sätt Utskottet i dess första Betänkande föreslog.

Herr *Rosenblad:* Herr Hjertas förslag afser väl, att vi skulle kunna afgöra hela denna punkt genom blott en enda votering, men jag tror, att det blir svårt att med en votering tillfredsställa alla meningar, ty en opinion vill bevilja hvad StatsUtskottet föreslagit; en annan vill afslå all tillökning, och en 3:dje vill, utom hvad StatsUtskottet föreslagit, äfven hafva löner för LänsNotarier. Jag anser, att alla dessa meningar bäst förenas, om Japropositionen blifver bifall till Utskottets Utlåtande, med förbehåll att sedermera särskilt afgöra frågan om lönen för LänsNotarierne, och Contraproposition en kommer att innefatta bibehållande af 1823 års Statsreglering i denna del.

Herr *Ribbing:* Den första fråga, som torde böra afgöras, är, om den allmänna Lönereglerings en för Landsstaterne skall, såsom Utskottet föreslagit, uppskjutas, och icke nu företagas. Hvad angår Herr Hjertas anförande, skulle jag vara nära att förena mig deruti, om jag ej bestämdt visste, att

vissa Embetsmän, nemligen LandsKamererarne, voro i så trängande behof af löneförhöjning, att det vore obilligt begära, det desse Embetsmän skulle afvakta den allmänna Löneregleringen. I följd af denna betänklighet, anhåller jag att Utlåtandet måtte punktvis företagas.

Friherre *Palmstjerna;* Innan man skrider till pröfning af det nu förevarande förslaget, torde först böra fattas beslut i afseende på Utskottets tillstyrkande, att uppskjuta med den allmänna Löneregleringen för Landsstaterne. Sedan torde vi få besluta öfver de af Utskottet tillstyrkta partiella löneförhöjningar. Hvad dessa angår, synes mig, att Japropositionen må blifva bifall till Utskottets senare Utlåtande, och Contrapropositionen motsattsen, eller förblifvande vid 1823 års Stat. Jag kan icke gå in på det af Friherre Cederström begärda tillägg till Japropositionen om löner för LänsNotarier. Jag anser det böra bli ett särskilt ämne för öfverläggning; och finner i öfrigt LandsSecreterarne vara så väl lönte, att de böra sjelfve kunna underhålla LänsNotarierne.

Herr *Rosenblad:* Jag skulle vänskapligen och ödmjukligen till Herr Ribbing hemställa om icke, i anseende till den stora kostnad, som är en följd af hvarje votering, han skulle vilja tillåta, att hela Ut-

låtandet om Landsstaterne finge på en gång företagas. Jag anhåller äfven, att af Herr RiddarhusSecreteraren få veta, om det är sannt, som man berättat mig, att 3:ne Stånd redan afslagit frågan om LänsNotarierna, ty i sådant fall är det, i afseende på resultatet likgilltigt, huru den här afgöres, och böra således olika meningar derom icke kunna hindra vidtagandet af den kortare methoden att afgöra afdelningen, Landsstaten.

Friherre *Cederström:* Jag känner visserligen icke motivet till Utskottets afstyrkande af löner för LänsNotarierne. Man har väl sagt, att LandsSecreterarne kunna sjelfva hålla dem, då de äro så väl lönte; visserligen äro LandsSecreterarne väl lönte, men då LänsNotarierne, för att möjligen förekomma enskildtes förluster, behöfvas till controll på LandsSecreterarne, likasom Läns-Bokhållarne på LandsKamererarne, så hemställer jag, om man bör sätta LänsNotarierna helt och hållet i beroende af Lands-Secreterarne. Jag anhåller derföre, att proposition måtte blifva, såsom Herr Hjerta föreslagit, med tillägg i Ja-propositionen af 100 R:drs lön för LänsNotarierne.

I afseende på den af Herr Rosenblad begärda upplysning får jag nämna, att Preste- och BorgareStånden gillat Utskottets Utlåtande, samt att BondeStåndet ännu icke af-

afgjort saken, hvarigenom frågan torde kunna komma till Nämnd.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att StatsUtskottet väl tillstyrkt, att för närvarande må uppskjutas med en allmän Löneregleringförr Landsstaterne, men dock hemställt, att Rikets Ständer måtte, utan afseende på uppskofvet med regleringen af det hela, nu taga i öfvervägande de särskilta tillstyrkanden Utskottet, rörande Landsstaternes reglering, framställt. Herr Hjerta hade yrkat att Ridderskapet och Adeln först måtte afgöra, huruvida *någon slags* tillökning i Landsstaternes löneinkomster borde beviljas, eller icke, och först derefter, i händelse *någon* tillökning skulle medgifvas, bestämma, huru och hvar den borde äga rum.

Friherre *Ridderstolpe:* Jag instämmer med Friherre Cederström i den önskan, att löner måtte bestämmas åt LänsNotarierne. Jag kan dock icke förena mig med honom deruti, att dessa tjenstemän behöfvas, för att controllera LandsSecreterarne, ty sådant skall Landshöfdingen sjelf göra. Mitt motif, hvarföre jag önskar lön åt LänsNotarierne, är, att jag vill uti dem hafva Statens, och icke enskilte personers, tjenare.

Herr *af Schmidt, Georg Lars:* Friherre Cederström har väl utvecklat ämnet, men

jag önskar dock få tillägga några ord. Då Landshöfdingen är borta från Länet, och LandsSecreteraren är på Embetsresor inom detsamma, behöfvas LänsNotarierne ganska väl. Hvad åter angår förmenandet, att Lands-Secreterarne äro så väl lönte, vill jag endast nämna, att i Norden äga de knappast dagligt bröd. I Westerbottens Län tjenar LandsSecreteraren för högst 2000 R:dr, alla inkomster inberäknade; han kan således icke afstå något till LänsNotarien.

Grefve *von Rosen, Axel*: Jag instämmer till alla delar med Friherre Cederström och Herr af Schmidt; men kan icke instämma med Friherre Palmstjerna deruti, att LandsSecreterarne äro så väl lönte. I Götheborg har LandsSecreteraren icke större lön, än 75 tunnor säd, men har deremot en vidlyftig Correspondance, hvartill han är i högsta behof af biträde.

Herr *Hjerta*: Om Ridderskapet och Adeln tillät, att discussionen fick hålla sig vid sjelfva ämnet, skulle vi snart kunna nå målet. Såsom Herr Grefven och LandtMarskalken ganska riktigt yttrat, har Utskottet föreslagit, att Rikets Ständer nu icke skola befatta sig med någon allmän Löneregleringför Landsstaterne; men Utskottet har derjemte tillstyrkt Rikets Ständer, att ingå i speciel pröfning af vissa särskilta förhållanden. Jag yrkar, att, jemte det Rikets

Ständer nu icke böra ingå i någon allmän reglering af Landsstatens löner, det äfven bör i Contrapropositionen tilläggas, att Rikets Ständer i allo förblifva vid 1823 års Stat. Om vi erhöllo propositionerna så framställda, kunde man likväl se, hvilken opinion rådde, och vi kunde då slippa detta eviga lappandet, att stå och tvista om 100 R:dr för det eller det Cancelliet. Friherre Cederström har genast inblandat LänsNotarierne i frågan. Detta innebär en oformlighet, och strider äfven emot möjligheten, att punktvis företaga saken. Jag anhåller, att i Contrapropositionen måtte blifva infördt, att Rikets Ständer anse sig, i afseende på Landsstaterne, böra i allo förblifva vid 1823 års Stat.

Herr *Ribbing*: Jag anmälte mig endast, för att anmärka, att vi ännu icke hunnit till det Moment af förevarande punkt, som handlar om LänsNotarierne, och att det således ännu är för tidigt, att derom yttra sig.

Grefve *Horn:* Jag instämmer med Herr Hjerta, och tror, att det är för tidigt att inblanda frågan om LänsNotarierne. När det Momentet förekommer, skall äfven jag yttra mig derom.

Herr *Rosenblad:* Då frågan om LänsNotarierna ännu ej är af trenne Stånd afgjord, förenar jag mig med de Herrar Lands-

höfdingar, som i saken yttrat sig. Jag gör det på det skäl, att, då LandsSecreteraren, under Landshöfdingens frånvaro, är stadd på embetsresor i Länet, dömer LänsNotarien i LandsSecreterarens ställe med full beslutande-rätt, och det är sålunda af vigt att LänsNotarierne äro Statens Embetsmän. Jag erinrar mig från JustitiæOmbudsmannens Berättelse för år 1818 ett tillfälle, då frågan angick beifrande af en då varande LandsSecreterares bedrägliga förfarande, och att halfva LandshöfdingeEmbetet utgjordes af LandsSecreterarens enskilte tjenare. Jag hemställer till Herr Hjerta, som yrkat en så vidsträckt contraproposition, eller afslag å alla momenterne i denna punkt af Utskottets Utlåtande, om han icke skulle vara nöjd med att endast bestämma contrapropositionen, och om icke vi äfven å vår sida, till tidens vinnande, kunde få taga bifall till alla momenterne på en gång till Ja-proposition.

Friherre *Cederström:* Jag är till en del förekommen af Herr Rosenblad. Jag trodde sannerligen, att Herr Hjerta ville påskynda afgörandet af denna sak, och derföre instämde jag med honom i hans Contraproposition, samt begärde såsom Japroposition bifall å Utlåtandet med tillägg i afseende å LänsNotarierne. Jag väntade ej den vändning af saken, att han skulle vilja bestämma båda propositionerne. Om Herr

Hjerta icke vill medgifva, att Japropositionen får blifva sådan jag begärt den, få vi anställa votering öfver hvarje Moment särskilt.

Grefve *Posse*: Jag instämmer så till vida med Herr Hjerta, att jag tror, att vi först böra afgöra, om någon allmän Lönereglering för Landsstaterne skall vid denna Riksdag äga rum, eller icke; i hvilket afseende Herr Grefven och LandtMarskalken torde täckas meddela proposition till bifall å hvad Utskottet i dess första Betänkande hemställt, eller att en allmän förbättring i LandsstatsTjenstemännens löner må för närvarande uppskjutas. Ett sådant uppskof tror jag, att vi ganska lätt kunna bifalla. Sedan återstår att öfverväga de få speciella lönetillökningar Utskottet föreslagit, och skulle Herr Hjerta icke vilja medgifva desamma, måste vi väl votera derom, och i sådant fall kan Herr Hjertas Contraproposition ganska väl passa. Det vore visst väl, om, såsom Friherre Cederström yrkat, vi kunde slippa med en votering; men då somliga Ledamöter vilja hafva löneförhöjning endast åt LänsNotarierne, och andra endast åt LandsKamererarne, lära vi icke kunna slippa från saken, utan att punktvis företaga densamma.

Herr *Tham*: Jag tror, att gåtan redan är upplöst, genom Herr Grefvens och Landt-

Marskalkens sednaste framställning, hvilken fullkomligt öfverensstämmer med min tanka; men jag har icke eller något emot det af Grefve Posse uppgifne förslag, att första propositionen må blifva till bifall å hvad Utskottet i afseende å en allmän löneregleringen, pag. 105, i dess första Betänkande hemställt. Det möter säkerligen icke någon motsägelse. Herr Hjerta har till Contrapropositionen velat foga det tillägg, att Rikets Ständer skulle anse sig i allo förblifva vid 1823 års Stat, men då detta hindrar pröfningen af de sednare partiella lönetillökningarne, måste jag hos Herr Grefven och LandtMarskalken anhålla om proposition i enlighet med hvad Utskottet, pag. 56, i dess senare Utlåtande föreslagit, eller att vi utan afseende på uppskofvet med regleringen af det hela, må taga i öfvervägande de särskilta tillstyrkanden Utskottet rörande Landsstaternes reglering framställt. Jag öfverlemnar till Herr Grefvens och LandtMarskalkens eget bedömande, om jag misstagit mig, eller icke.

Herr *von Hartmansdorff:* Ehvad Herr Grefven och LandtMarskalken till Ridderskapet och Adeln framställer proposition enligt pag. 105 i Utskottets första Betänkande, eller enligt pag. 56 i dess sednare Utlåtande, så omfattar dock denna proposition blott en preliminair-fråga. Jag kan lika så litet förvägra Herr Hjerta, som hvar

och en annan, att då säga Nej, och få sin mening uttryckt i Contrapropositionen; det skulle då äfven kunna hända, att vi få votera om Contraproposition. Likväl tror jag, att om Herr Grefven och LandtMarskalken behagade så snart som möjligt gifva oss proposition, skulle man säkerligen komma förr till slut, än om vi fortsätta att onödigtvis tvista i ett ämne, som längesedan är uttömdt. Jag skulle dock önska, att vi nu för aftonen stadnade vid den preliminaira åtgärden, emedan Plenum i morgon bittida åter vidtager kl. 9, och man tyckes efter denna dagens mödosamma Plenum behöfva någon hvila. Jag hoppas, att Herrar Landshöfdingar icke motsätta sig denna min proposition, helst det icke kan vara fråga om någon executif åtgärd, och controllen på LandsSecreterarne blir lika stark, antingen vi i afton eller i morgon bittida votera om LänsNotarierna.

Friherre *Cederström*: Jag har så mycket mindre emot, att vi snart sluta denna fråga, som jag just begärt, att Utlåtandet icke måtte punktvis företagas, utan Ridderskapet och Adeln bifalla detsamma i sin helhet; men om vi, såsom Grefve Posse föreslagit, skulle särskilt afgöra den preliminairfråga, hvilken Utskottet i sitt första Betänkande framställt, att nemligen Rikets Ständer icke böra vid denna Riksdag ingå i någon allmän reglering af Landsstaternes

löner, så kunde, i fall Ridderskapet och Adeln biföll denna hemställan, eller Herr Hjertas proposition vann, vi blifva förhindrade att sedermera punktvis företaga Utlåtandet. Ett sådant beslut skulle alldeles icke vara förnuftigt. Om någon annan utväg icke finnes, måste jag yrka, att vi punktvis företaga Betänkandet, och att, som vi i afton icke medhinna mera än en votering, vi må åtnöja oss med att afgöra en punkt; men jag hemställer till Herr Hjerta, om han icke skulle vilja ställa sin Contraproposition så, synnerligen sedan Herr Ribbing yrkat löneförhöjning för Länsmän, att vi kunde slippa från saken med en votering.

Herr *Rosenblad*: Momenterna i denna punkt lära vara 35, och då äfven jag, lika med Herr von Hartmansdorff, varit i verksamhet sedan kl. 8 i förmiddags, och sålunda äfven är i behof af någon hvila, får jag anhålla, att vi måtte få votera öfver alla Momenterne på en gång, hvarigenom vi lika snart kunna få gå till hvila, som om vi voterade endast öfver preliminairfrågan.

Herr *Ribbing*: Jag får blott, i anledning af Friherre Cederströms yttrande, förklara, att jag aldrig yrkat någon löneförhöjning för Länsmän.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde proposition till bifall af StatsUtskottets i dess första Betän-

kande gjorde tillstyrkande, att för närvarande må uppskjutas med en så allmän och vidsträckt förbättring i Landsstats-Tjenstemännens löner, som Kongl. Maj:t i Nåder föreslagit; hvilken proposition med Ja besvarades.

Hvarefter *Hans Excellence* hemställde, att Ridderskapet och Adeln måtte, på sätt StatsUtskottet i dess sednare Utlåtande tillstyrkt, utan afseende på uppskofvet med regleringen af det hela, taga i öfvervägande de särskilta tillstyrkanden Utskottet rörande Landsstaternes reglering framställt.

Ropades Ja och Nej.

Herr *Hjerta*: Jag anhåller om votering, och att Contrapropositionen måtte blifva sådan, som jag den redan föreslagit.

Friherre *Cederström*: Jag anhåller deremot, att i Ja-propositionen måtte, jemte antagande af Utskottets Utlåtande i afseende å hela denna punkt, tilläggas bifall å den af Utskottet i dess första Betänkande föreslagne hemställan rörande lön för Läns-Notarierne.

Grefve *Horn:* Efter den proposition Herr Grefven och LandtMarskalken sist framställt, och i afseende å hvilken Herr Hjerta begärt votering, skulle det vara i högsta måtto oformligt, att göra det tillägg i Ja-propositionen Friherre Cederström yr-

kat, och jag måste sålunda helt och hållit bestrida detsamma.

Friherre *Cederström:* I händelse Grefve Horn bestrider det af mig yrkade tillägg i Ja-propositionen, måste vi, genom särskild votering först afgöra, huruvida detta tillägg må i Ja-propositionen inflyta eller icke.

Herr *Tham:* Genom den preliminairproposition Herr Grefven och LandtMarskalken sist framstält, får Friherre Cederström, i händelse den bifalles, äfven sin vilja fram, emedan vi då hafva vår pröfnings-rätt öppen i afseende på LänsNotarierne; och jag hemställer derföre till Friherre Cederström, hvartill den af Herr Friherren nu sist begärde votering, angående det af honom föreslagne tillägg, då skall tjena.

Herr *Rosenblad:* Till tidens vinnande torde det vara nödvändigt, att votera om hela förslaget i afseende på Landsstaterne på en gång, ty i annat fall står det oss öppet att votera särskilt om hvarje Moment, hvarigenom möjligen 35 voteringar kunde uppkomma; och skulle hvarje voteringsproposition blifva lika svår att uppgöra, som den nu förevarande, det vill säga, skulle vi i hvarje fråga komma att votera om Contra-proposition, kunde 70 voteringar deraf blifva en följd. Likväl får jag till Friherre

Cederström hemställa, om han icke skulle vilja afstå från det yrkade tillägget i Japropositionen, och vi särskilt sedermera få votera om LänsNotarierna, då äfven jag med min röst vill understödja Herr Friherren.

Friherre *Cederström:* Lika med hvad Herr Tham yttrat, finner jag visserligen, att om Ridderskapet och Adeln i Ja-propositionen framställer preliminair-frågan, och i Contra-propositionen intager afslag å alla Löne-tillökningar för LandsStaterne, så vore, i händelse Ja-propositionen vann, frågan sedermera fullkomligen öppen så väl i afseende på öfrige Löne-tillökningar för LandsStaterne, som i afseende på LänsNotarier; men förhållandet blir icke detsamma, om Nej-propositionen vinner. Jag måste derföre yrka en, att jag så må säga, preliminär-votering angående voterings-propositionens behöriga uppställning och innehåll, och vi kunna då icke undgå 2:ne voteringar. Skulle Herr Hjerta åter vilja medgifva, att vi genast få votera om bifall till hela Utlåtandet, jemte antagande af Löner för LänsNotarierne, så skall jag visserligen afstå från yrkande af nyssnämnde preliminär-votering.

Herr *Hjerta:* Jag underställer Ridderskapets och Adelns eget beprófvande det sätt, hvarpå Friherre Cederström nu vill gå till väga för att göra sina enskilta åsig-

ter gällande. Här är nu blott fråga, om man skall ingå i *någon* pröfning, eller *icke*, af förbättrade Lönevilkor för LandsStaterne. Detta är den enkla frågan, som nu är under öfverläggning. Om Ridderskapet och Adeln beslutar att ingå i pröfning deraf, kommer ju äfven frågan om LänsNotarierne att förblifva öppen. Att nu insticka detta senare ämne, såsom Friherre Cederström yrkat, i den generella frågan, om vi skola ingå i *någon* pröfning af Löne-tillöknings-förslaget, är i högsta måtto oformligt; och då den af Herr Grefven och LandtMarskalken sist framställde proposition är den enda rätta, kan jag icke ingå på någon ändring deruti. Skall pröfning af Löne-tillöknings-förslaget uppstå, så har Friherre Cederström sin mening öppen, och minoriteten skall då visserligen icke orsaka många voteringar. Jag anhåller helt enkelt om den proposition Herr Grefven och LandtMarskalken sist framställt.

Grefve *Posse:* Om vi skola votera om preliminair-frågan, så är visserligen Herr Hjertas förslag det rätta, men till Herr Hjerta sjelf hemställer jag, hvad som kan vinnas med en sådan votering, ty jag kan åtminstone icke föreställa mig, att Nej dervid kan vinna. Är meningen, att man skall lägga Nej, för att slippa de många voteringarne öfver de särskilta Momenterne, tror jag ändock icke, att målet vinnes, eme-

dan bland så många momenter det säkerligen för största antalet bland Ridderskapet och Adeln åtminstone är något moment, som man vill bifalla, och man nödgas då, för att hafva sin talan i afseende på detta moment öppen, votera Ja vid denna föregående votering. Då Ja sålunda vinner, stå vi efter voteringen alldeles på samma ställe som nu. Jag hemställer derföre till Herr Hjerta, om han icke skulle vilja afstå från den begärde voteringen.

Herr *Hjerta:* Jag kan alldeles icke afstå derifrån.

Friherre *Cederström:* Då Herr Hjerta ej vill afstå, kan jag icke eller afstå från yrkandet af min proposition, och jag hoppas, att pluraliteten i detta afseende skall vara för mig.

Herr *von Hartmansdorff*: Hvad Grefve Posse i detta afseende yttrat, anser jag vara så rätt, att jag visserligen icke har någonting att tillägga, men då Friherre Cederström icke vill afstå från den af honom begärde votering, anhåller jag, att Herr Grefven och LandtMarskalken täcktes förklara, det Herr Hjerta och Grefve Posse i deras yrkanden hafva alldeles rätt, samt att Hans Excellence derjemte, i händelse vi icke kunna blifva ense om någon jemnknings-proposition, behagade föreslå Ståndet en annan utväg att i afton snart komma

till slut med discussionen, den nemligen, att vi genast åtskiljas, och i morgon åter företaga ämnet.

Herr *Hjerta*: Jag vill fästa så väl Herr Grefvens och LandtMarskalkens som Ståndets uppmärksamhet derpå, huruvida det är passande, och hvartill det skall leda, att göra en öfverläggning omöjlig, genom yrkande af Contra-propositioner, som alldeles icke höra till saken; och jag frågar, om Friherre Cederström kan hafva rättighet att begära Contra-propositioner öfver ämnen, som alldeles icke blifvit för Ståndet föredragne. Jag anhåller, att Herr Grefven och LandtMarskalken ville varna Friherre Cederström, att icke gå utöfver ämnet, ty det har Friherren verkligen gjort, då han här inblandat frågan om LänsNotarierne i en öfverläggning, der frågan endast är, om vi skola ingå i *någon* pröfning af Lönereglering för LandsStaterne, eller icke.

Herr *Rosenblad*: I den nya frågan, i afseende på varning, vågar jag till Herr Grefven och LandtMarskalken hemställa, om det är mot Friherre Cederström, som någon varning kan äga rum.

Friherre *Cederström*: Herr Hjerta har yttrat, att den af mig yrkade proposition skulle angå ett alldeles främmande ämne. Herr Hjerta har då glömt, att hans egen

proposition innehåller afslag å precist samma ämne, och att den enda skillnad, som finnes emellan Herr Hjertas och min proposition är, att jag yrkar bifall till det, hvarå han yrkar afslag. Då jag anser Rikets sannskyldiga nytta fordra bifall till den proposition jag yrkat, är det lika så väl min rätt ätt fortfara i detta yrkande, som det är hans rätt, att yrka afslag derpå. Om Herr Hjerta hade afstått från sin proposition, och tillåtit företagandet af denna punkt momentvis, hade jag visserligen icke haft någonting deremot, ehuru jag helst skulle se, att Utlåtandet bifölls i sin helhet med det tillägg jag yrkat.

Friherre *Anckarsvärd*: Mig förefaller det besynnerligt, att Friherre Cederström yrkar en proposition, som nu icke hör till saken, och som blott afser att förvara honom rätt, att få göra sin mening gällande i afseende på LänsNotarierne, äfven om Ridderskapet och Adeln skulle besluta, att alldeles icke ingå i *någon* pröfning af Lönereglering för LandsStaterne. Jag förenar mig derföre helt och hållet med Herr Hjerta, och önskar, att vi måtte skrida till votering, så fort som möjligt.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att enär Utskottets hemställan om pröfning af de särskilte tillstyrkanden Utskottet, rörande Landt-

Staternes reglering, framställt, måste upptagas i Ja-propositionen, syntes Nej-propositionen böra innefatta, att någon pröfning af nyssnämnde särskilte tillstyrkanden ej borde äga rum, hvilket vore detsamma, som att låta vid 1823 års StatsReglering i dessa omständigheter förblifva.

Friherre *Cederström*: I anledning af Herr Grefvens och LandtMarskalkens nu gjorde framställning, hemställer jag, huruvida Ridderskapet och Adeln kan besluta, att icke till pröfning upptaga Utskottets tillstyrkanden. Det är visserligen Ståndets rätt att afslå Utskottets förslag, men icke att vägra dess upptagande till pröfning; och häri tror jag en stor skillnad befinnes vara emellan Herr Hjertas förslag, och den framställning, som Herr Grefven och LandtMarskalken nyss gjort; ty Herr Hjertas Contra-proposition innefattar ett rent afslag på Utskottets tillstyrkanden, och det är just derföre jag i motsats deremot yrkat proposition å bestämdt bifall till Utskottets Betänkande, hvarigenom man äfven kommer ifrån Utskottets framställda preliminär-fråga, som ej innebär något definitift beslut, och således ej eller kan uppställas i motsats mot Herr Hjertas Contra-proposition.

Friherre *Sprengtporten*: Just det Friherre Cederström nyss yttrat ökar min förun-

undran öfver Friherrens ihärdighet att insistera på dess föreslagne proposition; ty det bevisar, att den framställde preliminärfrågan ej åsyftar fattandet af något definitift beslut. Om resultatet blifver, att pröfning af Utskottets tillstyrkanden skall företagas, står det hvar och en fritt, att afslå eller bifalla hvarje moment. Jag hoppas derföre, att Friherren, med fästad uppmärksamhet härpå, förskonar oss från en votering, som ej kan leda till något resultat.

Friherre *Cederström*: Jag förmodar, att, om Herr Hjertas förslag till Contraproposition blir undanröjdt genom den votering jag yrkat, resultatet icke skall vara obetydligt.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att StatsUtskottet just preliminariter hemställt, att de af Utskottet föreslagne särskilte tillstyrkanden, rörande LandsStaternes reglering, måtte af Rikets Ständer tagas i öfvervägande; Och ansåg Hans Excellence således Ridderskapet och Adeln äga fullkomlig rätt, att öfver denna preliminär-fråga fatta sitt beslut, dervid, sedan votering blifvit begärd, och Utskottets nyssberörde hemställan borde blifva Ja-proposition, det endast återstod, att utfinna en lämplig Contra-proposition.

Herr *Hjerta*: Jag underställer Herr

Grefvens och LandtMarskalkens bedömande, huru det kan låta sig göra att votera öfver propositioner, som äro likartade. Den Contra-proposition Friherre Cederström föreslagit, innefattar bifall till Utskottets Betänkande, och lärer således ej kunna uppställas i motsats mot Utskottets hemställan att taga Utskottets särskildta tillstyrkanden i öfvervägande. Jag tager mig derföre friheten hemställa, om icke Friherre Cederström gått från ämnet, och bör dit återföras; ty bifall på Utskottets Betänkande kan icke uppställas i bredd med den proposition, som blifvit framställd, och hvaröfver jag begärt särskild votering. Vore det tillåtet, att på sådant sätt sammanblanda ämnena, skulle det i sanning ej vara svårt, att vid hvarje tillfälle uppställa tusentals Contrapropositioner, för att genomdrifva hvad man önskar.

Friherre *Sprengtporten:* Friherre Cederström har sagt, att hans afsigt vore att undanrödja Herr Hjertas Contraproposition; men jag underställer Friherren sjelf, om icke samma ändamål vinnes genom bifall till den framställda Ja-propositionen, och om ej all anledning är att förmoda, det denna proposition bifalles. Jag får för öfrigt förklara, att ehuru praxis här varit, att först votera om Contra-propositionerna, anser jag likväl detta högst oformligt. Man kan på detta sätt blifva tvungen, att vote-

ra öfver fem och tjugu Contra-propositioner innan man kommer till hufvudsaken.

Friherre *Cederström*: Mitt förslag åsyftar ej blott, att undanrödja Herr Hjertas Contra-proposition; det åsyftar äfven att undanrödja särskilta voteringar öfver hvarje moment i förevarande punkt, och att få hela punkten afgjord genom en votering.

Herr *Rosenblad*: Friherre Cederströms Contra-proposition har den stora förtjensten, att man, i händelse den bifalles, slipper med en votering öfver den ifrågavarande punkten rörande LandsStaterna, i stället för den mängd voteringar, som skulle blifva följden af punktens pröfning momentvis. Ty de särskildta momenterna gå från *a* till *m*, och äro således 12, i fall jag räknat alfabetet rätt; men dessutom förekomma inom åtskilliga momenter flere särskildta frågor, såsom om Länsmännen inom olika Län, hvarigenom voteringarne möjligen skulle kunna blifva 35. Allt detta slippes genom Friherre Cederströms Contra-proposition, och då Herr Hjerta ej har den godheten afstå från den votering han begärt, tillstyrker jag antagande af Friherre Cederströms högst förtjenstfulla Contra-proposition, så att vi må kunna komma från saken med en votering.

Grefve *Cronhjelm, Otto August*: Jag

anhåller vördsamt, att få föreslå en utväg, hvarigenom mera än en votering möjligen icke kunde behöfvas, nemligen den, att Ja-propositionen blifver den Herr Grefven och LandtMarskalken redan antydt, men Nej-propositionen lemnas obestämd, och förklaras komma att bero på serskild öfverläggning. Vinner då Ja, komma naturligtvis alla voteringar och Contrapropositioner att förfalla; och jag hemställer derföre, om icke detta vore lämpligaste sättet att komma från saken.

Grefve *Posse*: Mitt redan gjorda försök, att förmå Herr Hjerta, att afstå från sin föreslagne Contra-proposition, har misslyckats; men jag tager mig likväl friheten förnya min framställning till honom, och utber mig att få fästa hans uppmärksamhet derpå, att denna Contra-proposition är sådan, att den icke lärer kunna bifallas af Herr Hjerta sjelf. Utskottet har i den mening, hvarå proposition blifvit framställd, hemställt till Rikets Ständer att *taga i öfvervägande* Utskottets särskilda tillstyrkanden. Den af Herr Hjerta yrkade motsatsen är således att *icke taga i öfvervägande* dessa tillstyrkanden; men deribland äro åtskillige, hvilka icke varit någon tvist underkastade, och således lära af Herr Hjerta sjelf godkännas, såsom beräkningen af Landshöfdingens i Christianstad lön, förhöjningen i Fångpredikantens vid Waxholm lönevilkor

m. fl., hvilka tillstyrkanden genom Herr Hjertas förslag äfven skulle blifva förbigångne.

Herr *Bråkenhjelm, Pehr Reinhold*: Om jag icke bedrager mig, tror jag mig hafva utfunnit ett medel, att slippa med en votering. Utskottet har, pag. 105, i första Betänkandet tillstyrkt, att *för närvarande må uppskjutas med en så allmän och vidsträckt förbättring i LandsStats-Tjenstemännens Löner, som Kongl. Maj:t i Nåder föreslagit, hvilken, äfven utan antagande af den ifrågakomne beräkningen af lönerna i Silfver, skulle erfordra ett ökadt årligt anslag till ej mindre belopp än 153,123 R:dr 32 sk. 11 r. B:co.* Om Herr Hjerta tillät, att detta intogs i Contra-propositionen med tillägg af afslag å Utskottets alla särskilda tillstyrkanden rörande LandsStaten, samt med förklaring, att man ville förblifva vid 1823 års StatsReglering i denna del, så skulle Ja-propositionen kunna blifva bifall till Utskottets Utlåtande i hela 16:de punkten tillika med LänsNotarierna.

Herr *Hjerta*: Det är just för att undvika hvad Grefve Posse ansett vådligt, som jag yrkat, att i Contra-propositionen måtte bestämdt sägas, att man förblifver vid 1823 års StatsReglering. Dermed är allt sagdt, som fordras, för att kunna hopsumera de särskilda RiksStåndens Beslut, der de utgö-

ra gifven pluralitet, eller uppställa dem emot hvarandra, der 2 Stånd stannat emot 2. Jag kan således ej ingå på någon förändring af den Contra-proposition jag yrkat, eller afstå derifrån, enär den är den enda, som lagligen kan motsättas Utskottets hemställan, hvarå proposition blifvit framställd.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att sedan Friherre Cederström begärt votering angående Contra-propositiones innehåll, torde en särskild votering icke kunna undvikas, för att utröna berörde Contra-proposition.

Herr *Hjerta*: Jag vågar hemställa, om Friherre Cederströms förslag till Contra-proposition kan upptagas, sedan Herr Grefven och LandtMarskalken framställt proposition på föredragning punktvis af Utskottets Utlåtande, och detta genom Ridderskapets och Adelns beslut blifvit bifallit. I annat fall skulle hela 3:dje HufvudTiteln kunna framställas i en proposition, om blott Friherre Cederström yrkade det.

Friherre *Cederström*: Den ifrågavarande punkten af Utskottets Utlåtande innehåller visserligen flere momenter, men är likväl icke mer än en punkt, och mitt förslag till proposition står således icke i strid med beslutet att punktvis pröfva Utlåtandet.

m. fl., hvilka tillstyrkanden genom Herr Hjertas förslag äfven skulle blifva förbigångne.

Herr *Bråkenhjelm, Pehr Reinhold*: Om jag icke bedrager mig, tror jag mig hafva utfunnit ett medel, att slippa med en votering. Utskottet har, pag. 105, i första Betänkandet tillstyrkt, att *för närvarande må uppskjutas med en så allmän och vidsträckt förbättring i LandsStats-Tjenstemännens Löner, som Kongl. Maj:t i Nåder föreslagit, hvilken, äfven utan antagande af den ifrågakomne beräkningen af lönerna i Silfver, skulle erfordra ett ökadt årligt anslag till ej mindre belopp än 153,123 R:dr 32 sk. 11 r. B:co.* Om Herr Hjerta tillät, att detta intogs i Contra-propositionen med tillägg af afslag å Utskottets alla särskilda tillstyrkanden rörande LandsStaten, samt med förklaring, att man ville förblifva vid 1823 års StatsReglering i denna del, så skulle Ja-propositionen kunna blifva bifall till Utskottets Utlåtande i hela 16:de punkten tillika med LänsNotarierna.

Herr *Hjerta*: Det är just för att undvika hvad Grefve Posse ansett vådligt, som jag yrkat, att i Contra-propositionen måtte bestämdt sägas, att man förblifver vid 1823 års StatsReglering. Dermed är allt sagdt, som fordras, för att kunna hopsumera de särskilda RiksStåndens Beslut, der de utgö-

ra gifven pluralitet, eller uppställa dem emot hvarandra, der 2 Stånd stannat emot 2. Jag kan således ej ingå på någon förändring af den Contra-proposition jag yrkat, eller afstå derifrån, enär den är den enda, som lagligen kan motsättas Utskottets hemställan, hvarå proposition blifvit framställd.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att sedan Friherre Cederström begärt votering angående Contra-propositiones innehåll, torde en särskild votering icke kunna undvikas, för att utröna berörde Contra-proposition.

Herr *Hjerta*: Jag vågar hemställa, om Friherre Cederströms förslag till Contra-proposition kan upptagas, sedan Herr Grefven och LandtMarskalken framställt proposition på föredragning punktvis af Utskottets Utlåtande, och detta genom Ridderskapets och Adelns beslut blifvit bifallit. I annat fall skulle hela 3:dje HufvudTiteln kunna framställas i en proposition, om blott Friherre Cederström yrkade det.

Friherre *Cederström*: Den ifrågavarande punkten af Utskottets Utlåtande innehåller visserligen flere momenter, men är likväl icke mer än en punkt, och mitt förslag till proposition står således icke i strid med beslutet att punktvis pröfva Utlåtandet.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, det han icke kunde påminna sig hafva framställt någon proposition derom, att Utskottets förevarande Utlåtande skulle af Ridderskapet och Adeln punktvis afgöras.

Herr *Hjerta*: Då pröfningen af Stats-Regleringen här började, tog jag mig friheten hemställa, om man icke borde följa den tabell, som var bifogad hvarje HufvudTitel, och hvilken kommer att tjena till norm för RiksStaten; men då invändes emot mig, och beslöts, att Utskottets Betänkanden borde punktvis till pröfning företagas, för att undvika antagande slumpvis af de å tabellen uppförde summor.

Herr *Tham:* Jag var icke närvarande, när pröfningen af Statsregleringen började, och kan således icke yttra mig öfver det då fattade beslutet rörande sättet för föredragningen; men jag får erindra, att i sista Plenum afgjordes på en gång allt, som angick HofRätterne, hvilket Utskottet under särskilta momenter sammanfattat i en punkt, liksom det här gjort i afseende på Landsstaterna. Jag förmodar derföre, att det fattade beslutet ej åsyftat, att hvarje punkt skulle sönderdelas i sina momenter, och ser intet hinder, att behandla punkten om Landsstaterne på samma sätt, som den om HofRätterne.

Herr *von Hartmansdorff*: I afseende på Herr Thams yttrande, får jag erindra, att i ett föregående Plenum, vid punkten rörande MedicinalStaten, hvarje moment företogs till särskild pröfning. Emot den af Friherre Cederström föreslagna Contraproposition får jag protestera, emedan den icke utgör någon motsats till den framställda Ja-propositionen. Blefve Friherre Cederströms förslag gällande; så skulle den ena propositionen innefatta bifall till Utskottets hemställan, att Rikets Ständer nu böra, utan afseende på uppskofvet med regleringen af det hela, taga i öfvervägande de särskilda tillstyrkanden Utskottet rörande Landsstaternas reglering framställt; och den andra propositionen innehålla bifall till dessa tillstyrkanden med tillägg af LänsNotariernas uppförande på Stat. Detta vore icke att uppställa motsatser, utan att med ett tillägg dubblera samma sats. Här, om någonsin, tror jag det vara LandtMarskalkens pligt och rättighet, att vägra proposition; ty vi böra väl med vårt Ja eller Nej beteckna motsatser, men icke samma sats.

Grefve *Posse:* Jag skulle önska, att den siste värde talaren hade rätt i sitt påstående om LandtMarskalkens rättighet, att här vägra proposition. Vi skulle då slippa all votering; ty samma fel, som jag gerna erkänner Friherre Cederströms Contraproposition äga, att nemligen icke utgöra en

motsats till den framställda Ja-propositionen, samma fel har äfven Herr Hjertas, och i ännu högre grad, då den innebär ett afslag å Utskottets hela Utlåtande, i motsats mot en af Utskottet framställd formfråga, innan ännu någon pröfning ägt rum.

Friherre *Cederström:* I händelse Herr Hjerta, då han begärt proposition till afslag å Utskottets Utlåtande, velat tillåta, att Ja-propositionen kunde få innehålla bifall till Utskottets Utlåtande med tillägg af Läns-Notarierna, så hade jag visserligen icke behöft begära votering angående Contraproposition. Men då Herr Hjerta icke velat detta, utan sökt, vid framställning af en preliminairfråga, i Contrapropositionen få in afslag på hufvudsaken, har jag funnit mig föranlåten, att, genom yrkande af en annan Contraproposition, tvinga Herr Hjerta att lemna utrymme för motsatsen af hans påstående, ehuru det icke utgör någon motsats mot den framställning Herr Grefven och LandtMarskalken gjort. Herr Hjertas Contraproposition innefattar afslag å hufvudsaken, min åter bifall derå, och de äro hvarandra således motsatta; men ingendera är motsatt den preliminairfråga, hvarå Herr Grefven och LandtMarskalken gjort proposition.

Grefve *Horn:* Jag tror icke, att Ridderskapet och Adeln kan *tvingas* att antaga

den ena eller andra Contrapropositionen; men deremot tror jag, att vi samtlige äro tvungne att följa Grundlagen, och jag ser icke, huru Herr Grefven och LandtMarskalken kan vägra att låta en begärd votering försiggå öfver den proposition, som blifvit framställd, det vill säga öfver Utskottets hemställan att till pröfning upptaga dess särskilda tillstyrkanden, och motsatsen häraf, eller att icke till pröfning upptaga samma tillstyrkanden.

Friherre *Cederström:* I anledning af Grefve Horns yttrande, får jag fästa hans uppmärksamhet derpå, att sjelfva detta yttrande var olagligt. Ståndet äger ingen rätt besluta, att *icke* till pröfning *upptaga* Utskottets förslag, hvilket dessutom icke är detsamma, som att ånyo besluta 1823 års Statsreglering. Om vi ej upptaga Utskottets förslag till pröfning, begå vi en olaglighet; ty ett definitift beslut måste fattas öfver hvarje Betänkande, som andra gången kommer från Utskott.

Herr *Hjerta*: Sedan Friherre Cederström öppet bekänt, att enda afsigten med dess Contraproposition är, att landsförvisa den Contraproposition jag yrkat i motsats med den framställning Herr Grefven och LandtMarskalken gjort, och hvaröfver jag begärt votering; så är det ej underligt att Ridderskapet och Adeln nu nödgas åhöra de

ordvrängningar Friherre Cederström använder för att vinna sitt syftemål. Jag har aldrig yrkat, att Utskottets Utlåtande *ej skulle pröfvas*. Utskottet har i den mening, hvarå proposition blifvit gjord, hemställt till Rikets Ständer att *taga i öfvervägande* Utskottets särskildta tillstyrkanden, och det är detta jag bestridt, det vill säga, jag har yrkat, att dessa tillstyrkanden *ej må tagas i öfvervägande*, och att man således må förblifva vid hvad som varit; och detta är en så klar Contraproposition, att jag trotsar den värde Ledamoten att kunna uppställa någon klarare. För öfrigt tror jag icke det kan vara den värde Ledamoten tillåtet, att på detta sätt drifva spectakel med Contrapropositioner, som ej behaga honom; ty om man, blott för att hindra andras meningar, kan få uppställa hvilka orimliga Contrapropositioner som helst, så får jag förklara, att jag utan svårighet skall uppställa 100:detals propositioner vid hvarje sak.

Friherre *Sprengtporten*: Sedan Friherre Cederström vänt sina anmärkningar från Contrapropositionen till Ja-propositionen, hvilken äfven jag finner vara ett blott chartek, förenar jag mig med honom så vida, att jag tror det bästa vara, att genast skrida till votering öfver hufvudsaken.

Herr *von Hartmansdorff*: Det torde ursäktas mig, om jag ännu en gång erin-

drar om den långt lidna tiden, samt hos Herr Grefven och LandtMarskalken anhåller om en hemställan till Ståndet, att skiljas åt. Eljest inser jag sannerligen icke, huru vi skola i dag komma till något slut, såvida icke Herr Hjerta vill lemna Friherre Cederström en föresyn af eftergifvenhet, och låta påståendet, om bibehållandet af 1823 års Statsreglering i sin helhet, förfalla, helst Herr Hjerta i alla händelser har sin rätt till afslag öppen vid hvarje särskildt moment. Att vilja tvinga oss bifalla hela Utlåtandet på en gång, utan någon föregående pröfning af de särskilda momenterne, finner jag alltför olämpligt. För min del hade jag önskat bifalla vissa, och jemka andra, och jag förmodar, att detta är fallet med flere andra Ledamöter. Men genom sträfvandet att få en proposition på alltsammans, förutser jag, att Friherre Cederström skall förlora många röster, hvilka eljest instämt med honom.

Herr *Hjerta*: Jag har redan från början framställt mina skäl för en generel Contraproposition, nemligen att jag finner en partiel pröfning af hvarje anslag olämplig; ty så länge det blott är fråga om några hundrade R:dr i sender, eftersinnas icke, huru mycket skatterna i det hela ökas. Kan jag icke göra denna åsigt gällande nu i den votering jag begärt, skall jag visserligen icke sedermera lägga mig emot de speciella ansla-

gen, eller dervid besvära med voteringar. Men att nu söka hindra den proposition jag yrkat; att, sedan Herr Grefven och Landt-Marskalken gjort en framställning, och jag deröfver begärt votering, komma med nya projecter om saker, som nu icke äro i fråga, hemställer jag, huruvida sådant kan vara förenligt med rätt och former. Hvad förö-öfrigt angår en talares längtan efter slut klockan 10 på aftonen, så beklagar jag den värde Ledamotens trötthet; men jag har flere gånger deltagit i öfverläggningar, hvilka räckt till klockan 2 eller 3 på morgonen, och kan således ej tro, att den parlamentariska timmen ännu blifvit öfverskriden.

Herr *Rosenblad*: Sedan Herr Hjerta fägnat oss med den försäkran, att han, i händelse hans proposition nu icke blifver den segrande, sedermera icke ärnar göra sin mening gällande vid pröfning af de särskildta momenterna af förevarande punkt, hemställer jag, om man icke på försök kunde villfara hans önskan, och gå in på Herr Hjertas Contraproposition. Jag underställer derföre Friherre Cederström, om han icke äfven skulle vilja öfvergifva sitt förslag till Contraproposition. Vi kunde då hoppas, att med en votering se slut på saken; ty sedan, såsom jag förmodar, den votering Herr Hjerta nu begärt, utfallit med bifall till Utskottets hemställan att taga i öfvervägande dess särskilda tillstyrkanden, kunde vi i

sakta mak skrida till pröfning af desamma, utan farhåga att besväras af några voteringar derom.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, det han visserligen skulle med tillfredsställelse vägra att framställa den af Friherre Cederström begärdte Contraproposition, i händelse något lagens rum funnes, hvarpå en slik vägran kunde grundas; men Hans Excellence ansåg det böra tillkomma Ståndet ensamt, att afgöra Contrapropositioners beskaffenhet, så snart de icke uttryckeligen strida mot Grundlagens föreskrift. Den af Friherre Cederström föreslagne Contraproposition qvadrerade visst icke med Ja-propositionen, men att endast på grund deraf vägra att framställa den, fann Hans Excellence icke kunna sig tillkomma. Hans Excellence trodde derföre någon annan utväg icke återstå, än att först särskilt votera om Contrapropositionens innehåll.

Friherre *Palmstjerna*: För att möjligtvis förekomma den mängd af voteringar, som jag förutser, i händelse Utskottets preliminaira hemställan, som lärer blifva Ja-proposition, bifalles, tager jag mig friheten vördsamt föreslå, att Friherre Cederströms Contraproposition må antagas till Ja-proposition i motsats mot Herr Hjertas, såsom den lämpligaste utvägen att slippa med en votering.

Friherre *Cederström:* Jag har redan från början föreslagit den utväg Friherre Palmstjerna nu omnämt, nemligen att till Ja-proposition antaga bifall till Utskottets Utlåtande med tillägg af LänsNotarierna, samt Herr Hjertas förslag till Contraproposition. Men Herr Hjerta vill icke detta; han vill hafva afslag till Contraproposition emot en Ja-proposition, som endast innefattar en preliminair-fråga, förmodligen i hopp att mången skall rösta för afslag, för att undvika de många voteringar, som förestå vid pröfning af hvarje särskild fråga.

Grefve *Horn:* Jag vågar helt enkelt hos Herr Grefven och LandtMarskalken framställa den anhållan, att vi måtte återföras till ämnet, som nu är antagande eller förkastande af den proposition, hvilken af Herr Grefven och LandtMarskalken blifvit framställd.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken frågade, om Ridderskapet och Adeln behagade tillåta, att Ja-propositionen finge uppställas, på sätt Friherre Palmstjerna föreslagit.

Ropades Ja och Nej.

Herr *Hjerta:* Jag hemställer vördsamt till Herr Grefven och LandtMarskalken, huruvida någon förändring kan ske i en redan framställd proposition, hvaröfver jag begärt votering.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken framställde följande Voteringsproposition:

Den, som anser Contra-propositionen böra innefatta det förslag, att utan afseende å StatsUtskottets särskilta tillstyrkanden, rörande LandsStaternes reglering, det bör vid 1823 års Statsreglering i dessa omständigheter förblifva, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner Nej, kommer Contra-propositionen att upptaga den hemställan, dels att 16 Punkten i StatsUtskottets sednare Utlåtande, om LandsStaternes reglering, må till alla delar bifallas; dels ock att i hvarje Län må å Stat uppföras en LänsNotarie med 100 R:dr B:co lön årligen.

Herr *Printzenskjöld, Carl:* Lika med Herr von Hartmansdorff protesterar jag emot den föreslagne Voteringspropositionen, hvarigenom en möjlighet beredes, att surprenera Ståndet med ett beslut i en sak, som icke varit discuterad. Bland de Momenter, som förekomma i den förevarande Punkten af Utskottets Utlåtande, äro flere, hvilka jag för min del skulle vilja bifalla, men åtskilliga, som jag anser böra afslås. Jag

yr-

yrkar derföre, att Contra-propositionen emot Herr Hjertas förslag måtte blifva pröfning af Utskottets Utlåtande i denna Punkt momentvis.

Grefve *Posse:* Jag instämmer såvida med den sista värde Talaren, att jag skulle vilja protestera emot båda de föreslagne Contra-propositionerna. Den ena afskär för Ståndet all möjlighet att bevilja, och den andra att afslå något af Utskottets tillstyrkanden, och ehuru uppställningen af Utskottets Utlåtande gifvit något sken af laglighet åt Herr Hjertas Contra-proposition, är den likväl i sjelfva verket lika oformlig, som Friherre Cederströms.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken erinrade, att fråga nu blott vore om hvad som skulle blifva Contra-proposition, och att man följaktligen, vid den derefter blifvande votering, ägde öppet, att, om man så önskade, rösta för Punktens pröfning momentvis.

Herr *Printzenskjöld:* Jag medgifver visserligen, att pröfningsrätten blifver öppen, om *Ja* vinner i båda voteringarne. Men genom Friherre Cederströms Contra-proposition, i fall den i första voteringen skulle segra, beredes möjlighet, att afskära Ståndet sin pröfningsrätt, och det är häremot jag protesterar, såsom icke förenligt med

Representantens rättighet, att fritt yttra sig öfver hvarje sak, innan beslut derom fattas.

Grefve *Posse*: Då Ja-propositionen, vid den sednare voteringen, förblifver densamma, kan jag ej finna någon fara deraf, att den ena eller andra Contra-propositionen blifver segrande i den första voteringen; ty det står i alla fall fritt för hvar och en, som önskar pröfning af Punkten momentvis, att lägga Ja vid den sednare voteringen.

Herr *Printzenskjöld*: Efter mitt begrepp ligger det farliga just deri, att tillåta Friherre Cederströms Contra-proposition komma under omröstning vid den första voteringen; ty det är att befara, att om den vinner i första voteringen, skall den med samma majoritet blifva segrande i den sednare.

Grefve *Posse*: För min del vågar jag icke anticipera på Ridderskapets och Adelns beslut, och vet icke, hvarföre man ej kan tänka sig, att Herr Hjertas Contra-proposition vinner likaså väl, som Friherre Cederströms, så vida icke Herr Hjertas förslag i sjelfva verket befinnes vara sådant, att det aldrig kan antagas.

Herr *Printzenskjöld*: Till svar å Grefve Posses sednaste yttrande får jag förklara, att jag lika litet, som Herr Grefven, tilltror mig kunna anticipera på Ridderska-

pets och Adelns beslut; men då jag här hört så många Talare nästan enhälligt yrka bifall till Friherre Cederströms förslag; må det förlåtas mig, om jag deraf hämtat anledning att befara, det den af bemälte Friherre yrkade Contra-proposition af Ståndets pluralitet bifalles.

Herr *Ribbing*: Då det icke lärer vara möjligt, att alla blifva nöjda med de tvenne Contra-propositionerna, hemställer jag vördsamt, i likhet med hvad Grefve Cronhjelm för en stund sedan yttrade, om det icke vore lämpligast, att genast företaga votering öfver Utskottets preliminära hemställan, som annars vid den sednare voteringen skall blifva Ja-proposition, och att, i händelse Nej vinner, låta beslutet bero på särskild öfverläggning.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken förnyade den af honom nyss framställde Voterings-proposition, hvilken af Ridderskapet och Adeln godkändes, samt anslogs.

Voteringen började klockan half till 11 e. m. och befunnos vid voteringens slut, klockan half till 12 e. m., sedan en voteringssedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige voteringssedlarne öppnade, rösterne hafva utfallit, som följer:

Ja — 47.
Nej — 76.

I följd hvaraf, och sedan det öfver voteringen särskilt förde protocoll blifvit uppläst, *Hans Excellence Herr Grefven och Landt-Marskalken* förklarade, att den i Nej-propositionen upptagne hemställan således komme att, vid den nu blifvande voteringen, utgöra Contra-proposition.

Hans Excellence framställde derefter följande Voterings-proposition:

Den, som bifaller StatsUtskottets hemställan, att Rikets Ständer nu böra, utan afseende på uppskofvet med regleringen af det hela, taga i öfvervägande de särskilta tillstyrkanden, Utskottet, rörande Lands-Staternes reglering, framställt, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner Nej, anses Ridderskapet och Adeln besluta, dels att 16 Punkten i Stats-Utskottets sednare Utlåtande om LandsStaternes reglering må till alla delar bifallas, dels ock att i hvarje Län må å Stat uppföras en LänsNotarie med 100 R:dr B:co lön årligen.

Hvilken Voteringsproposition af Ridderskapet och Adeln godkändes, samt anslogs.

Sedan *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* öfverlemnat klubban till Grefve *Brahe, Magnus,* samt bortgått, började voteringen klockan tre qvart till 12 e. m.; och befunnos vid voteringens slut, sedan en voteringssedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige voteringssedlarne öppnade, rösterne hafva utfallit sålunda:

Ja — 43.

Nej — 67.

I följd hvaraf, och sedan det öfver voteringen särskilt förde protocoll blifvit uppläst, *Herr Grefven och Ordföranden* förklarade, att Ridderskapet och Adeln således till alla delar bifallit 16 Punkten i Stats-Utskottets sednare Utlåtande, med tillägg, att i hvarje Län borde å Stat uppföras en LänsNotarie med 100 R:dr B:co lön årligen.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan tre qvart till 1 om morgonen den 30 September.

In fidem Protocolli,

O. J. Lagerheim.

Onsdagen den 30 Sept. 1829.

Plenum klockan 9 Förmiddagen.

Herr *Printzensköld, Carl:* Emot det beslut, angående LandsStaternes löneregleering, som i går afton fattades, får jag anmäla min reservation. Då fråga var om Contra-propositionen, yttrade jag den farhåga, som ty värr sedermera visat sig vara allt för mycket grundad. Nu har, såsom jag då förutsade, inträffat, att de, hvilka velat yttra sig *för* en del, och *emot* en del, af Utskottets tillstyrkanden i denna punkt, blifvit helt och hållit betagne en sådan rättighet; och till råga på allt har man bifallit förslag af StatsUtskottet, hvilka aldrig blifvit föredragna af Herr Grefven och LandtMarskalken. Det återstår mig nu endast, att beklaga, det Herr Grefven och LandtMarskalken ej tolkat Grundlagen så, att han funnit sig befogad vägra framställning af en proposition, hvars grundlagsvidrighet derigenom är bäst bevisad, att det beslut, som genom denna proposition tillvägabragts, betagit Representanten sin i Grundlagen uttryckligen förvarade fria pröfningsrätt i allt, hvad till ämnet hört, och af Utskottet blifvit Ständernas afgörande underställdt.

Friherre *Wrangel, Henning:* Frånvarande i går afton, då beslutet fattades rö-

rande 16 punkten om LandsStaterne, nödgas jag nu deremot reservera mig; mina skäl dertill äro KronoBetjeningens mindre gynsamma löningssätt, och de skattdragandes derigenom förorsakade chicaner, emedan resultatet merendels blifver att betäcka de brister, som hos KronoBetjeningen helt naturligt yppa sig, då lönetillgångar äro otillräckliga ibland den del af tjenstemännen, som har mesta beröring med de skattdragande; äfven får jag reservera mig mot det beslut, som vid samma tillfälle vidtogs att ålägga Frälset utgöra Fjerdingsmannatjensten, emedan denna åtgärd är högeligen ingripande i äganderätten.

Grefve *Cronhjelm, Otto August:* Äfven jag får reservera mig så väl emot formen af den öfverläggning, hvilken föranledde den i går afton framställde proposition, som sjelfva propositionen, och det beslut, hvilket derpå följde. Den af Friherre Cederström föreslagne Contra-proposition innefattade en oegentlighet, enär den icke innebar motsats till Ja-propositionen; och jag upprepar alltså å nyo min reservation emot den största oformlighet jag ännu på Svenska Riddarhuset sett blifva begången.

Fortsattes pröfningen af StatsUtskottets ej mindre den 10 sistlidne April under N:o 128 afgifne, och den 7 derpåföljde

Maji e. m. på bordet lagde Betänkande, angående regleringen af Utgifterne under Riks-Statens Andra HufvudTitel; än ock under N:o 237 meddelte, och den 29 sistlidne Augusti f. m. på bordet lagde, Utlåtande öfver de vid berörde Betänkande gjorde anmärkningar.

Utskottets yttrande i sednare Utlåtandet, angående Olof Janssons från Calmar Län motion rörande boställe åt Häradsskrifvaren i Tunaläns, Aspelands och Säfvedes Häraders Fögderi, blef af Ridderskapet och Adeln bifallit.

17:de Punkten. LandtmäteriStaten.

18:de Punkten. LandshöfdingeTjensterne.

19:de Punkten. De Administrativa EmbetsVerken.

20:de Punkten. KrigsHofRättens Stat.

Dessa fyra punkter biföllos.

Slutligen biföll Ridderskapet och Adeln StatsUtskottets i Betänkandet N:o 128 gjorde hemställan, att, enär under de nya löner, som af Utskottet till uppförande å Stat blifvit föreslagne, nemligen för en Revisions-Secreterare, fem HofRättsAssessorer, fem HofRättsFiscaler, samt en HofRättsPost, borde beräknas spannemål till det qvantum för hvar och en, som den förut gällande Staten för dylika Embeten och Befattningar

upptager, sådant äfven måtte vid RiksStatens uppgörande, i afseende på samma Löner, iakttagas.

Föredrogs å nyo och bifölls StatsUtskottets den 10 sistlidne April under N:o 129 afgifne, och den 7 derpåföljde Maji e. m. på bordet lagde, Utlåtande, i anledning af väckt motion om förhöjning i Lönerne för Ledamöterne i Rikets Allmänna Ärenders Beredning.

Vid förnyad föredragning af StatsUtskottets ej mindre den 10 sistlidne April under N:o 131 afgifne, och den 7 derpåföljde Maji e. m. på bordet lagde, Betänkande, i anledning af väckt motion, rörande Löne-tillökning för Kyrkoherden i Waxholm; än ock under N:o 238 meddeldte, och den 29 sistlidne Augusti f. m. på bordet lagde, Utlåtande öfver de vid berörde Betänkande gjorde anmärkningar; blef sistnämnde Utlåtande af Ridderskapet och Adeln gilladt.

Företogs till pröfning StatsUtskottets ej mindre den 16 sistlidne April under N:o 132 afgifne, och den 7 derpåföljde Maji e. m. på bordet lagde Betänkande, angående regleringen af Utgifterna under RiksStatens 3:dje HufvudTitel, än ock under N:o 239

meddeldte, och den 29 sistlidne Augusti f. m. på bordet lagde, Utlåtande öfver de vid berörde Betänkande gjorde anmärkningar.

Herr *Toll, Florus:* Fullkomligt öfvertygad, att, hvarje Tjensteman, i hvad stånd han än är, gjort sig förtjent af en anständig löneinkomst, går jag att yttra mig öfver Tredje HufvudTiteln i dess helhet, för att sedermera återkomma till några särskilta punkter deraf.

Hvarefter Herr Toll uppläste följande:

Då ett folk vill äga den ovärderliga lyckan, att vara sjelfständigt och oberoende af andra Staters inflytande, så har det från urminnes tider varit betänkt på sitt försvar; och att detta försvar icke utan kostnad kan existera, är lätt funnit; ty nu mera går det icke an, att blott vapenföra män utgå, utan annan mundering, än sina hvardagskläder, utan annan beväpning, än sin yxa, lia m. m., och utan annan kost, än hvad han sjelf kan medföra; ett sådant försvar skall snart upphöra, och en fiende med bättre ordnade stridskrafter, skall snart segra.

Den tid, då Nationerne icke gjorde sina fälttåg med dessa talrika massor, och krigskonsten ännu icke var hunnen till den vetenskapliga utbildning, som i vårt tidehvarf, behöfde icke eller en granne anstränga sig.

Konung Carl XI ansåg, vid stiftelsen af IndelningsVerket, indelta Arméen och några värfvade Regementer tillräckliga till Sveriges försvar.

Men tiderna äro förändrade; en annan anda hos andra Nationer nödgar oss att äfven rätta oss efter dem; deras talrika härar fordra att vi äfven öka våra, och, genom Beväringens inrättande, hafva vi vunnit detta ändamål.

Men om behofvet fordrar, att flere af BeväringsClasserne skola utgå; så frågar jag, hvarifrån tillräckeligt Befäl kan erhållas till detta ökade antals inöfvande och anförande. Man har redan funnit, att KrigsAkademien vid Carlberg icke kan fournera den nu varande Arméens behof med tillräckeligt Befäl; huru vilja vi då, i händelse af ett krig, anskaffa ett erforderligt antal Officerare, då dessutom afgången i krig är mycket större; ty icke allenast de, som falla för fiendens jern och bly, men ett strängare lefnadssätt, jemte uppoffringen af fredens beqvämligheter, och deraf följande sjukdomar, åstadkomma betydliga luckor uti Befälets antal; och som det icke är nog att endast vara utnämnd till Officer, nu för tiden, utan kunskaper och erfarenhet måste förenas, och under fredens lugn beredas, så uppfordras jag af känsla för vårt Fosterland, att tillstyrka de anslag, som detta vigtiga verk fordrar.

1:sta Punkten. KrigsCollegium.

Herr *Hjerta, Gustaf*: På sätt Utskottet i sitt sednare Utlåtande anmält, beror frågan om GeneralFältTygmästare-lönens öfverflyttning på det beslut, som fattas öfver nästföljande punkt; och jag tager mig derföre friheten hos Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken vördsammast anhålla, om icke 2:dra Punkten i förevarande Utlåtande kunde först föredragas; då vi bäst blifva i tillfälle att på samma gång yttra oss öfver GeneralFältTygmästare-lönen.

Grefve *Brahe, Magnus*: Jag förenar mig med Herr Hjerta deruti, att 2:dra punkten först måtte företagas.

Uppå framställd Proposition, beslöt Ridderskapet och Adeln, att 2:dra Punkten i Utskottets Utlåtande först skulle af Ridderskapet och Adeln afgöras, och första Punkten derefter till pröfning förekomma.

2:dra Punkten. GeneralitetsStaten.

Grefve *Brahe, Magnus*, uppläste följande:

Vid reglerandet af Generalitetets löner, har Utskottet yttrat den tanka "att inom militairen avancement i lön bör vara förknippad med avancement i befäl." Denna sanning kan ej bestridas, och deraf drages äfven den naturliga slutsats, att avancement i Befäl bör vara förknippad med avancement

i lön. Men mig synes, att Utskottets förslag ej tillfyllest innefattar ett sådant avancement i lön. — Kongl. Maj:t har i sin proposition förminskat antalet af Generaler ifrån 24 till 9, hvarigenom beredes en minskning i desse Embetsmäns nu ägande löningsstat af 60,000 R:dr, samt för GeneralFälttygmästaren, Chefen för Fortificationen och CavalleriInspecteuren föreslagit 5,500 R:dr åt hvardea utom resepenningar; och Utskottet har nedsatt denna summa till 4500 R:dr, helst, efter Utskottets tanka, någon af dessa Generaler ej synes vara i behof af högre anslag till Fourage-medel, än de af Kongl. Maj:t för en Cavalleri-Öfverste föreslagne 600 R:dr, och taffelpenningarne äfven borde förminskas till 900, i stället för de projecterade 1500 Riksdaler.

Jag nödgas, hvad nedsättningen i Fourage-medlen beträffar, upprepa hvad jag redan inom detta rum yttrat, men hvarå Utskottet ej fästat afseende, nemligen det olika förhållande, som framter sig emellan dem, hvilka äro pligtige inspectera 3 à 4 Regementer och derutöfver, under alla deras vapen-öfningar, och den, som det åligger, att endast exercera ett nära sitt hem stationeradt Regemente. Hvad taffel-penningarne beträffar, skulle jag tro, att den representations-skyldighet, som åtföljer Generals-graden, och i hvilken ort som helst

ej kan åsidosättas, gör de uppförde 1500 R:dr fullt ut behöflige.

Hvad jag nu haft äran anföra rörande Cavalleri-, Artilleri- och Fortifications-Generalerne, gäller fullkomligt och med vidsträcktare tillämpning, i fråga om Lönerne för Fördelnings-Generalerne.

Utskottet har i sitt första Betänkande, på redan upprepade skäl, ansett dem böra uppföras till 6000 R:dr, Skjuts- och Fourage-medlen inberäknade, i stället för de af Kongl. Maj:t föreslagne 7000 R:dr. Men i det sednare Utlåtandet har Utskottet, med fästadt afseende å den jemnförelse, som blifvit gjord emellan Generals- och StatsRådslönerne, (hvarvid Utskottet trott sig ej kunna neka, att StatsRåds-Embetena dels äro af högre vigt, och dels för deras innehafvare medföra större lefnadskostnad), funnit lämpligt nedsätta de förut nedsatte 6000 R:dr till 5500, för att derigenom försätta dessa Generaler i lika vilkor med Cavalleri-, Artilleri- och Fortifications-Generalerne.

Fullkomligen instämmande deri, att StatsRåds-Embetena såsom Råd åt Konungen, äro af högsta vigt, må det dock tillåtas mig den förmodan, att, vid inträffande krig, och då man måste möta fienden och söka afvärja dess anfall, samt förhindra dess företag, Generalen äfven är af högsta vigt; och då jag till alla delar med-

gifver, att 5000 R:dr äro ganska otillräckliga för ett StatsRåd, följer icke deraf, att 4500 *skola* vara tillräckliga för en Fördelnings-General.

Att StatsRåds-Lönen alltid ansetts för ringa, lärer hvar och en medgifva; och när så är, hvarföre då vid ny Löne-reglering taga till grund hvad som under 20 år varit allmänt erkändt otillräckligt?

Hvad vidare den sednaste nedsättningen angår, så, om ändamålet dermed endast åsyftade, att bringa alla Generals-löner till lika storlek, eller rättare, göra dem allesammans lika otillräckliga, hade sådant lika lätt och med mera skäl kunnat vinnas på det sätt, att Fortifications-, Artilleri- och Cavalleri-Generalernes löner med 500 R:dr ökats till 5000, då samma paritet uppkommit. Tre personer hade väl då fått tillökning, men 6 deremot undgått, att å en redan nedprutad lön ytterligare vidkännas betydlig förminskning.

Jag anser mig derföre pligtig bestrida nedsättningen i de af Kongl. Maj:t för Generalitetet föreslagne löner, och hemställer, att den Kongl. Propositionen må antagas.

Herr *Anckarswärd, August:* Vid de flere fall, då frågor uppstått om ökade anslag, och blifvit af Ridderskapet och Adeln afgjorda, har det åtminstone hitintills alltid varit sådane löner, hvilka ansetts för

små. Vid detta tillfälle åter förekommer formerandet af en alldeles ny Stat af icke obetydligt belopp, och det torde då vara en de skattdragandes allmänna fordran, att nyttan och behofvet deraf först undersökas. Jag anhåller derföre, att få upptaga de skäl Utskottet framlagt för sitt förslag. Utskottet har hufvudsakligen stödt sig vid, att 1696 års IndelningsVerk upptar en Generalitets-Stat sådan som den nu föreslagna, och söker deraf leda sig till den slutsats, att alla tiders erfarenhet visar en sådan stat behöflig. Jag deremot skulle tro, att enär Armeen i 134 år kunnat undvara ett sådant Generalitet, utgör det just ett bevis, att alla tiders erfarenhet icke fordrar ett sådant. Jag skulle dessutom tro, att jemförelsen emellan våra militära förhållanden år 1696 och nu, visar en alltför påtaglig olikhet, för att af det förra kunna hemta något stöd för de inrättningar, som nu böra vidtagas. Vi hade då fästningar, garnisoner och General-Gouvernementer, vidt skilda från centern af Riket. Nu, tillbakaträngda inom måhända lyckligare gränsor, måste vi helt och hållet ställa oss på defensif fot, i stället att vi då kunde handla lika offensift, som någon annan Makt i Europa. Det är derföre, i min tanka, efter dessa förändrade förhållanden vi måste lämpa oss.

Man har vidare påstått nyttan af ett Generalitets-befäl ligga deruti, att Mönstringar

gar och Inspectioner med Arméen må kunna ordentligt förrättas. Jag för min del tror att Arméen icke eller under den förflutna tiden saknat dessa. I fordna dagar, när Öfverstarne ännu voro bibehållna vid deras fulla verksamhet, saknades ingalunda Inspectioner och Mönstringar vid Regementerne. Man såg ofta nog, att en Landshöfdinge, som förut varit Militär, af Konungen utnämndes till Mönsterherre, utan att deraf förspordes någon olägenhet. Således, oaktadt behofvet af mönstringar, tror jag, att man kunde få dem för mycket bättre köp, än en särskild GeneralitetsStat. Man har äfven påstått, att enhet i exercisen skulle uppkomma genom denna inrättning. Jag tror, att denna enhet vinnes bäst, genom ändamålsenligt skrifna reglementen, som väl handhafvas. Här har äfven blifvit yttradt, att Generalerne, utom deras vidsträckta befattning med troupperne, skulle få sig uppdragen tillsynen öfver fästningar och förråder. Jag deremot anser, att detta lindrigast sagdt, är en alltför tidig omtanka, då vi för närvarande hvarken äga fästningar eller förråder. — Det visar sig derjemte, att alla andra Stater med ett långt lyckligare läge och vida större rikedom än vi, ordna deras Militär på en freds- och en krigsfot. De reducera nästan utan undantag sin MilitärStat, under det vi ständigt blott tänka på att öka den; men hvaremot

jag, med kännedom om landets förmåga, helt och hållet får protestera. Det är icke rätt, hvar som helst, att skapa flere Sinecurer i ett samhälle, än de, som redan finnas; och så, må det förlåtas mig, anser jag vårt Generalitet under fredstid. Vår armé utgör till sin natur egentligen en landtbrukande milis, hvars tjenstskyldighet bör motsvara dess aflöning; men här skulle uppkomma en stor disproportion emellan Generalens lön, och den tjenst han under fred kunde göra åt Staten.

Jag tror mig sålunda hafva npptagit alla de skäl StatsUtskottet begagnat för sitt förslag, och tror mig till och med hafva vederlagt dem, hvarföre jag önskar proposition till afslag å Utlåtandet.

Grefve Brahe har ansett äfven de af Utskottet projecterade löner för små, och anfört såsom skäl, att en General, då han går ut i krig, är nödsakad göra större depenser, än ett StatsRåd. Jag är ledsen, att icke kunna dela denna åsigt; men jag begär blott få fästa uppmärksamheten derpå, att en General, då han commenderas ut i krig, erhåller ett ganska betydligt fälttractamente och då säkert har vida större inkomster, än ett StatsRåd. Jag anhåller tillika, sedan jag visat, att behof icke förefinnes af något särskildt Generalitet, få med några ord yttra min öfvertygelse, att det vore rent

af skadeligt, synnerligast då här är fråga om regleringen af Arméens löner, och en så betydlig summa bortslösas, som kunde bättre användas. Jag nödgas härvid vidröra Öfverstarnes aflöning, ehuru den först förekommer i 10:de Punkten; och då min orubbeliga öfvertygelse är, att Öfverstarne borde vara de högsta Militär-Cheferna inom Arméen under fredstid, och jemte deras gamla tjenstebefattning äfven återfå de gamla Öfverste-lönerna till deras fulla odelade belopp, så anser jag, att om aflöningen för Generalsbefälet, sådan StatsUtskottet föreslagit den, bifalles, det vara i hög grad skadligt för Arméen. Utskottet föreslår för en Öfverste 3,400 R:dr Banco i lön, och ehuru jag icke är ibland dem, som yrka tillökning i lönerna i allmänhet, får jag öppet förklara, att jag finner denna summa alltför liten, med afseende å den tjenstebefattning jag anser Öfversten böra äga. — Jag tror således, att StatsUtskottet helt och hållet uppoffrat Öfverstarnas billiga anspråk blott för den högfärden eller fåfängan, att på papperet äga ett Generalitet. Jag tror, att om ett sådant Generalitet inrättas i vårt land, så skall, under betraktande af Arméens spridda läge, någon annan följd deraf icke kunna uppstå, än att alla expeditioner derigenom skola komma att gå omvägar, samt blifva försölade och fördröjda, utan någon den ringaste nytta deraf, att

Öfverstarna blifvit nedsatta under hvad de varit och bordt vara, de förnämsta personerne vid Corpsen. Då Öfversten förut kunde directe communicera sig med StatsSecreterarne, Collegier och Kongl. Maj:t sjelf, tror jag, att tjensten derpå vann, både i enkelhet, hastighet och ordning. Nu deremot är Öfversten i alla dessa fall beroende af sin BrigadChef. Ehuru jag icke kan citera någon händelse, då en BrigadGeneral satt sig emot Öfverstens billiga fordringar, kan likväl sådant, med kännedom af menskliga lynnet, väl inträffa, och Öfversten derigenom blifva underkastad chikaner. Dessutom har genom denna inrättning Öfversten blifvit satt i en absolut nödvändighet, att i tjensten göra depenser, för Generalens skull. Han är åtminstone tvungen, att vid mönstringar ge en middag för GeneralMönsterherrn. Detta kunde han förr utan svårighet göra, då han var väl lönt; men nu får det måhända ofta ske på OfficersCorpsens bekostnad. Han får dessutom, för att visa sin aktning för GeneralMönsterherrn, sitta af sin egen häst, eller också skall den resande Generalen nödgas emottaga Regementet till fots. I fordna dagar, dem jag så lifligt önskar kunna återkalla, både hos de äldre, som känna förhållandet, och hos de yngre, bodde Öfverstarne alltid inom Regementets stånd, och hade ständigt hos sig en mängd unga Officerare, hvilkas uppfostran de gjorde. De gåfvo der-

jemte icke sällan efterdöme af de största agronomer i Provincen, hvilket verkade på landtbrukets bättre skötsel. När Öfverstarne sjelfve skötte sina Boställen, ansåg äfven det öfriga Befälet för en heder och en skyldighet att fortgå i samma fotspår. Jag tror också icke, att sjelfva arméen varit sämre skött i fordna dagar, än nu. Det är visserligen sant, att genom det tillstånd, hvari allt för närvarande befinner sig, att så många Generaler innehafva Öfverste-indelningar, är det svårt, om icke omöjligt, åtminstone utan Högsta Maktens otvungna medverkan, tillvägabringa på en gång den återgång, som jag åtminstone för min del skulle önska, men likväl tror jag, att en början både bör och kan göras. Vi se i detta afseende redan, att tvänne Öfverste-indelningar äro lediga, nemligen vid Westmanlands och Jönköpings Regementen. Hvarföre då icke återlemna dem till Öfverstarna. Jag vågar väl icke yttra denna satts, för att få den framförd såsom en önskan från Ständerna, ty jag tror det vore oformligt. Men vi hafva likväl sett, att sådana exempel finnas, då, om jag ej misstager mig, General Stjerncrona nyligen återgått till Regements Befälet öfver Skånska Husarerna.

För att i en resumé framställa hvad jag här ofvan anfört, får jag således yttra den önskan, att hela förslaget måtte förfal-

la. Jag tror, att man sedermera skulle vida lättare återkomma till ordning i det öfriga, endast Öfverstarne, såsom sjelfva nyckeln till IndelningsVerket, fingo återgå till sina fordna vilkor. Jag anser IndelningsVerket måhända mera passande för vårt land nu, än den tiden det inrättades. Jag önskar derföre, att man måtte kunna komma tillbaka till dess ursprungliga skick, och såsom första vilkoret derför, anhåller jag om proposition till afslag å Utlåtandet, öfvertygad, att om det bifalles, endast större svårigheter skola uppstå vid Löne-regleringen för hela Arméen.

Herr *Rosenquist, Fredrik Leonhard*: Första gången denna fråga i Ståndet förevar, bestred jag ett Generalitets upprättande på Stat, hufvudsakligen på den grund, att jag icke fann några särskilda Generaler behöfliga, utan ansåg RegementsCheferne böra vara de högsta Befälhafvarne. Utskottet har likväl, utan att på minsta sätt visa nyttan och nödvändigheten deraf, uppfört på Stat lönerne för ett Generalitet till icke mindre belopp än 101,103 R:dr årligen. Utskottet har, såsom stöd härföre, åberopat hvad det anfört i sitt förra Betänkande; men då Utskottet i det åberopade Betänkandet inga skäl anfört, hade Utskottet gerna kunnat spara en sådan kraftyttring. Aldrig måtte det väl kunna vara Utskottets mening, att dess blotta tanka skall blifva

upptagen, såsom ett skäl; ty om man kan tänka det mest orimliga i verlden, utan att någon mäktar förbjuda det, bör man likväl icke göra anspråk på, att andra skola känna, mindre kunna antaga dessa tankar säsom skäl. Jag bestrider en ny GeneralsStats upprättande, heldst, utom alla andra olägenheter, man derigenom äfven skulle komma i förlägenhet, att skaffa Arméer åt en sådan General-skara.

Grefve *Posse, Arvid*: Jag skall söka undvika att yttra mig öfver behofvet, i militäriskt afseende, af ett särskildt Generalitet, ty jag saknar dertill erforderliga insigter. Jag skall blott fästa mig vid de omständigheter, dem jag kan åse, utan att begå misstag.

Om vi nu kunde återgå till Indelnings-Verket, sådant det var vid sitt första upprättande, och hvarje RegementsChef, lika med hvad då bestämdes, erhålla lön motsvarande Landshöfdingens, eller 500 R:dr efter Kronovärdie, då skulle äfven jag tro, att RegementsChefs-platserne borde utgöra gränsen för de högsta militära förhoppningar; men dertill fordras icke blott upphäfvandet af Arméens nya organisation, utan äfven att Staten återger till IndelningsVerket, hvad den derifrån borttagit, och särskildt aflönar allt det Befäl, som fordras för Beväringens vapenöfningar. De summor, som härtill skulle erfordras, gå lik-

väl långt utöfver de förhöjningar, hvilka nu äro eller varit i fråga. Om man skulle, utan att Staten lemnar ett sådant bidrag, säga, att RegementsCheferne skola återfå sina förra indelningar, så skulle man i och med detsamma borttaga all möjlighet att förbättra det lägre Befälets löner. I Kongl. Maj:ts Förslag, att reducera Generalernes antal från 24 till 9, finner jag ett stort steg redan gjordt till lönernes återförande till hvad de voro enligt IndelningsVerket. Hvad åter beloppet af Generals-lönerna angår, så finner jag väl ganska naturligt, att Grefve Brahe, som tillstyrkt Konungens Proposition, äfven tillstyrker samma sak hos Rikets Ständer, ty vid båda tillfällen har han följt sin öfvertygelse. Jag vill icke eller bestrida Grefve Brahes yttrande, att Generalitetets befattningar blifva af helt annan egenskap än de närvarande Generalernes, samt att det förutsätter vida större kostnader att bo inom districtet; jag vill, säger jag, icke bestrida, att ju en summa af 7000 R:dr icke öfverstiger, hvad härtill kan antagas åtgå; men det är icke nu det första tillfället, då man icke får fästa sig blott vid hvad som *borde* vara, utan hvad som *kan* vara. StatsUtskottet har härutinnan gått en billig medelväg, och jag önskar bifall till dess första Betänkande i denna punkt.

Utskottet har i dess sednare Utlåtande yttrat, att en Generals-lön icke bör upp-

tagas till samma belopp, som ett StatsRåds lön, emedan den sednares befattning är vigtigare. Detta tror äfven jag; men man bör icke åsidosätta, att uti Generalslönen äro inberäknade 1000 R:dr resemedel, och 600 R:dr Fourage-penningar. Dessa summor åtgå äfven, hvilket förutsätter verkliga omkostnader i och för de uppgifna ändamålen. Återstå således 4500 R:dr, Taffel-penningarne inbegripna. StatsRådets lön deremot utgör 6000 R:dr med taffel-penningar, och skillnaden blir ändock 1600 R:dr. För min del skulle jag önska, då jag ser, att denna sak ändock icke kan aflöpa utan votering, att Ja-propositionen får blifva på StatsUtskottets första Betänkande, och Nej-propositionen på de emot mig talandes förslag.

Herr *Boij, Johan Fredrik:* I anledning af Herr Anckarsvärds förslag om afslag å Utlåtandet, anhåller jag få anföra, att man, för att inse den föreslagna nya AflöningsStatens nytta eller tvärtom, äfven måste beräkna hela den närvarande AflöningsStaten till Generalerna. Troligen kommer icke det af Utskottet projecterade anslag att tillfalla några Generaler i vår tid, då fjorton eller femton år åtgå, innan det kan sättas i verkställighet. Det har således vid uppgörandet deraf mera varit fråga om Armèens löne-förbättring, än om Generalernes fördel. Man har mycket talat om en krigs- och en freds-fot. Jag har i

hast här uppgjort en calcyl, huru lönerne skola komma att utgå, sedan en gång den föreslagna Lönings-Staten blifvit antagen, och jag anhåller att här få genomgå densamma. Efter detta förslag skulle en Capitain erhålla 850 R:dr B:co i lön. Accordet till denna tjenst utgör ungefär 3000 R:dr, och räntan derpå 200, hvarjemte dels genom för hög uppskattning, och dels derigenom, att anslagen ej utgå, tillkomma 200 R:dr. Vidare har en Capitain afgifter till PensionsStaten, till Regementets MusikCassa, och till vanliga onera, dem jag icke beräknar för högt till 50 R:dr B:co. Sålunda uppkommer ett afdrag af 450 R:dr, och verkliga behållningen blir 400. Jag får äran fråga, om icke detta må kallas fredsfot. Hvad RegementsCheferne beträffar, så har Utskottet bestämt deras lön till 3400 R:dr. Räntan på deras accord utgör ungefärligen 600 R:dr. Genom andra vanliga utgifter, och derigenom att det nya anslaget icke genast kan taga sin början, måste man ytterligare afräkna 400 R:dr. Årliga behållningen för en Indeldt RegementsChef utgör således 2400 R:dr, och det förmodar jag äfven kan kallas fredsfot. Calculen på de allmänna utgifterna för regleringen slår så ut, att Utskottet beräknat dem till 114,000 R:dr. Det är sant; men deraf måste likväl beräknas afgå det, som nu deraf användes inom Militären. Jag nämner detta, för att komma till det resultat, att kunna visa, huru myc-

ket mera Staten kommer att betala, i fall Betänkandet antages, än den gjort förut. Då utgör det rena anslaget 48,000 R:dr. Corporals-tunnan, som icke på ett par år kommer att utgå, belöper sig till 28,500 R:dr årligen, och anslaget till Generalerne 37,500, eller tillsammans 114,000, hvaraf afgå 25,000 R:dr, som nu ingå på beklädnadens Conto, och 25,000 R:dr besparas, som Rotehållarne förut fått utgifva, och 28,500 utgöra Corporals-tunnan. Då återstår en summa af 35,000 R:dr B:co, hvilken utgör måhända en tredjedel af räntan på Riksdags-kostnaderne. Skulle nu den ifrågavarande fonden för Generalerne indragas, så blir intet tillskott från Staten i fråga, utan allt tages inom Militärens eget område. Derföre bör, enligt min tanka, anslaget för Generalitetet tagas i beräkning.

Grefve *Björnstjerna, Magnus:* När jag nu vågar taga ordet, för att försvara Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i denna punkt, och bestrida de af Utskottet föreslagna nedsättningar, samt ännu mera den af en och annan föreslagna totala indragning af Generalitetets löner, får jag bedja Ridderskapet och Adeln benäget ihågkomma, att jag icke talar hvarken i min enskilda eller de nuvarande Generalernes sak; ty hvad oss personligen beträffar, kan det vara oss likgiltigt, huru många Generaler hädanefter komma att blifva, och lika likgiltigt i af-

seende på lönen, emedan vi redan åtnjuta indelningar, som fullkomligt motsvara de föreslagna lönerna. Jag talar således, med undantag af Generalernes, för hela den öfriga Arméens intresse; först och främst för Öfverstarnes, och sedan utföre hela vägen; ty det är ett gammalt, men sannt ordspråk, som säger, att det är ingen så dålig Corporal, som icke önskar sig att en gång blifva General. Genom den besynnerliga uppställning, som 3:dje HufvudTiteln fått, skulle man möjligen kunna tro, att fråga vore om en ny Stats upprättande åt Generalitetet. Förhållandet är likväl alldeles motsatt; ty det Svenska Generalitetet, som nu har en sammanräknad aflöning af 114,000 R:dr, skulle, enligt Utskottets förslag blifva nedsatt till sammanräknade 52,000 R:dr. Sålunda uppstår en indragning af 62,000 R:dr; hvilket är alldeles motsatsen af en ny Stat. Jag nödgas här måhända gå något tillbaka, och göra en historik, huru de nuvarande FördelningsGeneraler tillkommit. Den förra så kallade nya organisationen af Arméen uppgjordes först år 1812, då jag, i förbigående sagdt, var ÖfversteLieutenant vid Calmare Regemente. Sedan jag fick förtroendet af GeneralAdjutants-befattningen, sökte jag likväl, öfvertygad att den i militäriskt afseende var vigtig, i det längsta upprätthålla den. BrigadGeneralerne skulle, efter detta project, vara de egenteliga RegementsCheferne, med befäl öfver tvänne Re-

gementer, och under sig hafva SecundChefer. Denna idé har likväl sedermera, måhända genom foglighet å Generalernes, och nit å Öfverstarnes, sida, så vida afvikit från sin första bestämmelse, att SecundCheferne förblefvo de verkliga Befälhafvarne, och BrigadGeneralernes befattning blef just derigenom såsom femte hjulet under vagnen. På detta sätt har sjelfva systemet kommit att urarta så, att jag nu är öfvertygad, det en förändring är nödvändig. I den Committé, som af Kongl. Maj:t nedsattes i afseende på FörsvarsVerkets organisation, och der äfven jag var Ledamot, vill jag minnas, att det var jag, som hade första idéen om dessa FördelningsGeneraler. Syftemålet dermed var, att i hvarje Provins kunna inrätta hvad vi förut sett i Skåne, der Fält-Marskalken Toll var en förenings- och sammanhållnings-punkt, icke blott för Provinsens Militär, utan äfven för andra offentliga Auctoriteter. Jag hade sett nyttan af en sådan Generalspersons tillvaro. Jag hade sett, huru den bidrog till den förträffliga esprit, som lifvade de Skånska Regementerna, då genom Hans Excellence Tolls gästfrihet, och de inkomster, som gåfvo honom tillfälle att utöfva den, Beckaskog utgjorde en föreningspunkt för hela ortens Militärer, och 10 till 20 Officerare dagligen voro gäster vid hans bord. Det var denna idée, som låg till grund för projectet om FördelningsGeneralerne, och det var i detta

syftemål, som lönen föreslogs till 7000 R:dr, hvilket, med den lefnadskostnad här måste förutsättas, icke kan anses för mycket. Ytterligare uppstod i denna Committé fråga om upprättandet af GeneralMajors-löner, hvarigenom de RegementsChefer, som utnämndes till GeneralMajorer, skulle kunna få en tillökning af 1500 R:dr, och Fullmakten icke blott förvandlas till namn, heder och värdighet. Jag har sedan funnit, att Kongl. Maj:t, alltid mån att nedsätta sina undersåtares beskattning, icke låtit detta förslag förekomma i sin Nådiga Proposition, och det är således med en stor förundran jag erfar, att efter en sådan concession å Kongl. Maj:ts sida, och när Generalernes Stat dessutom nedsättes med 62,000 R:dr, man, i stället för att tacka härför, ytterligare vill stryka ut alltsammans. Emedlertid om nu löner för dessa 6 FördelningsGeneraler bifallas, tillika med en Chef för IngenieurCorpsen, en Fälttygmästare och en Inspektör för Cavalleriet, så utgöra dessa 9 platser hela det perspectif, hvartill 1700 Officerare hafva at' sträfva. Man plägar icke gerna spela på Lotteriet, för att vinna en Qvintern, och förhållandet är här icke i någon mån mera gynnande. Huru Svenska Arméen i detta afseende finner sig vanlottad emot andra länders, anhåller jag att med några exempel få visa. Jag skall härvid icke åberopa förhållandet hos de stora Makterna, emedan

olikheten blefve alltför påtaglig, då t. ex. i Frankrike finnas 800 Generaler, och i England 530, oberäknadt den OstIndiska Arméen, hvarest finnas 600, äfvensom de Ryska Generalernes antal uppgår till 12 à 1500. Jag vill blott citera det land, som för närvarande anses såsom ett efterdöme af god reglering och hushållning i militäriskt hänseende, nemligen Preussen. Dess vapenstyrka är, gardet oberäknadt, indelad i 8 ArméeCorpser, hvardera commenderad af en General en Chef. Hvarje ArméeCorps består af 2 Divisioner, commenderade af en GeneralLieutenant eller GeneralMajor. Hvarje Division består af en Brigad Infanteri, en Brigad Cavalleri och en Brigad Landtstorm; summa 48 Brigader, commenderade af dels GeneralMajorer, dels Öfverstar. Vidare: en KrigsMinister, en Krigs-DepartementsChef, 2 GeneralAdjutanter, en Chef för GeneralStaben, en GeneralQvartermästare, en CavalleriInspecteur, en FästningsInspecteur, en ArtilleriGeneralInspecteur, 3:ne SecundInspecteurer, en Chef för Gardet, 2:ne Chefer för Gardets Divisioner, 4 Gardes-BrigadChefer; Summa tjenstgörande och på Stat befinteliga Generaler: 93. Arméen består af 30 InfanteriRegementer, 30 Landtstorm och 32 Cavalleri; summa 92 Regementer.

Beräknade efter antalet Regementer i Sverige, Beväringen inbegripen, hvilka äro

lika starka, som i Preussen, borde således Svenska Generalitetets personal vara 40 i stället för 9. Jemför man åter de ömsesidiga lönerna, så befinnes det, att en Fransysk GeneralLieutenant har i lön 29,290 francs, och en Preussisk vid pass 12,000 R:dr Svenskt Banco. En Engelsk vill jag icke tala om, ty de hafva 7 gånger så mycket.

Utskottet har stödt sin nedsättning på en jemförelse med StatsRådets inkomster; men jag vet icke, hvad analogi kan vara mellan ett StatsRåds- och en Generals-plats, då den sednare utgör yttersta syftemålet för 1700 Officerare. StatsRåden äro väl de högste Embetsmännen, men äro icke Chefer för någon Corps, och således icke eller tjenande till den stimulans, som jag skulle anse af behofvet påkallad. Utomdess vill jag gerna antaga den ifrågavarande jemförelsen. Utskottet har föreslagit en tillökning för StatsRådet, den Ridderskapet och Adeln ytterligare förhöjt till 6000 R:dr, i stället för 4500, och således 25 procent högre, än de förut hade; då man deremot sätter i fråga, att nedsätta Generalernas lönebelopp under hvad de nu hafva. Är väl detta, att ställa dem på samma fot med StatsRådet? Som StatsRådets lön, hvilken af Utskottet proponerades till 5000 R:dr, af Ridderskapet och Adeln uppsattes till 6000, och Utskottet för Generalerna föreslagit 5500 R:dr,

så

så får jag, efter samma förhållande, föreslå för de sistnämnda en förhöjning till 6500 R:dr, hvilket torde få antagas till Contraproposition.

Grefve *Cronhjelm, Otto August:* Jag borde måhända också, såsom här på sednare tider blifvit mycket brukadt, börja med bevis om min opartiskhet att tala i denna sak, när jag icke tillhör Arméen. Men må det tillåtas mig att anföra, det jag, då Finska Tullfrågan för någon tid sedan här förevar, och jag hörde en talare förklara sig tala opartiskt för *hög* tull å Finska Victualier, emedan han sjelf köpte smör m. m. årligen, och en annan Ledamot, som talte för *låg* tull, äfven förklara sig tala opartiskt, emedan han såsom egendomsägare årligen till Stockholm sålde smör och andra Victualier, att jag, säger jag, då tyckte att Representantens benägenhet att bevisa sin opartiskhet, gick något långt, och jag föresatte mig, att om min egen opartiskhet såsom Representant aldrig orda, öfvertygad att hvarje Representant, som uppfattat vigten af sitt kall, alltid yttrar sig opartiskt.

Öfvergående till ämnet skall jag, innan jag yttrar mig i afseende å den speciela punkt, hvaromkring öfverläggningen för närvarande hvälfver sig, först utbedja mig Ridderskapets och Adelns tillstånd, att få redogöra

för de åsigter, efter hvilka jag uppfattat ämnet, och efter hvilka jag tänker i min mohn verka i alla frågor, som röra Rikets försvarsverk, frågor, som för mig alltid haft det högsta intresse. Jag hade då nemligen önskat, i likhet med hvad Herr Crusenstolpe, ehuru kanske något för sent, yrkade, att vi först hade fått discuterat de begärda, så väl årliga, som extra-ordinarie anslagen till materielen, och jag hade trott, att Rikets tömda förråder, att mitt fäderneslands sjelfständighet, beroende till stor del deraf, att Arméen sättes i tillstånd att kunna gå i fält; jag hade trott säger jag, att dessa starka bevekelsegrunder fordrade, att man i första rummet oafkortadt beviljade dessa anslag.

I andra rummet hade jag velat bevilja de obetydliga anslag Kongl. Maj:t begärt till bidragandet af pensioner inom Arméen. Mina skäl härtill äro följande. Under den korta tid jag tillhörde Arméen, äfvensom efter denna tid, har jag haft tillräcklig erfarenhet, för att se, att inom den grad, der möjligtvis den största tjenstbarhet och vigilance fordras, jag menar Capitainsgraden, finnas många, som, må det tillåtas mig att rent ut säga det, äro otjenstbara. Dessa Officerare äro lika ledsna, att behöfva qvarstå inom Arméens leder, då de icke der kunna fylla de rum de innehafva, som de yngre Officerarne inom Arméen, att hafva

i vägen för sig personer, hvilkas duglighet de betvifla, och hvilkas tjensteförrättningar de ofta få bestrida. Men pensioner finnas icke, åtminstone till det belopp, att de försäkra deras innehafvare om bergning, och detta förhållande tvingar den otjenstbara Militairen att mot sin vilja qvarstå. Jag har hört, inom de yngre graderne, starka förebråelser göras mot Chefer, som inom Regementerna låta dessa otjenstbara Militairer qvarstå, och jag har hört ett, med afseende på tjenstens fullkomliga utöfning, måhända billigt missnöje, mot Chefer, som i detta afseende tillåta sig allehanda considerationer. Jag har å den andra sidan hört Cheferne sjelfva med största skäl beklaga sig öfver det obehagliga, jag vill icke säga förhatliga, i ett förhållande, som å ena sidan skulle tvinga dem att, med strängt afseende på Arméens tjenstbarhet, söka förmå de ålderstigne, sjuklige och mindre duglige Militairerna att afträda från sina platser, att snart sagt bortchicanera dessa personer, och derigenom bringa, icke allenast dem, utan deras familjer till tiggarstafven; eller som å den andra sidan skulle nödsaka dem att med mera afseende på mensklighet och billighet, än på tjenstens utöfning, låta en del af Arméens vigtigare, ehuru underordnade platser, beklädas med en icke tjenstbar personal, och att mot desse ålderstegne, fordom Fäderneslandet måhända ganska

nyttiga medborgare, inom tjensten begagna alla möjliga slag af considerationer. Ett sådant förhållande inom Arméen, hade jag trott i hög grad påkallade Statsmakternas uppmärksamhet, och jag hade derföre velat, såsom jag redan haft äran säga, i andra rummet sätta alla Pensions-anslag.

I tredje rummet hade jag velat, så mycket i min förmåga stått, medverka dertill, att IndelningsVerket återbringas ur den villervalla, hvari det sig nu befinner, och jag hade velat till de ovedersägligen nödvändige Löneförbättringarne inom Arméen bevilja anslag i den mohn tillgångarne, sedan de angelägnare anslagen först utgått, tilläto, och IndelningsVerkets återställande i ett bättre skick fordrade.

Men jag befinner mig nu i en ganska brydsam belägenhet. Jag ser mig tvungen, att yttra mig öfver ett anslag i första rummet, som jag velat sätta i det tredje. Jag befinner mig i okunnighet om hvad man kan gifva, sedan så runda anslag på 2:dra HufvudTiteln redan äro beviljade, och jag befinner mig i belägenhet att frukta, det jag, genom beviljandet af några anslag nu, borttager anslag för de, redan uppgifne, ändå vigtigare föremålen. Å ena sidan känner jag icke, hvad skattebördan ytterligare kan tåla, men jag vet, att den redan är tung, dock kanske mera genom sin ojemna för-

delning än sin storlek. Å den andra sidan, har jag af en värd talare, Herr von Hartmansdorff, Ledamot af StatsUtskottet, hört uppgifvas, att om Canaler och Strömrensningar ej uppslukade de vanliga stora summorne, skulle, sedan det begärda stora ExtraOrdinarie Anslaget till materielen blifvit beviljadt, ändock af StatsVerkets tillgångar återstå närmare 300,000 R:dr B:co. Jag äger således ej någon bestämd öfvertygelse om hvad som kan göras, emedan de angelägnaste utgifterne blifvit ställda i sista rummet. Det återstår för mig endast, att, efter en noga pröfning af förhållandet, förklara, hvad jag anser vara nödvändigt eller icke. Jag kommer då först till frågan om det af Kongl. Maj:t föreslagna Generalitetets inrättande och uppförande på Stat. Jag instämmer i denna fråga till alla delar uti det yttrande, som Herr Hjerta, då Kongl. Maj:ts Nådiga proposition om StatsVerkets tillstånd och behof remitterades, afgaf, och hvilket jag anhåller att här få uppläsa: *att nemligen all tids erfarenhet har visat hos oss behofvet af Ständige Inspecteur- eller Mönsterherrar; att vår Armée, fördelad på en vidsträckt yta, ej kan, utan stora kostnader, för både det allmänna och det enskilta, årligen sammandragas till stora läger; samt att enhet i manöver, tjenstgöring och hushållning måste vinnas derigenom, att särskilte dertill duglige och nitiske män af hög rang, af Konungen ut-*

ses att deröfver vaka. Då jag således tror, att Mönsterherrar äro nödvändiga, uppstår naturligtvis hos mig fråga, om de skola tagas från RegementsChefsgraden och för tillfället tillförordnas, såsom Herr Anckarswärd föreslagit, eller om de skola vara permanenta, och så till sägandes ställda utom Arméen; från detta mitt bedömmande dock alltid aflägsnadt, hvad Kongl. Maj:t ansett nyttigt eller icke nyttigt, ehuruväl jag vet, att Kongl. Maj:ts beslut, i detta afseende, ensamt är det gällande. Jag har då trott mig finna, att de Mönsterherrar, som från RegementsChefsplatserna för tillfället commenderas, stå till Regementerne i samma förhållande, som Majorerne inom Arméen stå till de StabsCompagnier, hvilka, att nyttja detta uttryck, såsom præbenden, äro dem anslagna. Då jag, af hvad jag inom Svenska Krigsmakten i detta afseende sett, är fullkomligt öfvertygad om olämpligheten och det skadliga inflytande på tjensten deraf, att Majorer äga Compagnier, så kan jag icke annat tro, än att samma förhållande med Mönsterherrarne här skulle uppstå, och Mönsterherrarne icke kunna fylla sina platser, såsom sådane, i fall de sjelfve äro RegementsChefer. Kongl. Maj:t skulle naturligtvis icke låta samma få RegementsChefer alltid vara tillförordnade Mönsterherrar, utan Kongl. Maj:t skulle säkerligen tourvis dertill commendera alla Arméens RegementsChefer, och oansedt goda

Reglementen, hvilka jag lika med Herr Ancksarswärd tror verka fördelaktigt på Arméens disciplin och exercice, skulle dock Regementerne, för hvarje år de undergingo mönstring, af de olika Mönsterherrarne erhålla olika principer i en mängd mindre detailler, hvilka dock, såsom hvarje Militair känner, kunna vara af högsta inflytande på tjensten. Jag har således kommit till det resultat, att Mönsterherrar på Stat äro nödvändiga. Derifrån kommer jag till frågan om deras antal och deras lönebelopp. Kongl. Maj:t har i sin Proposition nedsatt antalet från några och tjugo, att så säga, med seigneurier pensionerade Generaler, till 9, med en någorlunda lämplig contant lön på Stat. Då jag derifrån afdrager en ArtilleriGeneral, en FortificationsGeneral och en CavalleriGeneral, hvilka i alla tider och under alla förhållanden funnits och måste vara nödvändiga, så återstå för den öfriga delen af Arméen, eller Infanteriet, sex Generaler. Jag kan icke tilltro mig, att bestämdt uppgifva det rätta antalet. Jag bör öppet förklara, att jag i anseende till Arméens numeraire skulle tro den kunde hafva nog af fyra Generaler. Men då jag å andra sidan considererar den stora yta, på hvilken vår Armé är fördelad, fruktar jag, att den representation, den tillsyn och den sammanhållning af det hela, som man af dessa Generaler väntar, skulle förfelas, om deras antal endast vore fyra. Jag kan så-

ledes i detta afseende icke bestämma min öfvertygelse, utan måste sluta mig till dem, som, med bättre öfversigt af det hela, äga större förmåga att bedöma förhållandet; och jag skall således i detta afseende hålla mig vid den i Kongl. Maj:ts proposition yttrade mening. Grefve Björnstjerna har väl sagt, att om samma förhållande emellan Generalernas antal och Arméen skulle iakttagas här som i Preussen, borde Svenska Arméen äga 40 Generaler; men jag hemställer till den värde Talaren sjelf, om icke disproportionen blefve för stor, då hvarje General i sådant fall skulle under fredstid endast hafva under sitt befäl omkring 650 man, eller något mera än hvad en BataillonsChef i andra länders Arméer äger. Jag kan således af alla dessa skäl icke anse annat, än att de föreslagne 9 Generalerne böra på Rikets Stat uppföras. Men hvarest skall Kongl. Maj:t taga de föreslagne lönerna? Skall Kongl. Maj:t fortfara att bortskänka Regementernas dyrbara boställen, och derigenom försvåra hvarje återgång till vårt förträffliga Indelningsverk? Då jag för min del föresatt mig, att på det ifrigaste bidraga till Indelningsverkets återställande på en någorlunda god fot, så kan jag icke lemna min röst för tillstyrkandet deraf, att ett enda af Regementernas Chefsboställen vidare skall till någon General såsom lifstidspension bortskänkas. Considererar jag åter storleken af de löner Kongl. Maj:t äfven-

som StatsUtskottet för de 9 Generalerne i contant föreslagit, och tillika considererar storleken af de revenuer Generalerna af sina innehafvande Chefsboställen, riktigt skötta, nu erhålla, så finner jag det vara en stor hushållning, så väl för Staten, som dock förr eller sednare måste afhjelpa Arméens dåliga löningsfot, som för Arméen sjelf, att dessa höga Generalspersoner erhålla en modik contant lön, och att Arméens boställen återgå till ett mera ändamålsenligt användande för Regementernas egen personal. I afseende på dessa löners storlek har jag alldeles bedömt saken så, som Grefve Posse redan yttrat, och får derföre förklara, att jag tror en nedsättning mot hvad i den Nådiga Propositionen föreslogs, kunde äga rum. Förhållandet för det närvarande, så i afseende på Statens tillgångar, som i afseende på de löner, hvilka under 2:dra HufvudTiteln äro anslagna åt Statens högsta Embetsmän, torde icke tillåta, att uppsätta dessa Generalslöner till 7000 R:dr. Jag tror således, att hvad Utskottet i sitt första Betänkande föreslagit, eller 6000 R:dr Banco är den summa, som är fullt lämplig.

Sedan jag öppet förklarat mina åsigter af saken, skall jag anhålla att få besvara några anmärkningar, som af en värd Talare, Herr Anckarsvärd, blifvit gjorde. Han har sagt, att omtankan vore något för tidig, att

tillsätta Generaler för fästningarnes och förrådernas efterseende, då vi icke äga några sådana. Jag medgifver detta, hvad fästningarne beträffar, och jag måste på det alldrahögsta beklaga, att han i närvarande ögonblick äfven har rätt uti sitt yttrande i afseende på förråderna; men jag måste också säga, att jag hoppas af Representationens fosterlandskänsla, att hvarje Representant skall söka i sin mån verka dertill, att den värde Talaren i detta afseende ganska snart får orätt, det vill säga, att vi ganska snart få förråder. Jag tror dessutom, att dessa åligganden icke utgöra egentliga föremålet för dessa Generalspersoner, ehuru en tillsyn i detta afseende alltid skulle vara nyttig. Vidare har den värde Talaren sagt, att han skulle motsätta sig inrättandet af alla Sinecur-beställningar, och af denna orsak har han talt mot anslaget af dessa 6 Generalslöner. Jag har utgått från samma premiss som den värde Talaren, men kommit till alldeles motsatt resultat. Jag har trott, att sedan två dussin Generaler nu verkligen beklädde Sinecur-beställningar, och innehade de största lönerna, utan att äga någon *hufvudsaklig* nyttig sysselsättning i och för tjensten, borde ett sådant förhållande ändras, och jag kan icke tro, att då Kongl. Maj:t vill återgå till en så betydligt minskad GeneralsStab, Rikets Ständer icke också med glädje skulle omfatta tillfället att i sin mån verka till en

sådan förändring; ty jag förutser, att om Kongl. Maj:t ej af Rikets Ständer erhåller löner till dessa 9 Generaler, och dock likväl anser dem i och för Arméen alldeles oundgänglige, återstår för Kongl. Maj:t intet annat än att antingen icke befatta sig med någon ny organisation, utan låta förhållandet blifva vid hvad det nu är, d. v. s. bibehålla 24 Generaler eller också, att borttaga 9 af de stora Öfversteboställena till dessa 9 Generaler, och derigenom åter göra omöjligt för en längre tid. att återgå till en bättre ordning. Jag har således just trott, att, man genom beviljandet af de nio lönerne, skulle bereda ett återgående till Indelningsverket af de nu befintlige 24 Sinecurlönerna, och det var af dessa skäl, som jag begärde bifall till principen om ett Generalitets uppförande på Stat, ehuru jag i det af Kongl. Maj:t begärde lönebelopp önskade någon nedsättning.

Herr Anckarswärd har vidare sagt, att det skulle vara skadligt för Arméen, om Öfverste-indelningarne till densamma återgingo, och Öfverstarne erhöllo sina löner uti en viss contant summa fastställde, samt att det skulle vara bättre, om Öfverstarne återfingo de stora Chefsboställena. Jag medgifver äfven, att det vore bättre, om tillfälle dertill kunde gifvas, utan att man derigenom borttog det nödvändiga för de mindre graderna inom Arméen; men när en

mängd Befäl tillkommit, sedan Indelningsverket stiftades, och detta Befäl äfven måste erhålla löner af Staten, så har det varit och blir nödvändigt, att, till undvikande af de skattdragandes för mycket känbara betungande, taga der man kan, och gifva der det behöfves. Öfverstarne, som mottagit sine tjenster med ÖfversteLieutenants-indelningar, hafva dessutom den fördel af den nya regleringen, att de erhålla högre löner än de påräknat, och då tror jag, att äfven de böra vara nöjda.

I afseende på tidsutdrägten af expeditionerna genom inrättandet af Brigad- och DivisionsChefer, delar jag fullkomligt Herr Anckarswärds öfvertygelse, men jag tror, att dessa BrigadChefer med sine Expeditioner just försvinna genom den organisation Kongl. Maj:t nu synes vilja gifva Arméen, med endast 6 Generaler; jag tror således, att just den af Herr Anckarswärd öfverklagade olägenhet, genom beviljandet af det äskade anslaget, afhjelpes, och att RegementsCheferna derigenom återvinna den agrementen och genvägen, att directe kunna correspondera med General-Adjutant, StatsSecreterare och EmbetsVerk.

Hvad åter det beträffar, att en RegementsChef vid mönstringen af sitt Regemente vore nödsakad att afsitta en bättre häst, och uppsitta på en sämre, för att lemna Gene-

ralMönsterherren den förre, så måtte detta icke vara beroende deraf, om GeneralMönsterherren har contant lön på Stat, eller icke. Snarare skulle jag tro, att om RegementsChefer beordrades till GeneralMönsterherrar, och fingo resa långt från sine hemorter, skulle detta lånande af hästar vara mera nödvändigt, än när den på Stat lönade Mönsterherren mönstrar de omkring sin station liggande Regementen, ej mera aflägsna, än att hans hästar dit kunna afgå.

Herr Anckarswärd har sagt, att ett afslag på Generalitetets uppförande på Stat skulle förr bringa oss i stånd, att reglera Arméens löner. Jag kan icke dela denna mening; tvärtom, jag är öfvertygad att någon reglering då icke kan företagas, emedan dessa contanta löner äro beräknade, att under det vår Herre ännu längre låter våra nuvarande Generaler njuta af lifvet, ingå till den allmänna lönereglerings-fonden. Jag kan icke, då jag märker, att misstag i detta afseende ägt rum, nog upprepa, att de begärde Generalslönerna skola ingå till förbättrande af Arméens löner, och att meningen bestämt icke är, att tillsätta några ytterligare Generaler.

Herr Rosenqvist har sagt, att om vi beviljade de begärde lönerna, skulle vi få en ny omsorg, att anskaffa Arméer åt dessa Generaler, när de en gång blefvo tillsatta.

Jag hemställer till den värde Talaren, om, i fall det nödvändigt skall vara ett constant förhållande emellan Generaler och Arméer, vi icke af detta skäl nu genast skulle få en vida större omsorg att skaffa Arméer åt vårt nuvarande vida större Generalitet.

Jag anhåller vördsamt om proposition till bifall å StatsUtskottets första Betänkande i detta ämne.

Herr *Anckarsvärd:* Grefve Posse har börjat med att säga sig icke vilja ingå i pröfningen om nyttan och behofvet af de nu begärdte stora Generals-lönerne. Jag medger visserligen, att detta sätt kan vara beqvämt för den ena sidan, men af mig, som anser det vara en pligt att granska nyttan och behofvet af hvarje anslag, kan ett sådant bevisningssätt icke godkännas, synnerligen då jag tror mig hafva bevist, att detta anslag icke är af behofvet påkalladt.

Grefve Posse har yttrat, att för att återgå till den gamla organisationen af Arméen, skulle fordras, att Arméen återfick allt hvad den förlorat. Jag vet alldeles icke, hvad Arméen förlorat, ty om Styrelsen förordnar, att några CavalleriRegementen skola afsitta, och att hästhemmans-räntorna skola till StatsVerket ingå, lärer den nuvarande Arméen dock derigenom ingenting förlora, och någon eganderätt att reclamera i sådant fall, kan jag åtminstone ej medgifva

finnes. — Grefve Posse har erkänt, att förhållandet ej är sådant det borde vara. Jag har ej åsidosatt detta, och har derifrån ledt mig till hvad det borde vara. Grefve Posse har yrkat förhöjning i hvad StatsUtskottets sednare Utlåtande föreslagit, och han har kommit till bevisen om Lönernas otillräcklighet derigenom, att han subdiviserat i fourage- och resepenuingar. Jag hemställer, om icke detta är ett skäl för återgång till det fordna förhållandet, ty så länge GeneralMönsterherrarne voro RegementsChefer, hvilka bodde på sina boställen, hade de aldrig behof af fourage- och resepenningar, emedan Boställena fournerade dem tillräckligen för deras resor inom Provincen, Jag tror således icke, att hvad Grefve Posse anfört, bör föranleda till bifall å Utskottets sednare Utlåtande, långt mindre till den förhöjning han yrkat, eller bifall å Utskottets första Betänkande.

Herr Boij har anmärkt, att återgången till det gamla IndelningsVerket skulle blifva ganska långsam. Jag medger detta, om Regeringen ej alfvarsamt vill det, men det är i alla fall bättre, att det går långsamt, än det går allsintet eller illa, ty min öfvertygglse är att efter det nu uppgjorde förslaget skall det gå illa. Herr Boij har upptagit mitt yttrande om olikheten af freds- och krigsfot, och har i detta afseende talt om Armeens löner. Jag tror det vara för

tidigt att derom ännu discutera. Jag har dessutom blott sagt, det jag ej ville, att man skulle organisera en ny Stat för Generalspersoner, hvilka jag icke ansåg behöfliga. Jag får till besvarande af Herr Boijs jemförelse emellan Generalernas och StatsRådernas lefnadskostnad, påminna derom, att Generalerna under krigstid äga ganska betydliga fälttractamenter, hvilka fullkomligt jemna förhållandet. Man har påbördat mig, att vilja göra indragningar från Arméen derföre, att jag begärt afslag å detta nya Generalitets uppförande på Stat. Jag kan ej medgifva detta, emedan den nu föreslagne Staten är ett alldeles nytt anslag, som aldrig förr tillhört Arméen. Grefve Björnstjerna har sagt, att det vore likgiltigt för Generalerna, huru denna fråga afgjordes. Det fägnar mig verkligen, att från en sådan Auctoritet få höra denna bekännelse, ty om det i alla andra afseenden är likgiltigt, så måtte väl Statens intresse, som högt fordrar, att inga nya skatter beviljas, få göra sig gällande. Grefve Björnstjerna har åberopat, såsom skäl för den nya Institution, FältMarskalken Tolls vackra uppförande i Skåne. Jag gläder mig åt detta yttrande, och fägnar mig deröfver, att jag till alla delar måste instämma i detta Herr Grefvens loford; men detta exempel tillhör den gamla organisationen, ej den nya. Jag beklagar dessutom, att detta exempel visat

så

så liten efterföljd. I den landsort jag bor har jag sett ett gammalt Öfverste-boställe förträffligt väl byggdt bebos af en bonde, emedan DivisionsGeneralen ej ägde förmåga eller vilja att sjelf bebo detsamma. Vid denna Generals afskedstagande, fanns efter honom endast en häst, som på Auction såldes för 15 R:dr; och hvad som oanmärkt gått an hitintills, kan äfven hädanefter möjligen hända. Detta exempel har jag blott velat anföra såsom en motsatts till det Grefve Björnstjerna anfört, och såsom ett bevis, huru liten tjenst och depence det nuvarande Generalitetet är underkastadt. Grefve Björnstjerna har anmärkt, att i stället för det man bestridde Kongl. Maj:ts proposition, borde man tacka för densamma. Under erkännande deraf, att otacksamheten är den största börda jorden bär, kan jag dock ej inse, hvadan man här egenteligen har något att tacka för, synnerligen som jag är öfvertygad, att, sedan man en gång olyckligtvis inkommit på denna organisationsbana, skola bekymren för densamma aldrig upphöra. Jag har derföre önskat, att vi, med minsta möjliga rubbning skulle återgå till det gamla systemet, och jag tror, att den enda utväg, att kunna komma till något resultat i detta afseende, är, att de gamla Öfverste-boställena återgå till deras primitiva bestämmelse, och att RegementsCheferne blifva, hvad de fordom

voro, de högsta Befälhafvarne hvar och en inom sin Landsort. Man har äfven yttrat, att den högre rangen eller Generals-värdigheten skulle vara nödvändig inom Arméen, men det kan jag ej för min del medgifva, ty ehuruväl jag ser, att afskedade Lieutenanter nu för tiden hugnas med Hof-Marskalks och ÖfversteKammarjunkare-titlar, tror jag dock icke, att RegementsCheferne behöfva beklädas med någon högre rang, än deras Embete medförer; jag är öfvertygad, att Öfverstarne skola alldeles tillräckligt genom sina personliga egenskaper och genom vigten af deras platser veta att uppehålla sin rang äfven i bredd med dessa höga Hoftitlar. Grefve Björnstjerna har hugnat oss med en jemförelse, huru det går till i andra länder och här. Detta kunde Herr Grefven gerna besparat oss, ty det ojemförliga är ej jemförbart, och vår organisation är helt och hållit olika alla andra länders i militäriskt hänseende. Grefve Björnstjerna har dessutom medgifvit, att en Öfverste kan blifva lika god, som en General, och jag tror, att detta förhållande just talar till fördel för min satts. Grefve Björnstjerna har äfven framställt en proportions-lära emellan de löner, som nyligen blifvit beviljade för StatsRåden och de, som nu äro i fråga för Generalerne. Det var mig alldeles icke oväntadt, att man skulle åberopa de löner man redan så rikligen anslagit till skäl för nya utgifter i samma

väg. Men jag beklagar blott, att de skattdragandes förmåga icke öfverensstämmer med dessa slags skäl till nya utgifter. Grefve Cronhjelm har mot mig anmärkt, att Generalerne behöfvas för de stora lägren; jag tror att Regementerna, innan detta talrika Generalitet uppkom, oftare hade enskilta möten, och inhämtade der bättre undervisning och öfning; de stora lägren äro mera instructiva för Generalerne, än för truppmassorne, som der bortskämmas i det minutieusa af sin exercice. Jag anser det derföre vara vida bättre, att Generalerne skaffa sig kunskaper genom resor i andra länder och genom lecture. Grefve Cronhjelm har sagt, att han hoppas, det vi i en framtid skola erhålla förråder. Jag delar i detta afseende Herr Grefvens förhoppningar, men tror, att då vi äga ett Krigs-Collegium, behöfva vi ej befara, att icke våra förråder äfven utan Generaler skola blifva vårdade. Grefve Cronhjelm har, såsom skäl för bifall till de begärde Generals-lönerna, anfört att, om de uteblefvo, Kongl. Maj:t må hända icke skulle frångå det närvarande förhållandet inom Arméen. Jag kan icke dela denna Herr Grefvens tanka, emedan jag icke kan tro, att Regeringen i ett ärende af denna vigt skulle kunna handla par caprice.

Jag fortfar med anhållan om afslag å hela detta Generalitets-förslag.

Friherre *Palmstjerna, Carl Otto:* Då jag är öfvertygad, att Ridderskapet och Adeln redan stadgat sitt omdöme, skall jag ej uppehålla med att yttra mig öfver Organisationen, eller dess större eller mindre nytta; jag skall endast instämma i Grefve Posses begäran om proposition å Utskottets första Betänkande, blott med den skilnad, att jag anser nödvändigt, att Cavalleri-, Artilleri- och FortificationsGeneralerne i likhet med FördelningsGeneralerne erhålla sina löner bestämda. Jag skulle anse lönernas belopp böra utgöra för hvardera 5000 R:dr, fördeldte på samma sätt, neml.: uti 3000 R:drs lön, 1400 R:dr taffelpengar och 600 R:dr fouragepengar. Jag hemställer, om ej Grefve Posse skulle vilja förena sig med mig deruti.

Friherre *Anckarswärd, Carl Henrik:* Det skulle måhända snart kunna förklaras såsom ett uttryck af förmätenhet å min sida, om jag efter så många misslyckade försök uppstod, för att hoppas tillvinna min mening någon pluralitet. Men det torde ursäktas mig, om jag i ett ämne, som fordom utgjort föremålet för mitt yrke, yttrar mig, för att öka anledningarne till de förebråelser, hvilka framdeles drabba majoriteten, derest erfarenheten öfvertygar, att misstag ligga till grund för deras mening. Jag skall bjuda till, att ej trötta med någon vidlyftighet. Jag vill ej vidröra några summor eller några ziffertal, ej yttra mig om lö-

nernas höjning eller sänkning, utan endast, så vidt i min förmåga står, blott vidröra principen, om Generaler äro af behofvet påkallade, och om deras tillsättande lofvar någon större nytta för tjensten. Vid all mechanisk sammansättning är hjulens behöriga ingripande i hvarandra det hufvudsakliga vilkoret för kraftens erhållande. Att våra organisationer icke bevisat, att denna regel blifvit iakttagen, derom hafva vi nyss från sakkunnig hand blifvit öfvertygade. Jag var ännu i tjenst, då man förberedde den förra organisationen, och jag motarbetade den af alla mina krafter, emedan den stridde emot min öfvertygelse, och jag tillstår, att jag alltför snart blifvit öfvertygad, att jag ej hade orätt. Det har af en talare, som är berättigad att hafva sakkännedom i detta afseende, blifvit sagt, att föremålet för denna organisation var, att en Brigad-General skulle hafva befälet öfver 2 Regementen och företräda Öfverstarnes ställe. Denna grundsatts är enlig med min öfvertygelse om det rätta. Men att den så snart kunde urarta till den grad, att BrigadGeneralen blef 5:te hjulet under vagnen, kan jag ej förklara annorlunda, än att den mechaniska sammansättningen varit felaktig, och att, vid placerandet af hjulen, man illa beräknat den verkan de skulle åstadkomma. Efter detta resultat af en så nära under våra ögon förelupen organisation, som haft till följd, att ingen är nöjd, ej en gång de,

hvilka hafva den beqväma befattningen att vara 5:te hjulet under vagnen, frågar jag, om man ej med betänklighet bör gå till väga vid en ny organisation, som så föga skiljer sig ifrån den förra. Efter min öfvertygelse utgöra ÖfverstePosterne ett oeftergifligt vilkor för Arméens hållning, och jag tror, att den betydligaste olägenheten af den fordna organisationen härledde sig från dessa posters nedsättande så till anseende som inkomster. På den vidsträkta yta våra Regementen intaga, är en person med den lön, att han kan mottaga sina kamrater, och tillbörligen representera, så nödvändig, att den ej utan IndelningsVerkets förfelande kan saknas. Den af Utskottet föreslagne lön är så liten, att efter denna organisations inträdande det är omöjligt annat, än att snart behöfva öka dessa löner, och dertill tror jag icke att StatsVerket äger några tillgångar. Vi böra dessutom, då vi betrakta IndelningsVerket, ej lemna ur sigte den ekonomiska delen deraf. Flere Militairer, utmärkte för sina forskningar i vetenskapens alla delar, hafva äfven varit utmärkte såsom jordbrukare. Våra fordna Öfverstar verkade betydligt genom sitt exempel, att Officerarne den tiden sjelfve skötte sina boställen, och jag tror att Arméens boställen derigenom voro vida bättre skötta, än nu. Om man påminner sig, huru Saris boställe i Finland under FältMarskalken Grefve Ehrensvärd var skött, och till

hvilken grad han tjenade sitt fädernesland såsom jordbrukare och militaire, torde detta exempel kunna bevisa nog. Man har omtalat, hvad Arméen skulle förlora, om man ej biföll dessa Generalslöner. Om Arméen ägde sina 24 gamla ÖfversteIndelningar, om de voro bebodde af Öfverstarne sjelfve, hade Arméen en väl lönt Chef inom hvarje Regementes station. Med fullt förtroende till det sätt, hvarpå dessa 9 Generaler komma att uppfylla deras åligganden, frågar jag dock, om de kunna ersätta de 24 väl lönta Öfverstarne. Det är af en talare yttradt, att hoppet att erhålla en af dessa Arméens 9 Generalsbeställningar kunde, för Arméens personal, liknas vid hoppet att vinna en quintern. Men om de 24 Öfversteboställena återföras till deras primitiva bestämmelse, lemnades Arméens Befäl hoppet om åtminstone ett enkelt utdrag. Min öfvertygelse är, att alla behof af Generaler kunna hädanefter såsom fordom bestridas af Öfverstar, hvilka innehafva ÖfversteIndelningar. Hvad den betänklighet beträffar, som uppkommit genom jemförelsen med Majorer, hvilka ägde Compagnier, så tror jag, att detta äger i sin grund ingen tillämpning, emedan Öfverstarne icke komma att mönstra sina egna Regementen, och någon collision kan sålunda i detta afseende icke äga rum. Den, som upphunnit Generalsgraden inom Svenska Arméen, är dessutom så mycket öfver alla småaktiga con-

siderationer, att denna jemförelse icke torde vara lämplig. Hvad jemförelsen emellan det föreslagna antalet af Generaler för Sverige och andra Arméer beträffar, så är den redan besvarad, och torde ytterligare kunna besvaras dermed, att jemförelse icke kan äga rum emellan det ojemförliga. Man har sagt, att Sverige i jemförelse med Preussen borde äga 40 Generaler. Men beräkningsgrunden har jag ej hört, ty Preussiska Arméens styrka har icke blifvit omnämnd. Hvad Englands 1100 Generaler beträffar, så bör man, då man nämner dem, äfven påminna sig Englands Statsskuld, som stiger till En Milliard Pund Sterling. Dessutom bör man söka att verkställa våra organisationer med största hushållning, utan sträfvande efter täflan med andra länders prakt, och så att man icke snart genom nya kostnader för folket får organisera om igen. Om Arméens Öfversteindelningar blott återfördes, behöfdes ej vidare frågor uppstå om Generalslöner; och skulle behofvet af större kostnader för de till Generaler utnämnde Öfverstar verkligen uppstå, vore ingenting lättare, än att för tillfället öka dessa personers inkomster. Jag tror, att den omsorg, att kunna förena krafter, i Sverige af behofvet påkallas, ty jag fruktar den dag, då de skattdragande ej kunna bära följderna af förhastade organisationer. Jag yrkar afslag å denna utgift, emedan jag tror den vara oafhängig af Arméens orga-

nisation. Den invändning man gjort, att Arméen skulle sakna tillgångar, anser jag alldeles origtig, ty jag finner ej, att någon tillgång genast genom detta bidrag för Arméen blir tillgänglig. Generalerne skänka ej efter något af hvad de redan hafva. Det blir först till följd af deras afgång, som något deraf kommer Arméen till godo. Man har sagt, att organisationen först om 14 à 15 år kunde äga rum. Jag ser då intet, som hastar att besluta en sådan anstalt. Jag fruktar, att den är förhastad, och tror, att man säkerligen kan finna bättre utvägar att hjelpa de lägre graderne. Jag hemställer till de yngre Officerarne inom Arméen, hvilka sysselsätt sig med ämnet, och bedömt det mera vidsträckt, än blott efter sitt enskilta interesse, hvilket Arméen anser förmånligast, att få några Generaler väl lönta, men Öfverstarne illa lönta. Jag frågar, om det ej är bättre, att få Öfverstarne med sina gamla löner, och i en mera oberoende ställning, heldre än att i Subalterngraderna erhålla en obetydlig tillökning, hvilken i alla fall icke kan äga rum, utan att andra skattdragande medborgares välstånd uppoffras. Jag anhåller derföre, att afslag å hela detta project måtte blifva Contraproposition.

Herr *Nordenfalk, Johan:* Den fråga, som nu är under öfverläggning, delar sig i tvenne delar: den första, om ett Generalitet skall

finnas, och den andra angående lönevilkoren för detsamma. Hvad den första delen angår, har en Ledamot anmärkt, att fråga vore om ett nytt anslag. Sådant är likväl icke förhållandet. Talar man om rubriken, kan det väl vara riktigt, men betraktar man saken, så har anslaget hittills funnits, och det i vida högre mån. Hvad angår bevisen för nödvändigheten deraf i militairiskt afseende, får jag åberopa Herr Hjertas yttrande vid återremissen; men jag vill äfven anföra några icke militairiska omständigheter, hvilka ej äro fattliga för hvar och en. Jag får åberopa sjelfva stiftaren af Indelningsverket, en autoritet, hvilken hvar och en med skäl kan åberopa. Efter hvad de Stater utvisa, som sedan den tiden finnas qvar, hade Stiftaren äfven afsett ett Generalitet. Uti alla andra länder, under olika former för Regeringarne, har man förenat spridda Regementer och Corpser under ett Befäl; öfverallt har man funnit det nyttigt, och ingenstädes har man sport någon återgång. För Sverige särskilt synes tala Regementernes spridda läge på en vidsträckt areal, som kan uthärda profvet med hvilket annat land som helst. Jag skulle bedra mig mycket, om det icke i krig skulle vara nyttigt för Generaler, att redan under freden hafva lärt känna de trupper de skola föra. I öfrigt vore det så många skäl för saken att anföra, att jag endast vill åberopa, hvad vid återremissen blifvit an-

fördt. Jag vill blott fästa mig vid ett yttrande af Herr Anckarswärd, att mönstringarne kunde förrättas af Landshöfdingarne. Jag lemnar derhän, om en Landshöfding, som varit militaire, sedan han flere år egnat sin tid åt civila göromål, skulle äga qvar de kunskaper, som erfordras för att mönstra och inspectera; men de fleste Landshöfdingar hafva ej varit militairer, och i afseende på dem förfaller frågan helt och hållet. Man kan äfven hämta skäl för förändringen af den besparing utaf 62,000 R:dr, hvilken uppkommer, i jemförelse med det förra förhållandet. Hvad lönebeloppet angår, så är samma anmärkning, som nyss gjordes, här gällande. Betraktar man verkningskretsen, vigten af befattningen, och kostnaderne, som dermed förenas, tror jag ej att beloppet är för drygt. Friherre Anckarswärd har anfört, att denna organisation vore föga skild från den föregående. I ett afseende är detta svårt att bedöma, men hvad antalet angår, är skillnaden högst betydlig emellan 24 och 9. Det nya Generalitetets befattning är ännu ej bestämd; i händelse det bifalles, återstår, att Konungen utfärdar en instruction, som bäst uppfyller ändamålet. Friherre Anckarswärd har anmärkt, att ingen tillgång beredes, om man antager förslaget, likasom ingen förlust uppkommer genom ett afslag derå. Dervid får jag anmärka, att några löner redan äro vacante, och komma att hållas vacante, tills

denna fråga blifvit afgjord. Hvad antalet beträffar, är ingen särdeles anmärkning dervid gjord, och med afseende å Sveriges areal tyckes det vara omöjligt, att bestämma Fördelningarne till mindre än 6. I följd af allt detta får jag tillstyrka bifall så väl till principfrågan, som lönebeloppet.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken tillkännagaf, att Plenum komme klockan half 6 i eftermiddag att fortsättas.

Herr *Munck af Rosensköld, Eberhard:* I detta ämne ärnade jag ej yttra mig, men discussionen har föranledt dertill. Det vore förmätit af mig, att vilja bedöma värdet af nu varande organisation inom Arméen. Det torde vara bäst och säkrast, att med hela Europa erkänna, det vår Konung förstår den saken bäst. Så mycket tror jag mig dock kunna bedöma, att hufvudändamålet med ifrågavarande reglering är, att bereda skicklige Befälhafvare för Arméen. Jag tror derföre, att detta ändamål bör stå framföre det, att af Officerarne bilda skicklige jordbrukare. Man har, såsom bevis på förträffligheten af den gamla organisationen, anfört det tillfälle Cheferne då ägde, att representera, och dervid nämnt framlidne Hans Excellence Grefve Tolls representation inom Skåne. Om framlidne Hans Excellence Grefve Toll representerade mera,

än någon RegementsChef nu för tiden, så torde dock hvar och en, som känner förhållandet, med mig vitsorda, att hans Regemente representerade mindre, än det nu gör. Då man jemför antalet af Generaler hos oss med hvad som finnes inom andra länder, hafve vi ganska få, ehuru jag medgifver att det stora antalet Generaler inom Frankrike och England till en stor del härleder sig derifrån, att under de långvariga krigen så många blifvit tillsatte. Oaktadt man för närvarande i Frankrike har 600 Generaler, af hvilka en stor del är på half sold, har man dock derstädes en General för hvarje 1000 man i actif tjenst. Jag har ansett angeläget påminna Ridderskapet och Adeln derom, att vid 1815 års Riksdag, som jag fått anledning att nu citera, beslöto Rikets Ständer, att MilitairStaten skulle erhålla samma löneförhöjning, som CivilStaten, NB. de, som hade penningelöner; men detta framställdes under form af underdånig anhållan till Kongl. Maj:t, mot hvilket jag då på det högsta motsatte mig. Följden blef ocktå, att CivilStaten fick högre löneförhöjning än Militairen, ty de fingo beräkna den under lönerna anslagne spannmålen efter ett vida förmånligare förhållande, än Militairen, hvarigenom Militairen fick vida mindre, än Ständerna beslutat. Jag skulle tro, att Lagstiftande Magten i synnerhet bör vara angelägen derom, att låta Armèen känna, att det är Repre-

sentationen den har att tacka för lönerna. När nu 3 Stånd redan bifallit löneförhöjning för CivilStaten vida öfver hvad Konungen föreslagit, vore det icke allenast en orättvisa för andra gången, utan äfven oklokt af Representationen, att vägra löneförhöjning för Militairen. Således är det i synnerhet på grund deraf, att pluraliteten af Representationen redan beslutat löneförhöjning för CivilStaten, och i synnerhet derföre, att den redan i en mängd af år varit orättvis mot Militairen, som jag yrkar bifall till hvad Kongl. Maj:t i förevarande ämne föreslagit. Jag nekar visserligen icke, att vid detta tillfälle särdeles afseende bör fästas å Nationens tillgångar och förmåga, men innan myntbestämningen blifvit beslutad, kan jag icke säga, om Nationen kan, eller icke kan, uthärda dessa bidrag.

Herr *Tham, Wolrath:* Utan att önska att bidraga till framtida förebråelser för någon, som har olika tänkesätt med mig, anser jag dock Representationen vara skyldig att yttra sig i detta ämne. Om jag, lika med Grefve Posse, ej ingår i de detailler jag ej förstår, förtjena vi icke derföre förebråelse. Jag tror, att jag delar öde med de flesta Representanter deruti, att det finnes *någon* del af Statsskicket, som man ej förstår, och det måste då vara tillåtet, att man följer de personer, för hvilka man har förtroende, och jag för min

del är icke då villrådig i valet. Den egentliga frågan, hvarvid jag fäster mig, är den ekonomiska, om Svenska Nationens ställning fordrar en ökad Armé. Derom äro vi alla ense, då vi alla medgifva, att Beväringen är nödvändig. Beväringen måste medföra ökadt Befäl, och ökadt Befäl fordrar ökad aflöning. Genom brist derpå har Befälets ekonomiska ställning blifvit ganska dålig inom Arméen. Beklagligt är, att denna brist blifvit ännu mera förstorad genom nuvarande organisation med så många Generaler. Jag finner med tillfredsställelse, att man har till en del återgått derifrån. Derföre instämmer äfven jag uti Konungens proposition om Generalernas antal och löner, ty då blifva Arméens lönevilkor förbättrade, och organisationen af Arméen lyckas. Huruvida man dervid kan antaga Utskottets förslag, är en annan fråga, hvari jag sedan får tillfälle yttra mig. Sedan jag således delar deras tanka, som yrka bifall till Konungens och StatsUtskottets förslag om 9 Generaler, återstår det för mig, att yttra mig om Generalernas löner. Jag känner visserligen behofvet för Folket af besparing och minskning, men sedan Ridderskapet och Adeln, lika med två andra Stånd, redan beslutit att förhöja MilitairStatens löner, kan jag ej annat än förena mig uti hvad Grefvarne Cronhjelm och Posse anfört, nemligen att StatsUtskottets första Betänkande måtte blifva grunden för Ja-pro-

positionen. Till de skäl dessa Herrar förderas mening andragit, har jag ej något att tillägga. Bland anmärkningarne, som äro gjorde emot behofvet af Generaler, vill jag blott upptaga den, att man sagt, det Mönstringar förr kunde ske utan Generaler. Jag frågar då först, om Generaler endast äro till för Mönstringar. Om man dessutom jemför Arméens tjenstbarhet på 1760-talet, och nu, så tror jag det tillräckligen visar sig, att Arméen är vida mera tjenstbar, och bättre tryggar Landets försvar nu, än då. Och detta måtte väl äfven bevisa, att GeneralsEmbeten äro nyttiga och nödvändiga, då de användas till andra ändamål, än blott såsom sinecurer. Jag anhåller derföre lika med Grefvarne Cronhjelm och Posse, att förra Betänkandet måtte blifva Ja-proposition.

Grefve *Posse*: Jag hade hoppats, att ej vidare behöfva yttra mig i detta ämne, då jag förra gången tydligen förklarade, att jag i denna öfverläggning ansåg mig såsom en främling, eller för att nyttja en annan Talares uttryck, såsom femte hjulet under vagnen. Men jag har sedermera funnit, att Herr Anckarswärd ej blott missförstått ordalydelsen, utan äfven afsigten hos mig, och detta har gifvit mig anledning, att sjelf söka rätta missförståndet. Jag har ej afsagt mig förmågan att betrakta behofvet af de högre militaira platser här nu äro i fråga,

utan

utan blott nyttan i *militairiskt afseende.* Jag har betraktat frågan från andra synpunkter, och alldeles icke förtjent beskyllningen om afsigter att kasta en slöja öfver ämnet, och jag har icke bestridt mera i ämnet insigtsfulla Ledamöter, än jag kan vara, att yttra sig öfver frågan i militairiskt hänseende. Jag har förut instämt i så väl Herr Anckarswärds, som flere Ledamöters yttrade önskan, att RegementsCheferne måtte återfå de gamla RegementsChefs-lönerne; men då sådant icke kan ske, utan att återgå till IndelningsVerkets primitiva organisation, hvarigenom contanta löner måste anslås till de nödvändiga Generalspersonerna, har jag trott mig icke böra neka den deraf följande förhöjning i anslag till Tredje Hufvudtiteln. Man har framställt den fråga, hvari de indragningar bestått, som från IndelningsVerket skett till StatsVerket. Då jag yttrade mig om dessa indragningar, uppgaf jag ej deras belopp, emedan jag trodde, att en hvar af oss kände detta, hvilket så många gånger på detta rum varit nämndt. Jag vill nu upplysa, att endast från Arméen indragna Boställen och räntor gå till mer än 80,000 R:dr B:co om året. Friherre Anckarswärd har hemställt till de lägre Militairernas val, om de icke skulle häldre välja, att RegementsCheferne återfingo de 24 stora ÖfversteIndelningarne, än att de innehafvas af öfverflödiga Generalspersoner. Så-

dan är icke frågan nu, utan frågan är, hvilket de unga Militairerna hälst skulle vilja, antingen att dessa Boställen återfås af RegementsCheferna, eller, hvilket är detsamma, antingen Generalerne må blifva RegementsChefer, med bibehållande af de stora Boställena, och således betaga de lägre graderne all möjlighet att genom dessa boställen få sina löner förbättrade; eller att dessa boställen skulle komma de lägre graderna till godo. Det har visserligen blifvit anmärkt, att dessa boställen ej nu kunde användas till Arméens löneförbättring, men detta är ett misstag, ty om boställena skola återgå till Arméen, och de Generaler, som nu innehafva dem, icke vilja afstå desamma, komma de för Generalerna anslagna contanta löner att ingå till Arméen. För öfrigt instämmer jag med Friherre Palmstjerna i frågan om lönernas storlek.

Grefve *Björnstjerna:* Jag är till största delen förekommen af den siste värde Talaren i den upplysning, att det anslag, som nu är i fråga till Generals-löner, till en början kommer att användas till Indelta Arméens LöneReglering. För öfrigt vill jag blott besvara de af några värde Talare emot mig gjorde anmärkningar. En af dem har trott, att, då jag åberopade framl. Hans Excellence Grefve Toll, det var såsom Chef för ett CavalleriRegemente jag åberopade honom. Det var icke i denna egenskap,

utan i egenskap af GeneralBefälhafvare i en Provins, som han omkring sig samlade Provincens OfficersCorpser, och det är denna idée jag anser böra ligga till grund vid organiserandet af de nu ifrågavarande Generals-platserne. Om jag gjort jemförelse mellan vår Armée och andra Arméer, så kommer det deraf, att all ting är relatift och att andra Arméers exempel äfven kan tjena till efterdöme för oss. Då jag nämnde, huru många Generaler Preussen har, och att vi efter samma förhållande borde hafva 40 Generaler, skedde sådant under den beräkning, att Svenska Arméen med Extra Rotering och tvänne BeväringsClasser var 103,000 man, och icke, såsom man här anfört, 26,000 man. Jag var dock långt ifrån att vilja föreslå, att vi borde äga 40 Generaler, ty annat är att föreslå, och annat att säga, hvad som borde vara i jemförelse med ett annat land. Då jag hört flera Talare yrka IndelningsVerkets återförande, har jag hört det med så mycket mera nöje, som jag alltid varit dess riddare. Den Löne-reglerings-plan jag uppgjorde, utgick från samma grund; dess bas var att återgifva Arméen sina Boställen, och dermed kunna verkställa en generel Löne-reglering, oberäknadt lönerna för det ökade Befäl, som fordrades för Beväringen. Det är genom detta för Försvars-Verket så nyttiga beslut om Beväringens uppsättande

som IndelningsVerkets grunder blifvit rubbade, emedan, då CompagnieCheferne derigenom blefvo 12 i stället för 8, fyra af dem måste tjena med Lieutenants-löner; och då Subalternernes antal ökades ifrån 16 till 24, blef deraf en följd att 8 Lieutenanter fingo tjena med Fändriks-löner, och alla Fändrikar med UnderOfficers-löner. Derigenom, och icke genom något annat, hafva IndelningsVerkets grunder blifvit rubbade. Detta IndelningsVerk vill man nu återföra, men sådant kan icke ske utan tillskott från Ständernas sida. Äfven jag delar med Friherre Anckarswärd den öfvertygelse, att det vore bättre, om de 24 Öfverste-lönerna kunde återgå till sin primitiva bestämmelse. För öfrigt kan man icke anse organisationen under Adolf Fredrik och Gustaf III såsom ett efterdöme, ehuru man visserligen kan anse organisationerna under Carl XI och Carl XII vara det; men återgången till dessa organisationer kan icke ske, utan anslag från Ständernas sida.

Hans Excellence Herr Grefve *Löwenhjelm, Carl Axel:* Efter en så långvarig, och så skickligt förd discussion, återstår visserligen ganska litet att i detta ämne tillägga. Också är det blott några hufvudsakliga inkast jag skall söka möta. Ingen bestrider, att icke Indelta Arméens löner äro i behof af förhöjning, och hvar och en erkänner gerna, att tillståndet inom Ar-

méen i detta afseende förtjenar behjertande; men nu är endast fråga om Generals-lönerna. Man har sökt tvänne utvägar, att hindra beviljandet af hvad Kongl. Maj:t uti Dess Proposition i denna del begärt. Den ena, som vill återföra en organisation, hvilken fanns i Carl XI:s tid inom vår Armé, så väl som inom andra Arméer, och denna kan icke vara ny. Den andra utvägen var, att väcka RegementsChefernes ambition, och framställa dem, som de Militair-Embeten, hvilka voro af högsta värde. Jag gör dock den rättvisa åt Öfverstarne, att de säkerligen icke sjelfva dela denna öfvertygelse, ehvad agrement det också kan vara få direct correspondera med StatsSecreterare, Collegier och äfven Kongl. Maj:t. Man behöfver blott jemföra Arméens tillstånd nu, och den tid, då GeneralMönstringarne förrättades af RegementsCheferna tourvis, för att finna, hvad inflytande väl eller illa utförde Mönstringar hafva på Arméens tjenstbarhet. Dessutom är det alldeles icke ensamt för Mönstringarne Generalspersonerna behöfvas. Den, som under ett fälttåg skall föra en troupp, måste lika så väl som sjelfva truppen hafva ett ganska stort behof, och ganska stor nytta, af att känna hvarandra. Äfven måste det vara gifvet, att en Öfverste, som skickas att mönstra ett Regemente, hvilket han kanske aldrig mera kommer att se, skall vara mera likgiltig, och mindre mon vid denna förrättning, än

den person, hvars lif och hvars ära möjligen kommer att bero af detta Regementes mer eller mindre tjenstbarhet. När nu Kongl. Maj:t behagat nedsätta antalet af Generaler till 9, tror jag icke, att man bör anse detta antal för öfverdrifvit, eller att de förblifva några sinecur-beställningar. Det måste, såsom StatsSecreteraren för Krigsärenderna ganska riktigt anmärkt, blifva Kongl. Maj:ts högsta omsorg, att för dessa Generalspersoner bestämma en verkningskrets, så att deras platser icke blifva att anse såsom sinecurer. Allt, hvad som kan sägas, har redan blifvit i denna sak så fullständigt anfördt af Grefve Cronhjelm, Grefve Posse och Herr Tham, att jag icke har någon ting vidare att tillägga, utan instämmer hufvudsakligen deruti, samt anhåller om proposition till bifall å Kongl. Maj:ts proposition; men skulle Ridderskapet och Adeln anse Statens tillgångar icke medgifva ett så högt anslag, inskränker jag mig till det alternatif Grefve Posse föreslagit.

Grefve *Cronhjelm:* Lika angelägen jag är, att man mot mig icke skall oriktigt citera, och begagna, hvad jag sjelf anfört, lika angelägen är jag sjelf, om jag begått ett misstag, att rätta detsamma. Jag har begått ett misstag, då jag vid beräkningen af Svenska Arméen, i afseende på dess behof af Generaler, ej upptog 60,000 man Beväring; men detta var föranledt derutaf,

att Grefve Björnstjerna, vid jemförelsen mellan antalet af Generaler i förhållande mot Arméens styrka inom Preussen, upplyste att Preussens Beväringsmanskap äfven var inberäknadt i den numerair, Herr Grefven angaf för Preussiska Arméen. Det torde äfven i förbigående tillåtas mig nämna, att, enligt de ganska tillförlitliga underrättelser jag helt nyligen förskaffat mig om Preussiska Arméen, är denna, inberäknad dess Beväring, större än Grefve Björnstjerna uppgifvit. Herr Anckarswärd har misstagit sig, då han sagt, att jag ansett Generalerne nyttige vid stora läger. Detta är destomera orätt, som jag just instämde i det af Herr Hjerta vid den Kongl. propositionens remiss afgifne yttrande, hvari Herr Hjerta, lika med mig, ansåg ständige Inspecteurer för Arméen vara nödvändige, men äfven lika med mig ogillade de kostsamma och, enligt min tanka, för Arméens öfningar föga nyttiga stora lägren. Jag har icke eller sagt, att Generalerne voro nödvändiga för att mönstra de förråder vi framdeles kunna få. Jag framställde blott den fromma önskan, att om Generalerne skola få till sitt åliggande, att mönstra förråderne, de äfven måtte få några förråder att mönstra. Icke eller har jag yttrat, att, om icke de af Kongl. Maj:t nu begärde 9 Generals-löner skulle beviljas, Regeringen par caprice skulle qvarblifva vid den nu varande organisationen. Jag tror det vara ganska natur-

ligt och en gifven följd, att Regeringen måste qvarblifva vid den närvarande organisationen, om den icke får medel, hvarmed den kan anställa en annan organisation; ty, efter den plan, jag fattat, såsom grunden för Kongl. Maj:ts proposition, kan ingen Löne-reglering ske för Indelta Arméen, om icke dessa 9 Generals-löner beviljas, emedan denna summa är oundgängligen nödvändig för Indelta Arméen, intilldess, i mån af Generalernas afgång, Indelta Arméen återfår sina gamla Öfverste-Indelningar. Jag fortfar i anhållan om proposition till bifall å Utskottets första Betänkande.

Herr *Munck af Rosenscöld:* Jag vill blott närmare bestämma mitt förra yttrande således, att jag förklarar min mening vara att erhålla bifall till Utskottets första Betänkande, emedan det närmare öfverensstämmer med Kongl. Maj:ts proposition.

Herr *Anckarswärd:* Jag är ganska lycklig, att kunna åt Hans Excellence Herr Grefve Löwenhjelm göra en concession, och jag önskar, att det kunde bringa hans mening i denna sak till mera öfverensstämmelse med min. Han har anfört, att hvad jag yrkat i afseende på Arméens organisation, icke vore någonting nytt. Jag medgifver gerna detta, och tror, att denna organisation fortfarit sedan 1696, men på papperet och lagd till handlingarne. Må Herr Grefven i denna

del nu vara nöjd. Herr Grefven har gjort bittra förebråelser emot den sednare tidens RegementsChefer. Jag tror, att man bordt göra rättvisa åt sådana personer, som Generalerne Wrede och Mejerfeldt. Om Regementerne äro grannare nu, tror jag, att det härledt sig från Rotebållarnes frikostighet och beredvillighet, samt orsakat deras betungande. Jag är skyldig detta svar, då jag med tacksamhet minnes dessa Generaler, hvilka med synnerlig godhet omfattat mig i min ungdom. Ehuru i detta ämne redan är så mycket taladt, önskar jag dock, att ännu få anföra ett skäl mot mina motståndare. Man har sagt, att RegementsCheferne skulle erhålla, genom den Lönejemkning man ärnar företaga, 3400 R:dr B:co. Jag hemställer till hvar och en, om icke detta är för litet? Och huru skola dessa Chefer uppbära denna lön? Man har icke tydligt uttryckt detta, men meningen måtte väl vara, att de skola gifva ifrån sig en viss summa, och då är deras inkomst ganska osäker, emedan afkastningen af boställena beror på årstidernes beskaffenhet. Skulle Öfversten betala något ifrån sig, blir han blott en Arrendator åt Generalen. Jag har velat fästa uppmärksamheten derå, men skall för öfrigt icke vidare uppehålla discussionen.

Grefve *Brahe:* Jag hade föreställt mig, att discussionen blott skulle hålla sig till bifall eller afslag å Utskottets Betänkande.

Det kan nu icke blifva fråga om att borttaga en Stat, som redan finnes. Generalerne äro förut uppförde på Stat, och det lärer icke bero på Rikets Ständers afgörande, om Generaler skola finnas eller icke; det kan således icke nu blifva fråga om deras indragning, men väl om beloppet af deras löner, och jag tänker sålunda icke ingå i besvarande af hvad här blifvit anfördt, men som icke hör till denna öfverläggning. För öfrigt hafva, lika litet som jag lyckats att öfvertyga mina motståndare, de lyckats att öfvertyga mig, och jag måste blott beklaga, att ju mera vi aflägsna oss ifrån Kongl. Maj:ts Proposition, ju mera aflägsna vi oss från det gemensamma mål, hvartill vi alla tyckas sträfva, nemligen återförandet af IndelningsVerket. Ingen kan med mera glädje än jag höra, och göra rättvisa åt det yttrande att 3400 R:dr B:co är för litet i lön åt en RegementsChef. Men, såsom jag redan haft äran yttra, ser jag ingen möjlighet, att återkomma till Indelnings-Verket, utan att bifalla Kongl. Maj:ts proposition, ty Generalerna hafva nu Öfverste-Indelningarne, och man kan icke borttaga boställena ifrån deras nuvarande Innehafvare. Man har till de lägre Officersgraderne framställt den fråga, om de icke skulle heldre önska, att de 24 ÖfversteIndelningarne återlemnades till deras primitiva ändamål. Hvad detta skulle verka på de lägre graderne i pecuniärt afseende, kan jag icke

inse, men deremot skulle det afskära den utsigt till avancement, som nu är möjlig. Kongl. Maj:ts afsigt har visserligen varit, att återföra lönerna, och derföre har Kongl. Maj:t icke eller tillsatt de lediga Brigad-Chefsplatserne, hvilka Kongl. Maj:t icke vill tillsätta förr än man vet, hvad till följd af Rikets Ständers beslut kan blifva, att vid den nya löneregleringen påräkna. Man har sagt, att Generalsplatserna skulle blifva Sinecur-beställningar. I det förslag, som är utarbetadt för dessa Generalers verknings-krets, är visserligen äfven ämnadt, att de skola hafva en speciel tillsyn öfver de inom deras district varande fästningar och förråder; men då dessa för närvarande beklagligen äro i ett så dåligt skick, medger jag, att denna Generalernas, som jag förmodar, blifvande sysselsättning icke mycket bör tagas i beräkning; hvaremot deras egentliga sysselsättning blir, att inom deras district hafva en speciel tillsyn öfver allt, som angår de under deras Befäl stående Corpser, och synnerligen förhållandet mellan Rotehållarne och Soldaten. Man har vidare sagt, att det skulle anses såsom en caprice af Regeringen, om den ej antog den organisation, som under förflutna tider varit rådande inom Arméen. Jag tror verkligen, att Regeringen skulle hafva svårt att vidtaga en sådan organisation, då den för en längre tid skulle stänga alla avancementer inom Arméen, ty de personer, som

nu innehafva andra Indelningar, än de enligt sin grad borde äga, kunna enligt Grundlagen icke beröfvas sina platser; och det är således ingen nyck, utan en olycklig nödvändighet, att söka på något annat sätt afhjelpa det onda. Då Regeringen gjort ett steg att efterkomma den allmänna önskan om återgåendet till IndelningsVerket, vore det verkligen icke rätt af Representationen, om den icke antog hvad Regeringen föreslagit. Jag skall icke vidare uppehålla discussionen.

Hans Excellence Herr Grefve *Löwenhjelm:* Uti några personligheter vill jag visserligen icke ingå, och icke eller upptaga Ridderskapets och Adelns tid med besvarandet af de mer eller mindre sarcastiska qvickheter, hvarmed jag blifvit bemött. Jag har icke af Herr Anckarswärd begärt några concessioner, och ser icke eller, hvad det verkar på denna discussion. Herr Anckarswärd har ansett, att jag sårat minnet af de Generaler, hvilka ägt deras samtids beundran. Vare långt ifrån mig, att vilja fördunkla dessa personers ära. Jag har icke, såsom den värde talaren, varit nog lycklig att hafva dem att tacka för min uppfostran; men jag har deremot fått min militäriska bildning i de krig jag bevistat under Fält-Marskalken Meijerfeldts befäl, och jag skall aldrig upphöra att vörda hans minne.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att då StatsUt-

skottet föreslagit dels uppförande på Rikets Stat af ett visst antal Generalslöner, dels ock dessa löners belopp; samt åtskillige Ledamöter begärt, att berörde tvenne frågor borde från hvarannan åtskiljas, ansåg Hans Excellence sig böra å desamma framställa särskilte propositioner.

Grefve *Cronhjelm:* Jag tager mig friheten vördsamt påminna, att ingen, efter hvad jag tror, önskat bifall till Utskottets senare Utlåtande, och att proposition derå således kan helt och hållet utgå. För öfrigt hafva de, som talat för ett Generalitets uppförande på Stat, yrkat, i afseende på lönebeloppet, bifall antingen till Kongl. Maj:ts proposition eller till Utskottets första Betänkande; och då de, hvilka äro emot sjelfva inrättningen af ett Generalitet, naturligtvis rösta emot hvilken lön som helst, vågar jag hemställa, om icke så väl Generalitetets uppförande på särskild Stat, som lönebeloppet, kunde sammanslås i en proposition, hvarigenom man undslapp med en votering.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken erinrade, att då flere Ledamöter begärt dessa båda frågors åtskiljande, ansåg Hans Excellence sig vara skyldig, att å hvardera af dem framställa särskild proposition; i följd hvaraf Hans Excellence nu hemställde, om Ridderskapet och

Adeln behagade bifalla, att en Generalitets-Stat till det antal af Generaler StatsUtskottet föreslagit, finge å Rikets Stat uppföras.

Ropades starka Ja och Nej.

Herr Anckarswärd begärde votering.

I anledning hvaraf *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* föreslog följande Voteringsproposition:

Den, som bifaller, att en Generalitets-Stat må, till det antal af Generaler Stats-Utskottet föreslagit, å Rikets Stat uppföras, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner Nej, anses StatsUtskottets hemställan, om uppförande å Rikets Stat af en GeneralitetsStat, hafva blifvit af Ridderskapet och Adeln afslagen.

Herr *Rosenblad, Bernhard:* Då alla de föreslagne nio Generalerne blifvit intagne i Ja-propositionen, hemställer jag till de värde Ledamöter, som ämna rösta för afslag, om meningen är, att Generalerne för Artilleriet och IngeniörCorpsen äfven skola borttagas.

Friherre *Anckarswärd:* Till besvarande af Herr Rosenblads yttrande, får jag blott erinra, att här endast är fråga om uppförande af ett Generalitet på särskild stat,

och att så väl GeneralFälttygmästaren som Chefen för IngeniörCorpsen redan förut äro på behöriga ställen å Stat uppförde, så att i händelse den särskilda GeneralitetsStaten blifver afslagen, man kommer att öfverlägga om de tvenne sistnämnda Generalerna vid de punkter, dit de, enligt förra RiksStaten, höra.

Uppå derefter förnyad framställning, blef den nyss föreslagne voteringspropositionen af Ridderskapet och Adeln godkänd.

Sedan berörde Voteringsproposition blifvit anslagen, började Voteringen klockan tre qvart till 2 e. m. och befunnos vid voteringens slut, efter det en Voteringssedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige Voteringssedlarne öppnade, rösterne hafva utfallit, som följer:

Ja — 165.
Nej — 61.

I följd hvaraf, och sedan det öfver voteringen särskilt förde protocoll blifvit uppläst, *Hans Excellence Herr Grefven och Landt-Marskalken* förklarade, att Ridderskapet och Adeln således bifallit, att en Generalitets-Stat må, till det antal af Generaler Stats-Utskottet föreslagit, å Rikets Stat uppföras.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan tre qvart till 3 eftermiddagen.

In fidem Protocolli,

O. J. Lagerheim.

Onsdagen den 30 Sept. 1829.

Plenum klockan half till 6 Eftermiddagen.

Fortsattes pröfningen af StatsUtskottets ej mindre den 16 sistlidne April under N:o 132 afgifne, och den 7 derpå följde Maji e. m. på bordet lagde, Betänkande, angående regleringen af utgifterna under RiksStatens Tredje HufvudTitel, än ock under N:o 239, meddeldte, och den 29 sistlidne Augusti f. m. på bordet lagde, Utlåtande, öfver de vid berörde Betänkande gjorde anmärkningar.

2 *Punkten. GeneralitetsStaten.*

2 *Momentet. Generals-lönernes belopp.*

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken hemställde, att sedan Ridderskapet och Adeln bifallit, att en GeneralitetsStat må, till det antal af Generaler StatsUtskottet föreslagit, å Rikets Stat uppföras, Ridderskapet och Adeln nu måtte företaga bestämmandet af Generals-lönernes belopp. Vid discussionen på förmiddagen hade 3:ne meningar i detta afseende blifvit framställde, en för antagande af det belopp, som uti Konungens Nådiga proposition blifvit föreslagit, en för bifall å StatsUtskottets första Betänkande i denna del,

med

med den förändring, att lönerne för GeneralFälttygmästaren, Generalen för Fortificationen och CavalleriInspecteuren borde bestämmas till 5000 R:dr, och den tredje för afslag å Utskottets Betänkande. Hans Excellence ansåg sig först böra göra proposition till bifall å det lönebelopp, som för Generalitetet i StatsUtskottets första Betänkande blifvit föreslagit, med den förändring, att lönebeloppet för GeneralFälttygmästaren, Generalen för Fortificationen och CavalleriInspecteuren måtte bestämmas till 5000 R:dr B:co för hvardera; hvilken proposition nu äfven af Hans Excellence framställdes, samt af Ridderskapet och Adeln bifölls.

Grefve *Cronhjelm, Otto August:* Jag anser mig böra till Protocollet förklara, att, då jag talat för det af Ridderskapet och Adeln nu beslutade Generalitetet, har det varit under förutsättning, att denna organisation och de beviljade lönerne aldrig skulle föranleda till några accorder vid tjensternas tillsättande.

3 Momentet. Adjutanternes Arfvoden.

Herr *Rosenqvist, Fredrik Leonhard:* Hvad jag förut anfört om Generalerna sjelfva, gäller äfven här om deras Adjutanter. Jag skall likväl nu icke besvära med votering, utan anhåller blott att få reservera mig emot det beslut, som troligen kommer att tagas; liksom jag reserverar mig emot

det redan tagne beslutet angående Generalitetet.

Friherre *Toll, Gustaf Philip,* hade inlemnat följande, som upplästes:

StatsUtskottet har, i fråga om arfvodens föreslående för de Adjutanter, hvilka blifva anställde hos FördelningsGeneralerne, ansett sig böra förblifva vid sitt första förslag, såsom enligt den af Kongl. Maj:t i Nåder afgifne Proposition i ämnet. Jag vill visserligen ej onödigt upptaga tiden, med anförande af min enskilta tanka uti ett ärende, som möjligen äfven anses mindre maktpåliggande, hälst det torde allmännast bedömas rättvist, att *Tillfällighets-Adjutanter* förordnas, för att under fredstiden kunna ganska väl förrätta nödige Registraturer, MönstringsExpeditioner och Förslagers uppgörande m. m. Vore meningen, att uppföra arfvoden å Stat för sådane, och icke för *dem,* som tillika härvid skulle i Befäls-detailler bildas till högre fullkomlighet, särdeles uti den del af yrket eller det vapen, hvarvid de anställas, så borde jag åtnöjas med det afgifna yttrandet, och låta hela saken bero dervid. Men då Herr Grefve Brahe med grundliga skäl vid återremissen begärt ändring i hvad angår första Adjutantens arfvode, och, som mig synts, med lönen eller arfvodet å Stat velat utmärka rättvis fördelning deraf i den mån tjenstgöringstid det fordrar, samt jemväl deruti

visat vigten deraf, att kunna med förmån använda dem, som för att äfven kunna gagna sitt fädernesland i krigen, med tillräcklig utkomst försedde, kunna (i dessa platser) för yrket vinna tillfälle att fullkomna sine insigter under freden; på grund häraf, och då en eller tvenne CavalleriFördelningsGeneraler skulle finnas, hvilkas resor och göromål i tjensten 2:ne och flera gångor om året medföra mer än dubbel tjenstgöringstid för de hos dem anställde Adjutanter, vågar jag tro det vara rättvist, om man i underdånighet hos Konungen anhöll, det Konungen ville i Nåder sjelf fördela dessa tractamenten i mån af behofven och *vidsträcktare* eller *mindre tjenstförrättningar;* hvaruti jag vördsamt anhåller, att Ridderskapet och Adeln vid beslutets afgörande behagade sig förena.

Hvad Utskottet i detta Moment föreslagit, blef, uppå gjord proposition, af Ridderskapet och Adeln bifallit.

4 Momentet. 6 FördelningsLäkares Arfvoden.

Herr *Rosenqvist:* Utskottet har för de så kallade FördelningsLäkarne föreslagit ett arfvode af 100 R:dr; men då detta uppställes i jemförelse med de 8000 R:dr, som blifvit föreslagne för en FältMarskalk, så hemställer jag, på hvilka rättsprinciper en

sådan fördelning kan vara byggd. Dessa Läkare hafva Capitens värdighet, samt måste vara Medicinæ Doctorer och Chirurgiæ Magistrar, och jag frågar, huru man väl kan begära, att sådane personer skola finnas belåtne med en lumpen summa af 100 R:dr, som hvar och en af dem får gifva åt sin dräng. Jag är visserligen icke böjd att öka anslag; men här anser jag mig böra yrka en förhöjning till 300 R:dr.

Herr *Lefrén, Johan Pehr:* Jag vill blott erindra, att den summa Utskottet föreslagit, utgör endast ett arfvode åt FördelningsLäkarne, hvilka dessutom uppbära annan lön. Utskottets förslag står för öfrigt i full öfverensstämmelse med Konungens Proposition.

Friherre *von Düben, Carl* Jag: har endast mot Herr Rosenqvist velat anmärka, att de ifrågavarande 100 R:dr icke utgöra Fördelnings-Läkarnes hela lön. De hafva dessutom lön på Stat såsom RegementsLäkare, och tillökningen utgör blott ett arfvode för den högre tjenstebefattningen.

Herr *Rosenqvist:* Jag får bekänna, att de upplysningar, som af de tvenne siste värda Talarne afgifvits, icke varit mig obekante; men derföre kan jag ej frångå den öfvertygelsen, att det är sämre att bjuda 100 R:dr, än intet, åt personer med den vetenskapliga bildning, som fordras af Lä-

kare. Jag fortfar derföre, att yrka en förhöjning till 300 R:dr.

Grefve *Cronhjelm*: Jag förmodar, att Herr Rosenqvist icke alldeles saknat tillfälle att inhämta hvad man kan bjuda en Läkare, och att 100 R:dr dervid icke är så litet, att det kan anses sämre, än intet. Men för öfrigt får jag erinra, att dessa FördelningsLäkare hafva Majors rang, och således, utom lönen, dagtractamente i förhållande derefter i fält, eller under längre commenderingar; och dessemellan hafva de intet att göra. Jag tillstyrker derföre bifall till Utskottets Utlåtande, och tror, att Herr Rosenqvist, om han kände förhållandet, ej skulle anse 100 R:dr för litet för det besvär desse FördelningsLäkare åtaga sig.

Herr *Rosenqvist:* Under min egen tjenstetid och dåvarande krig, har jag haft tillfälle inhämta, hvad en Fältläkare har att göra. Jag påminner mig ganska väl, att våra Läkare voro då illa lönte, men också hade vi Läkare derefter; ingen man med skicklighet lärer för så ringa ersättning som den föreslagne åtaga sig besväret. Jag kan derföre ej frångå den förhöjning jag föreslagit.

Uppå af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* framställd proposition, blef hvad Utskottet i detta Mo-

ment föreslagit, af Ridderskapet och Adeln bifallit.

Herr *Rosenqvist* anmälte till Protocollet sin Reservation emot Ridderskapets och Adelns beslut.

5 Momentet. 2:ne FältMarskalks-löner.

Utskottets tillstyrkande bifölls.

6 Momentet. Pensioner å Allmänna IndragningsStaten för de å GeneralitetsStaten uppförde Generaler.

Grefve *Brahe, Magnus,* anförde skriftligen:

Utskottets i dess första Betänkande gjorde tillstyrkande, att blifvande innehafvare af de 9 nu till uppförande å Stat föreslagne Generalslöner i penningar må erhålla rättighet att, lika med Landshöfdingar, i föreskrifven ordning till pensions åtnjutande uppföras å allmänna IndragningsStaten; dock att ej flere, än 2:ne sådana pensioner bestås, hvilket tillstyrkande Utskottet i dess sednare Utlåtande ej ansett sig böra förändra, under den förmodan att, då endast 3:ne pensionerade Landshöfdingar nu finnas, ehuru antalet af Landshöfdinge-löner på Stat äro 24, borde äfven proportionen af 9 effective Generaler emot 2 pensionerade kunna bära sig, kan jag för ingen del finna med rättvisa och billighet öfverens-

stämmande, icke en gång med tillhjelp af den arithmetiska form, hvarigenom Utskottet velat utfinna rätta proportionen. Ty att endast 3:ne Landshöfdingar af 24 nu innehafva Pensioner, ehuru alla äro dertill berättigade, bevisar intet annat, än att 21 Landshöfdingar ännu icke blifvit pensionsmässige. — Hvad som likväl är bevist, är, att *alla* Landshöfdingar hafva *rättighet* till pension vid föreskrifven ålder och tjenstetid, och det är samma rättighet jag åt alla 9 Generalerne söker förvara; ty utom den orättvisa att, sedan Generalernes antal förminskats från 24 till 9, förneka de sednare, som efter utståndne mödor och fatiguer, vid upphunna 65 år, taga afsked, samma förmåner, som Landshöfdingarne och hvarje annan Statens tjenare beviljats, så framter sig äfven det hinder i befordrings-väg, som för RegementsChefer och vidare i succession uppstår, derigenom att Generaler, som, vid den uppnådde pensions-åldern, voro hugade att lemna tjensten, om pensions-rättighet vore dem medgifven, nu, i stället, i det längsta fortfara i deras tjensteutöfning, för att ej af brist på tarflig utkomst, vid en redan framskriden ålder finna sig och de sina i strid med de nödvändigaste behof. Jag hoppas, att Representationen upplyst inser billigheten häraf, samt får vördsamt anhålla om bifall å Kongl. Maj:ts Proposition.

Friherre *Sprengtporten, Jacob Wilhelm:* Den fördel, som för Arméens tjenstbarhet skulle uppstå genom bifall till Kongl. Maj:ts Proposition rörande pensioner för Generalerna, har Grefve Brahe redan så fullständigt utvecklat, att jag i detta afseende ej har något att tillägga. Jag anhåller blott att få fästa uppmärksamheten derpå, att billigheten synes fordra, att Generalerna komma i åtnjutande af samma fördelar, som deras vederlikar inom CivilStaten redan äga. Att Arméen har en egen PensionsCassa, och att Generalerne såsom delägare deri kunna påräkna en obetydlig pension, uppgående på sin höjd till en sjettedel af det belopp, som nu är i fråga, synes mig ej vara något skäl att afslå deras pensionering af Staten. Men då Staten lemnar bidrag till Arméens enskilda PensionsCassa, och fråga vid denna Riksdag uppstått om detta bidrags förökande, hämtar jag härifrån anledning till det förslag, att från det pensionsbelopp, som af Rikets Ständer anslås att utgå af Allmänna IndragningsStaten, och hvilket jag önskar måtte utsträckas till alla 9 Generalerna, må afdragas hvad de kunna komma att uppbära från Arméens PensionsCassa. Jag tror ock, att detta innefattar blott ett förtydligande af Utskottets förslag.

Herr *Rosenqvist:* Jag anhåller att få reservera mig emot det nyss fattade be-

slutet, rörande FältMarskalks-lönerna, samt till Protocollet förklara, att jag icke eller kan instämma i det beslut rörande Generals-pensioner, som Ridderskapet och Adeln synes vara på väg att fatta.

Grefve *Cronhjelm:* Trogen den grundsats jag yttrat vid början af öfverläggningarne om Tredje HufvudTiteln, nemligen att jag ansåg behörige pensionsanslag böra sättas i andra rummet, och till och med framför löneanslagen, emedan pensionerna på det mest verksamma sätt bidraga att hålla Arméen i ett ständigt tjenstbart skick, yrkar jag nu oinskränkt bifall till den Kongl. Propositionen i förevarande punkt; eller ock att den må rakt afslås. Ty att endast uppföra 2 Generaler till pension, derföre att endast 3 Landshöfdingar bland 24, som alla hafva rättighet till pension, nu åtnjuta densamma, kan jag ej finna vara något skäl. Tredje HufvudTitelns personal är i afseende på pensioner ojemförligt mera vanlottad, än Andra HufvudTitelns, der hvar och en vid 65 års ålder har rätt till sin lön i pension; och det tyckes således ej vara för mycket, om Arméens högsta värdigheter komma i åtnjutande af samma förmåner, som tillkomma hela Andra HufvudTitelns personal. Jag bekänner för öfrigt, att då jag lemnade min röst för Generalitetets uppförande å Stat, önskade jag i synnerhet, att afseende måtte fästas derå, att Gene-

ralsplatserna ej skulle bilda Sinecurer. Men om man nu afslår Konungens förslag, att öfverflytta Generalerna vid 65 års ålder på Allmänna IndragningsStaten, skall det medföra den följd, att Generalerna, med den mindre sysselsättning de komma att äga undér fred, aldrig skola afgå, utan platserne blifva Sinecure-beställningar. Då min afsigt alltid varit att söka hindra detta, samt jag finner billigheten fordra, att Tredje HufvudTitelns högsta personal får njuta samma förmån, som hela Andra HufvudTitelns redan äger, kan jag ej annat än tillstyrka bifall till den Kongl. Propositionen.

Friherre *Lagerbring, Gustaf Olof:* Då ej mindre Grefve Brahe, än Friherre Sprengtporten så tydligt visat nödvändigheten af de ifrågavarande pensionerna, äfvensom olämpligheten af deras inskränkande till ett visst antal, återstår blott för mig att i detta afseende conformera mig med dessa Herrar. Men jag anhåller, att derjemte få hemställa, om icke farhågan att dessa pensioner, i händelse de till oinskränkt antal beviljas, skulle blifva alltför betungande för Staten, bör lugnas vid besinning deraf, att dessa pensioner skola utgå endast till dem, som taga afsked efter fyllda 65 år, under det Arméens PensionsCassa gifver Pension vid 50 års ålder. Med få undantag lärer väl vid sistnämnde ålder krafternas aftagande påminna om nödvändigheten att lemna en

tjenst, hvars skötande icke får bedömas efter förmågan att hålla Mönstringar och göra Inspections-resor, utan efter förmågan att gå Rikets fiender till mötes. Men detta oaktadt lära få Generaler, utan egen förmögenhet, vara i tillfälle att kunna taga afsked vid hvilken ålder som helst, så vida icke pensioner svarande emot behofvet anslås. Jag har trott mig böra fästa Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet härpå, vid det beslut Ståndet nu går att fatta.

Grefve *Cronhjelm:* Till mitt förra yttrande anhåller jag att få tillägga hvad jag då glömde, nemligen att jag instämmer i Friherre Sprengtportens förslag, att pensionerna böra utgå med afdrag af det belopp, som tillkommer Generalerna ur Arméens PensionsCassa, och att jag vore färdig att utsträcka vilkoret ännu längre. Ty då Andra HufvudTitelns personal vid 65 års ålder har rätt till pension motsvarande fulla lönen, borde detsamma gälla om Generalerne, men så väl fourage-medel, som taffel-penningar afdragas. Då detta likväl skulle innefatta ett särskildt vilkor, vill jag icke genom yrkande derpå inveckla discussionen, utan är tillfredsställd, att endast till Protocollet förklara min tanka i detta ämne.

Grefve *Brahe:* Som jag vet, att Konungens Proposition i detta ämne utgår från den åsigt, att bereda större tjenstbar-

het inom Arméen, och mera lätthet i avancement, hvilket försvåras genom antagande af ett inskränkt antal pensioner, helst antalet af Generaler redan blifvit nedsatt från 24 till 9, anser jag mig i främsta rummet böra söka befrämja det önskade ändamålet, och instämmer derföre i Friherre Sprengtportens förslag, i hopp att på sådant sätt äfven hafva den tillfredsställelsen att stå på Generalsgradens och Arméens bästa, enär jag förmodar, att bifall till det i den Kongl. Propositionen upptagne antal Pensioner lättare vinnes, i händelse pensionsbeloppet bestämmes med inberäkning af tillskottet från Arméens PensionsCassa. Jag får således anhålla hos Herr Grefven och Landt-Marskalken om proposition till bifall å Konungens Nådiga framställning, med iakttagande af det utaf Friherre Sprengtporten dervid föreslagne tillägg.

Grefve *Björnstjerna, Magnus:* Jag tager mig friheten hemställa, om de pensioner, som Generalerna erhålla från Arméens PensionsCassa, här kunna komma i fråga. Dessa pensioner härröra från egna inbetalningar under 30 à 40 års tjenstetid, och i beloppet ingå inga af Staten tillskjutne medel. Förhållandet är här liksom med insättningar i Sparbankar eller för lifs-assurance, och jag skulle således tro, att intet skäl finnes för afdrag af detta belopp från den pension, som Staten bör gifva.

Herr *af Billbergh, Johan Petter:* På samma grund af billighet och rättvisa, som Grefve Brahe med flere talare redan framställt, instämmer jag i begäran om bifall till den Kongl. Propositionen; men jag anhåller att få fästa uppmärksamheten vid det tillägg, som Friherre Sprengtporten föreslagit och Grefve Brahe sedermera antagit. Erkänner man, på sätt här blifvit anfördt, den grund för de ifrågavarande pensionerna, att Militairen bör njuta lika fördel som CivilStaten, i afseende på rättighet till pension af Staten vid 65 års ålder, så bör man göra förhållandet i allo lika. Förhållandet inom CivilStaten är sådant, att då en dithörande person uppföres till pension på Allmänna IndragningsStaten, upphör han att kunna fordra pension från CivilStatens PensionsCassa, oansedt han dertill lemnat bidrag. Den åberopade jemlikhetsgrunden borde således leda till enahanda resultat inom Militairen, och jag tillstyrker derföre antingen ovilkorligt bifall till den Kongl. propositionen, eller ock att vilkoret så förändras, att de Generaler, som till pension uppföras på Allmänna IndragningsStaten, med detsamma upphöra att vara delägare i Arméens PensionsCassa, hvilket kan antingen såsom ett bestämdt vilkor förenas med anslaget, eller öfverlemnas till Kongl. Maj:ts förordnande. Arméens PensionsCassa skulle, genom denna besparing af de högre pensionerne, vinna en förmon till fördel åt

Delägarne af lägre tjenstegrader, hvilka icke äga rättigheten att vid 65 års ålder blifva förflyttade på IndragningsStaten. Grefve Björnstjerna har anmärkt, att Staten ej ägde rätt att taga någon befattning med den pension, som tillkommer genom delägarnes egne bidrag; men jag får erinra att förordnandet härom för CivilStaten är intagit uti PensionsReglementet, som utestänger från den enskildta PensionsCassan hvar och en, hvilken blir uppförd på IndragningsStaten, oansedt Delägarnes egna bidrag, hvartill grunden är hemtad derifrån, att jemväl Staten lemnar bidrag till CivilStatens, så väl som till Arméens, PensionsCassa.

Grefve *Cronhjelm:* Jag är till en del förekommen utaf Herr af Billbergh, och får blott fästa Grefve Björnstjernas uppmärksamhet derå, att meningen här icke kan vara att utstaka några vilkor för användandet af Arméens PensionsCassa. Men deremot måste det vara Ständernas obestridliga rätt att fästa det eller det vilkoret vid beviljandet af de pensioner, som nu äro i fråga. Då meningen ej kan vara att gifva pension till högre belopp, än lönen varit under tjenstetiden; då Staten ej har någon moralisk skyldighet, att gifva mer än som verkeligen till lefnadskostnad åtgår, och då det är allmänt kändt, att hvarje General, som kommer i fråga till pension, är delägare i PensionsCassan, emedan detta är

en skyldighet, hvarifrån ingen kan blifva befriad, så kan jag ej finna annat än ganska riktigt, att vid beviljandet af pension till lönens fulla belopp, fästa det vilkor, att antingen afdrag skall ske för det belopp, som erhålles ur PensionsCassan, eller ock att ingen dividend derifrån får bekommas. Jag har icke yrkat detta senare vilkor, af fruktan att det skulle föranleda till alltför vidlyftiga debatter; men då en värd Ledamot nu upplyst, att förhållandet är sådant inom CivilStaten, samt yrkat likhet häruti, kan jag ej annat än instämma med honom, och begära proposition derå.

Friherre *Anckarswärd, Carl Henrik:* Det är för mig oändeligen obehagligt att uppträda i ett ämne, der majoritetens tanka redan är så gifven, att ingen utväg återstår för att vinna något afseende åt min åsigt. StatsUtskottet har enligt Grundlagen uppdrag att reglera Staten; och närvarande StatsUtskott har efter 7 à 8 månaders användande på detta mödosamma arbete afgifvit ett förslag, beräknadt på de disponibla tillgångarne. Jag hemställer nu, hvilket resultat i längden skall uppkomma derigenom, att Stånden icke åtnöja sig med antagande af Utskottets förslag, utan majoriteterna efter hastiga öfverläggningar inom Stånden öfverstiga de af Utskottet föreslagne anslagen på ett sätt, att en betydlig brist mot Utskottets beräkning nödvändigt måste

uppstå. Ehuru det är ögonskenligt, till hvad grad de skattdragande här hafva få om tala för deras intresse, i jemföre' med antalet af dem, som tala för lönagarne, och jag således alltför väl inser, att utgången redan är gifven, bjuder mig likväl öfvertygelsen om min Riksdagsmanna-pligt att hemställa, om icke någon jemkning i denna fråga kunde tillvägabringas. Jag tror, att steget från ingen pension, såsom förhållandet hittills varit, till bibehållande af hela lönen är nog starkt, och jag skulle derföre, i händelse Utskottets Utlåtande icke bifalles, utan antalet af Pensions-berättigade Generaler anses böra vara obegränsadt, vilja föreslå till Contra-proposition, att man åtminstone i afseende på beloppet må etablera en fredsfot, och fasställa det till halfva lönen. Om landets tillgångar framdeles medgifva någon förhöjning, må man då öka detta belopp. Men för närvarande tror jag icke folket kunna uthärda med alla dessa ökade anslag; och jag tror dessutom det vara mera förenligt med sunda Lagstiftnings-principer, att öfverlemna något att göra åt efterkommande, än att i det yttersta medtaga folkets skatteförmåga för att sjelfve göra allt. Jag delar för öfrigt Friherre Sprengtportens åsigt så vida, att jag finner det vara billigt, att då Generalerna nu komma i åtnjutande af så betydliga pensioner af Staten, de icke tillika må erhålla

la något från Arméens PensionsCassa. Detta skulle blifva en vinst för de öfriga delägarne i Cassan, som derigenom kunde påräkna större pensioner, men ingen vinst för de skattdragande. Hvad beträffar Grefve Björnstjernas yttrande, att Staten icke lemnar något bidrag till pensionerna från Arméens PensionsCassa, så anser jag det blott såsom en misssägelse, enär det är alltför allmänt kändt, att Wadstena Krigsmanshusafgift lemnar 40,000 R:dr till Arméens PensionsCassa, för att vara okändt för den värde Ledamoten.

Jag får sluteligen förnya min anhållan, att, i händelse Utskottets Utlåtande ej bifalles, i Contra-propositionen må inflyta, jemte det obegränsade antalet af pensioner, att beloppet bestämmes till halfva lönen, hvilket jag anser redan vara ett betydligt steg från det hittills existerande förhållandet, då ingen pension ägt rum.

Grefve *Cronhjelm:* Som jag är en bland dem, hvilka talat för bifall till den Kongl. Propositionen, anser jag, i anledning af Friherre Anckarswärds yttrande, för en samvetspligt att förklara, det min afsigt icke varit att tala blott till förmån för löntagarne. Jag har icke något eget intresse, hvarken af de förhöjningar i anslag, som redan äro beslutade, eller vidare kunna komma i fråga, och jag är öfvertygad att

de Riksdaler, som jag af mina knappa tillgångar (jag tvekar icke att uttala det) måste i bevillning erlägga, äro säkerligen vida mera tryckande, än de Friherre Anckarswärd betalar. Jag skulle derföre tro, att det icke med skäl kan påbördas mig att tala för det ena eller andra intresset, då jag här yttrat mig om anslag, till hvilkas bifallande jag endast kunnat föranledas af öfvertygelsen om det allmännas bästa.

Grefve *Posse, Arvid:* Hvad antalet af de ifrågavarande pensionerna beträffar, anser jag det vara rättast, att det lemnas obegränsadt; ty det vore hårdt, om någon vid uppnådd ålder måste uteslutas från pension, endast derföre att de tvänne bestämda platserna redan voro upptagne. Hvad åter beloppet af dessa pensioner angår, får jag fästa Friherre Anckarswärds uppmärksamhet derpå, att Utskottet ej tillstyrkt dem till högre belopp, än Landshöfdingarnes, hvilka uppgå till ungefär 3000 R:dr, och således just till det belopp Friherre Anckarswärd önskat, eller hälften af den lön, som, enligt Ridderskapets och Adelns redan fattade beslut, blifvit Generalerna anslagen. Hvad sluteligen vidkommer det förslag, att de Generaler, som komma i åtnjutande af dessa pensioner, skulle förklaras oberättigade att uppbära pension från Arméens PensionsCassa, så finner jag icke detta förslag antagligt, enär det måste vara hvars och

ens obestridliga rättighet, att erhålla den pension, hvartill han sjelf i sådant ändamål bidragit. Men deremot anser jag icke samma svårigheter möta för bifall till Friherre Sprengtportens förslag, att ett motsvarande belopp afdrages å den Pension Staten består; ty det måste vara Statens rättighet att tillse, huru mycket verkligen behöfves, och bestämma pensionen derefter. Då det nu är bekant, att Generaler åtnjuta en pension af 500 R:dr ur Arméens PensionsCassa, och att detta belopp framdeles kan komma att ytterligare ökas, anser jag Staten hafva full rättighet, att göra afseende derpå, och afdraga denna summa på den bestämda pensionen; men derigenom kommer denna i samma mån att blifva mindre än Landshöfdingarnes, och understiga halfva lönen. Om derföre proposition framställes till bifall å Utskottets Utlåtande med den förändring, att antalet blifver oinskränkt, i stället för de två pensioner Utskottet föreslagit, kommer man till det resultat Friherre Anckarswärd yrkat, och den jemkning i meningarne, som Friherren önskat, torde på detta sätt lättast vinnas.

Grefve *Björnstjerna:* Då jag yttrade, att Generaler, som vid afskedstagandet erhålla Pension från Arméens PensionsCassa, icke åtnjuta något af Staten, var jag icke okunnig derom, att 40,000 R:dr ingå till

nämnde Cassa genom Wadstena Krigsmanshus-afgift; men min calcyl var uppställd efter helt andra grunder, hvilka jag haft den äran att fullständigt framlägga inför sist församlade KrigsBefäl. Generaler hafva under den till pensions erhållande erforderliga tjenstetid, genom årliga afgifter och afdrag af 4 månaders lön vid hvarje befordran, inbetalat så mycket i Arméens PensionsCassa, att det sammanlagdt utgör ett Capital, hvars ränta, användt efter principen af lif-ränta, öfverstiger den pension man erhåller; det var af detta skäl, som jag yttrat att Generalerna ej komma i åtnjutande af Statens bidrag till PensionsCassan. Jag kan således ej finna något skäl att göra afdrag för den summa, som genom egna tillskott blifvit samlad och besparad, ehuru jag visserligen icke besrider Ständernes rätt, att nedsätta den pension, som beviljas af Staten, från 3000 till 2000 R:dr, om så behagas, och i fall Ständerna skulle vilja begå en sådan orättvisa emot Militairen, i jemförelse med hvad redan är beviljadt CivilStaten.

Herr *Lefrén:* Jag instämmer i den tanka Grefve Brahe här först yttrat, att den Kongl. Propositionen åsyftar, att befordra Arméens tjenstbarhet genom beredd lätthet att taga afsked i de högre graderna; och jag erinrar, att utförandet af den grund man sålunda velat lägga, beror af Ständer-

nas bifall till de anslag, som erfordras för den projecterade Staten. I motsatt fall få Generalerna ej högre pension än de 500 R:dr, som erhållas ur Arméens Pensions-Cassa. Man har sagt, att de i alla fall skulle äga full rätt att utbekomma denna pension; men detta är icke fullt enligt med gällande Författningar. De Landshöfdingar, som varit Militairer, hafva både rättighet och skyldighet att fortfarande erlägga afgifter till Arméens PensionsCassa; men om de vid afskedstagandet få bibehålla lönen, som pension, hafva de ingen rätt att uppbära pension ur Cassan, hvaremot de erhålla en sådan, i händelse de taga afsked före 65 års ålder. Samma stadgande gäller äfven för hela CivilStaten och dess PensionsCassa. Om man således icke vill gifva med den ena handen, och taga med den andra, skulle jag tro det rättaste vara, att de, som erhålla pension på Allmänna IndragningsStaten, ej få uppbära något ur PensionsCassan, enär det icke synes lämpligt, att de njuta pension på två ställen. Hvad åter beträffar, att Staten skulle bidraga så mycket till Arméens Pensions-Cassa, är förhållandet sådant, att de enskildtas bidrag utgöra omkring 110,000 R:dr, men Statens 45,000, hvilket utvisar den ofördelaktiga ställning för Embetsmännen hos oss, i det att individerne måste svälta ihop sina pensioner, i stället att det egenteligen är Statens skyldighet att dermed

förse dem. Jag hemställer, om icke i andra länder, då individen trädt i Statens tjenst, det anses för Samhällets skyldighet att försörja honom, och jag tror således icke att man alltför mycket bör grunda sitt beslut på den enskildta PensionsCassan. Jag skulle derföre vilja vördsamt föreslå, att de ifrågavarande pensionerna från StatsCassan alltid böra oafkortadt utgå, men att Generalerne deremot icke tillika få uppbära någon pension ur PensionsCassan, hvarigenom förhållandet blefve lika med det som äger rum inom CivilStaten; och det är att hoppas, att genom en sådan likstämmighet i grundsats det icke skall finnas obilligt, att tilldela några få, som innehafva de högsta platserna inom Militairen samma förmån, som ovilkorligt redan tillkommer hela CivilStaten, utan afseende på tjenstegrad.

Friherre *Sprengtporten*: Jag är till det mesta förekommen af Grefve Posse, och får blott tillägga, att om Friherre Anckarswärd önskar en nedsättning i pensionsbeloppet under 3000 R:dr, kan jag så mycket mindre förena mig med honom, som jag utgått från den åsigt, att Generalerna borde tilldelas samma fördelar, som redan blifvit beviljade deras vederlikar inom CivilStaten, det vill säga Landshöfdingarne, hvilka, enligt hvad här blifvit upplyst, just hafva en pension af 3000 R:dr. Jag yrkar derföre

bifall till det belopp Utskottet föreslagit, med det tillägg jag förut gjort, och detta så mycket heldre, som i fall det verkligen genom Reglementet för Arméens Pensions-Cassa redan vore afgjordt, att Generalerne icke tillika få uppbära pension ur Cassan, följden naturligtvis i alla fall blir den, att intet afdrag å den pension, som från Stats-Verket utgår, kommer att äga rum.

Grefve *Cronhjelm:* Jag har blifvit rubbad i min öfvertygelse, att jag kunde förstå Svenska språket, genom Grefve Posses förklarande, att för Generalerne icke voro föreslagne högre pensioner, än för Landshöfdingarne, då det i Utskottets Utlåtande likväl heter, att Generalerne skulle erhålla pensioner *i likhet med Landshöfdingar*, och desse sednare vid fyllda 65 års ålder njuta hela lönen i pension.

I anledning af hvad en Ledamot i Arméens PensionsCassa, Herr Lefrén, upplyst, att Landshöfdingarne, då de uppföras på Allmänna Indragningsstaten, förlora den pensionsrätt, de såsom fordna Milltairer hafva i Arméens PensionsCassa, får jag anhålla, att samma vilkor måtte fästas vid Generalernes uppförande på Allmänna Indragnings-Staten såsom pensionairer.

Friherre *Ridderstolpe, Fredrik:* Änskönt hvad Herr Lefrén här dicterat, i Sverige ej kan innefatta ett laga kraftvunnit

utslag, om än man stillatigande skulle detsamma afhöra, anser jag mig dock böra erindra, att det ej är tänkbart, att Landshöfdingar, som under största delen af deras lefnad tjenat i Arméens leder, skulle förskjutas ur dess PensionsCassa, der delaktigheten förvärfvats genom årligen gjorde insatser, hvilka samvetsgrannt fullföljas, äfven sedan, till samma fäderneslands gagn, den civila banan af delägaren blifvit beträdd. Så mycket mindre kan jag tro något sådant beslut vara fattadt af Krigsbefälet, som MilitairLandshöfdingarne aldrig varit kallade, att genom Ombud deras rätt vid nämnde Befäls sammankomster bevaka.

Då Landshöfdingarne erhålla pension, svarande emot StatsSecreterare-lönen, hemställer jag, om icke samma förmån bör tilläggas Generalerne, utan några afdrag af hvad de slutligen böra erhålla såsom pension ur Arméens egen Cassa.

Friherre *Anckarswärd:* Till följd af Grefve Posses erindran, att det af mig föreslagne tillägg icke vore nödigt, att i Contra-propositionen upptagas, får jag blott förklara, att jag förblifver vid Friherre Sprengtportens yrkande, att i de pensioner, som bestämmas åt Generalerne att på Allmänna IndragningsStaten uppföras, måtte inräknas det pensionsbelopp de åtnjuta från Arméens PensionsCassa. Jag tror, att den högsta

billighet påkallar denna åtgärd; och att bevarandet af yngre delägares rätt i Cassan blir ett ytterligare oemotsägligt skäl dertill. Jag öfverlemnar för öfrigt åt den vanliga majoriteten, att besluta uti denna fråga, och skall icke besvära med någon votering härom, men ber att endast få svara Herr Lefrén, att om Arméens PensionsCassas tillgångar äro sammanskaffade genom delägarnes svält, så är det fruktansvärdt, att större delen af skattebidragen sammanskrapas genom ännu rysligare svält af jordbrukaren.

Hans Excellence Herr Grefve *Löwenhjelm, Carl Axel:* I hufvudsaken har jag föga att säga; allas röst, allas mening tyckes instämma i billigheten att bevilja hvad som blifvit föreslagit. Men jag önskar aflägsna en skugga, som skulle hvila på detta Stånd, om de anmärkningar voro grundade, som här blifvit framställde, att man talar i egen sak. Sådan är ej, jag är viss derpå, den värde Ledamotens tanka, men man kunde draga den meningen af hans ord, och äfven denna skugga har jag ansett, att man omsorgsfullt bordt aflägsna. Sedan jag nu afbördat mig denna ömtåliga pligt, skall jag öfvergå till hufvudfrågan, nemligen om Generalitetets pensionsrätt. Hittills har gränslinien emellan pensioneringen för Civil- och MilitaireStaterne varit starkt uppdragen. Militairen har hufvudsakligen dertill sjelf bidragit, Staten endast med 45,000

R:dr, för hvilka likväl Militairen alltid skall vara tacksam. Då nu ett lyckligt tillfälle uppstår, att till en del återställa jemvigten, tviflar jag ej, att Ridderskapet och Adeln omfattar det för att utöfva rättvisa. Här begäras pensioner för Militairer endast af högre grad, och hvilkas antal måste blifva så ringa, att utgiften ej kan blifva besvärlig. Generalsplatserne äro endast 9. Många på en gång kunna då ej komma i fråga till pension, om man ej skulle göra de båda orden General och Invalid till synonymer, hvilket jag icke vill hoppas. Sedan jag nu först grundlagt denna billighetsprincip, återstår att bestämma, huruvida den bör involvera den rätt de haft i Cassan. I bestämmandet af en ny casus vet jag ej bättre sätt, än att leda sig fram till resultatet genom analogie. Då finna vi på civilsidan en ny vacker inrättning; men jag får anmärka, att den ej sträcker sig till alla grader, blott till vissa, hvilkas högsta pension är 800 R:dr, med omsorgsfullt uteslutande af de högre. Af samma skäl, som man i denna Cassa utestängt de högre civile Embetsmännen ifrån så väl delaktighet som contribuerande till Cassan, då de kommit till vissa högre platser, ehuru de contribuerat i de lägre, med samma skäl kunde man säga till innehafvare af visse militairegrader, att så länge de äro i de mindre graderna, skola de contribuera till Cassan, och derutur erhålla pension, i fall de

under tiden taga afsked, men att när de träda ur dessa grader till en högre, förlora de alla anspråk på bistånd af Cassan, hvaremot Statens pensioneringsskyldighet då inträder. Det är denna utredning af billighetsprincipen jag ansett mig böra framställa. Hvad antalet angår, fruktar jag ej, att det kan blifva stort, likasom det ej eller kan blifva tungt för Staten, att belöna åldrige tjenare.

Grefve *Posse:* Mitt sista yttrande har hos Grefve Cronhjelm uppväckt tvifvel om hans förmåga att läsa Svenska. Jag ber att få upplysa honom, att uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om StatsVerkets tillstånd och behof äro ordalagen angående Generalernes pensionerande tydliga, då der föreslås *bibehållande af lönen eller pension, svarande emot hvad för Landshöfdingar nu finnes stadgadt.* Om icke meningen vore, att Generalerne skulle pensioneras lika med Landshöfdingarne, vet jag ej, hvarföre desse sistnämnde skulle vara uttryckligen nämnde på detta ställe. I alla fall blifva Generalspensionerna ej större, än Landshöfdingarnes, emedan då taffel-, fourage- och resepenningar afdragas, återstår den verkliga lönen 3000 R:dr, hvilket är samma belopp, som Landshöfdingarne åtnjuta i pension.

Grefve *Cronhjelm:* Jag ber att först få förklara, det mitt missförstånd kom deraf,

att jag ej läst Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, då jag sist yttrade mig. Sedan jag nu deraf blifvit upplyst om förhållandet, finner jag mig sjelf hafva varit vållande till det misstag jag begått, och förenar mig nu med Grefve Posse samt Friherrarne Sprengtporten och Anckarswärd.

Friherre *Anckarswärd:* Sanning förblifver sanning, ehvad den misshagar eller ej; och rättigheten att uttala den är äfven förbunden med skyldigheten att icke dölja den. Af hvad jag yttrat om Ridderskapets och Adelns sammansättning med afseende å dess beslut i de nu afgjorde löneförhöjningsfrågorna, kan jag icke återtaga ett enda ord, emedan, då jag är öfvertygad, att inom detta Hus på sin höjd finnas 25 personer, hvilka icke äro löntagare, jag icke måtte hafva sagt för mycket, när jag påstått, att de skattdragande här hafva få förespråkare. Grefve Löwenhjelms välvilja, att vara min förespråkare hos Ridderskapet och Adeln, för att undandraga mig dess misshag öfver den skugga Grefven förmenar mig hafva kastat öfver det Höglofl, Ståndet, är af natur, att den svårligen lärer kunna uppfattas af någon. Om den skall vara ett uttryck af gammal godhet emot min person, är jag visserligen derföre skyldig erkänsla, men jag nödgas dock för framtiden undanbe mig alla ytterligare prof deraf, och anhålla att ensam få svara för mig

sjelf, i hopp att kunna göra det till Ridderskapets och Adelns nöje, samt med undvikande af alla förhastade uttryck, hvartill jag hitintills ej vet mig hafva gjort mig skyldig; hvadan jag äfven smickrar mig med det hopp, att ej behöfva så beskaffade försvarare, som Herr Grefve Löwenhjelm. Hvad sjelfva hufvudsaken beträffar, har jag icke vidare att tillägga, utan anhåller blott, att jag måtte undantagas från dem, som vilja utsträcka Generalernes pensionsrätt utöfver hvad sjelfva StatsUtskottet föreslagit. Jag har endast tillkännagifvit, att jag önskade, det pensionsbeloppet kunde nedsättas till halfva lönen, men tillika förklarat, att jag underkastar mig majoritetens emot min öfvertygelse sannolikt blifvande beslut, och finner det otillbörligt, att ens våga en votering deremot.

Friherre *af Nordin, Carl Johan:* Jag begärde ordet för att anhålla om proposition alternatift på beviljandet af Generalslönerna i pension vid 65 års ålder, eller ock att Generalerne måtte tilläggas enahanda pensionsbelopp, som redan blifvit förunnadt åt Landshöfdingarne. Jag har nu icke vidare att tillägga, utan instämmer till alla delar med Friherre Sprengtporten.

Herr *Ribbing, Arvid:* Då Herr Grefven och LandtMarskalken i ett nyligen förehafdt ämne genast till afgörande fram-

ställde, icke bifall på Utskottets Betänkande, sådant det sist blifvit afgifvit, utan i dess ställe å det af Utskottet frånträdda, högre anslag bestämmande, första Betänkandet; och jag nu förmodar att proposition i denna fråga är nära för handen; så, ehuru jag uppgifvit allt hopp, att åstadkomma någon nedsättning i de stora summor majoriteten synes hågad att bevilja, enär vi i går återföllo till de tider, som jag trott mera tillhöra fabeln än verkligheten, då LandtMarskalks-klubban till bifall fälldes öfver massan af blad, hvilka icke blifvit till afgörande föredragne, eller uppläste, och från discussion hvarom vi afvisats, vågar jag dock i djupaste ödmjukhet hemställa, om det ej vore med gammal och god ordning instämmande, att proposition först framställdes till bifall å hvad Utskottet i dess sednare Utlåtande föreslagit. Jag fruktar eljest, att vi, i stället för Utskottets förslag att endast pensionera 2:ne Generaler, få till oss hemställdt, att pensionera alla de 9 Generaler, åt hvilka vi beviljat löneanslag. Man har förut uppdragit jemförelse emellan de Militaira och de Civila. Må man då nu godkänna den af Stats-Utskottet antagne sats, att, när endast 3:ne pensionerade Landshöfdingar för närvarande finnas, ehuru antalet af Landshöfdingelöner på Stat är 24, proportionen af 9 effective Generaler emot 2:ne pensionerade skulle kunna bära sig.

Friherre *Boye, Fredrik:* Som här tyckas vara rådande 2:ne särskilta meningar, och något missförstånd angående beloppet, hvartill Generals-pensionerne böra bestämmas, vill jag blott för dem, som derom äro okunnige, upplysa, att det belopp, hvartill en Landshöfdinge-pension å Allmänna IndragningsStaten uppföres, utgör 2500 R:dr.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, det han i anledning af en värd Talares begäran, att proposition måtte framställas å StatsUtskottets sednare Utlåtande i denna del, ansåg sig böra erinra, att StatsUtskottet i dess sednare Utlåtande förblifvit vid sin i dess första Betänkande uttryckta mening i detta ämne, hvarföre Hans Excellence för dess del trodde propositionen böra framställas till bifall endast å StatsUtskottets i frågan afgifne tillstyrkande. Dernäst, och i fall Ridderskapet och Adeln ej förenade sig om bifall till denna proposition, ansåg Hans Excellence, i anledning af åtskillige Ledamöters yrkanden, sig böra till Ridderskapets och Adelns bifall hemställa Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, innehållande att alla Nio Generalerne borde blifva berättigade till pensioners åtnjutande vid 65 års ålder, i likhet med Landshöfdingar. En Ledamot hade väl yrkat, att så stort belopp, som en General erhåller i pension från Arméens PensionsCassa, borde afdragas å den pen-

sion han af Staten komme att åtnjuta; men detta vilkor trodde Hans Excellence kunna förenas med den proposition, som innefattade bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjorde derefter proposition till bifall å StatsUtskottets hemställan, att tvenne Generaler må, lika med Landshöfdingar, och i enlighet med hvad Författningarne om afskedstagande Civile Embetsmäns pensionerande föreskrifva, vid 65 års ålder, efter erhållit afsked, till pensioners åtnjutande uppföras å Allmänna IndragningsStaten.

Ropades Ja och Nej.

Hans Excellence hemställde, om Ridderskapet och Adeln behagade bifalla Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i denna del, med det af Hans Excellence nyss omförmäldte vilkor i afseende på Pension från Arméens PensionsCassa.

Ropades äfven Ja och Nej.

Herr *Rosenqvist:* Jag yrkar afslag å Utskottets Betänkande, och om sådant icke bifalles, votering.

Grefve *Posse*: Då Herr Rosenqvist yrkat afslag å Betänkandet, torde bifall till hvad Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i ämnet innehåller få blifva Ja-proposition.

Hans

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade sig hafva fattat Herr Rosenqvists anförande i början af discussionen sålunda, att han endast reserverade sig emot det beslut han förutsåg i denna fråga komma att fattas. Då likväl Herr Rosenqvist nu yrkat afslag å Utskottets tillstyrkande, voro meningarne trenne, i hvilket fall man torde blifva nödsakad, att först votera om Contra-propositionen, så vida icke Ridderskapet och Adeln behagade tillåta, att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition finge blifva Ja-proposition, och afslag Nej-proposition.

Herr *Rosenqvist:* Mina ord föllo bestämdt så här: Jag reserverar mig emot Ridderskapets och Adelns beslut angående FältMarskalks-lönerne, men bestrider deremot helt och hållet Utskottets förslag om Generalernes pensioner.

Grefve *Cronhjelm:* Jag vågar ödmjukast anhålla, att Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken täcktes fråga Ståndet, om ej till Ja-proposition kunde antagas bifall till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition med det af Friherre Sprengtporten dervid gjorda tillägg, enär de Herrar, som icke vilja bifalla Generalspensionernas uppförande på Allmänna IndragningsStaten, äga tillfälle att uttrycka sin mening uti Nej-propositionen.

Herr *Ribbing:* Då Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken till Ja-proposition framställt bifall å hvad den Kongl. Propositionen innehåller, men skillnaden emellan den och Utskottets förslag är, att den förra föreslår ett obegränsadt antal af Generalspensioner, hvaremot Utskottet endast tillstyrker, att två sådana må på en gång uppbäras, kan jag ej afstå från mitt yrkande, att Ja-propositionen måtte innefatta bifall till Utskottets Utlåtande i denna punkt.

Friherre *af Nordin:* Jag vill blott upplysa ett misstag af den siste Värde Talaren, då han sagt att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition åsyftade ett obegränsadt antal Generalspensioner; den Kongl. Propositionen åsyftar endast pensioner för de Generaler, hvilka få löner å den nya GeneralitetsStaten, och ingalunda för alla nu befinteliga Generaler i Arméen.

Friherre *Sprengtporten:* Sedan en tredje mening nu söker att göra sig gällande, ser jag ej annat medel till tvistens slitande, än att votera om Contra-propositionen, och anhåller, att vi måtte få skrida dertill.

Herr *Ribbing:* I anledning af Friherre af Nordins sist meddeldte upplysning, får jag gifva tillkänna, att det var mig ganska väl bekant, att Generalspensionerne, enligt den Nådiga Propositionen, endast tillkom-

ma innehafvare af löner å den nya GeneralitetsStaten, men att jag dock måste förblifva vid yrkandet af den gamla ordningens bibehållande, eller att undfå proposition till bifall å det sista af Utskottens Utlåtanden i denna punkt.

Grefve *Posse:* Så vidt jag fattat Herr Ribbings mening, har han icke bestämdt yrkat, att voterings-propositionen skulle innehålla bifall till Utskottets Utlåtande, utan endast iakttagande af gammal vana i detta afseende. Om Herr Ribbing derföre skulle finna, att Ridderskapet och Adeln nästan enhälligt bifaller den af Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken nyss föreslagne voterings-proposition, torde Herr Ribbing benäget förskona oss ifrån att votera om Contra-propositionen.

Herr *Ribbing:* Jag inskränker mig till att yrka, det Utskottets Utlåtande bör upptagas i Ja-propositionen, och öfverlemnar åt andra att tvista om Nej-propositionen.

Friherre *Anckarswärd:* Jag hemställer, om någon anledning att kunna vinna afslag å Utskottets Utlåtande i denna punkt förefinnes; och om det således lönar mödan att borttaga tiden med votering om Contra-propositionen. Jag tror, att om bifall till Utlåtandet innefattas i Ja-propositionen, och Nej-propositionen kommer att in-

nebålla den Kongl. Propositionen, meningarne blifva så mycket förenade som möjligt.

Herr *Rosenqvist:* Sedan Friherre Anckarswärd förklarat, med hvilken Contraproposition han vill åtnöjas; skall jag äfven gå in derpå, om Ridderskapet och Adeln bifaller, hvad Friherren föreslagit.

Herr *Bråkenhjelm, Pehr Reinhold:* Sedan den Ledamot, som begärt votering, åtnöjt sig med den Nej-proposition, som af hans motståndare bifalles, och således afstått från den sats, öfver hvilken han yrkat votering, hemställer jag, om han ej skulle finna lämpligt afstå från sjelfva voteringen.

Herr *Rosenqvist*: Då det är jag, som begärt votering, måtte jag äfven äga rättighet att foga mig efter hvilken Contra-proposition jag finner tjenligast, utan att sådant i det ringaste innefattar concession af sjelfva yrkandet om votering, hvarifrån jag icke afstår.

Herr *Ribbing:* Sedan Herr Rosenqvist åtnöjt sig med den Nej-proposition, som å motsidan önskats till Ja-proposition, får jag hemställa om han ej skulle vara nöjd, i fall hans Ja-proposition mundtligen besvarades af Ridderskapet och Adeln på ett sätt, att Herr Grefven och LandtMarskalken förklarade, att den blifvit bifallen.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken framställde följande Voterings-proposition:

Den, som bifaller StatsUtskottets hemställan, att tvenne Generaler må, lika med Landshöfdingar, och i enlighet med hvad Författningarne om afskedstagande civile Embetsmäns pensionerande föreskrifva, vid 65 års ålder, efter erhållit afsked, till pensioners åtnjutande uppföras å Allmänna IndragningsStaten, voterar

Ja;

Den det ej vill, voterar

Nej;

Vinner Nej, anses alla de å Stat uppförde Nio Generaler berättigade till pensioners åtnjutande vid Sextiofem års ålder, i likhet med Landshöfdingar, på sätt Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i detta ämne innefattar, likväl under förbehåll, att så stort belopp, som en General erhåller i pension från Arméens PensionsCassa, bör afdragas å den pension han af Staten kommer att åtnjuta.

Friherre *Sprengtporten:* Jag hemställer, om ej i Ja-propositionen äfven borde inflyta, att det från Arméens PensionsCassa utgående belopp, som en General åtnjuter, borde afdragas å hans pension å Allmänna IndragningsStaten.

Friherre *af Nordin:* Om jag fattat rätt, hafva de, som önskat bifall till Utskottets Utlåtande, gjort det, utan något tillägg, och då i berörde Utlåtande något sådant afdrag, som det Friherre Sprengtporten omnämnt, icke är intagit, anser jag, att Japropositionen bör innehålla enkelt bifall till Utskottets förslag i denna del.

Uppå derefter förnyad framställning, blef den af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* nyss föreslagne Voterings-proposition af Ridderskapet och Adeln godkänd.

Sedan Voterings-propositionen blifvit anslagen, började voteringen klockan ett qvart till 9 e. m. och befunnos vid voteringens slut, efter det en voteringsssedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfrige voteringssedlarne öppnade, rösterne hafva utfallit, som följer:

Ja — 52.
Nej — 143.

I följd hvaraf, och sedan det öfver voteringen särskilt förde protocoll blifvit upläst, *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* förklarade, att Ridderskapet och Adeln således bifallit Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i detta ämne, med det förbehåll, som, i afseende på beloppet af pensionen utur Arméens PensionsCassa, blifvit föreslagit.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade att, sedan andra Punkten af StatsUtskottets Utlåtande blifvit af Ridderskapet och Adeln afgjord, finge Hans Excellence, till följd af Ridderskapets och Adelns i förmiddagsplenum fattade beslut, nu för Ridderskapet och Adeln föredraga första punkten.

1:sta Punkten. KrigsCollegium.

Bifölls.

Justerades ett ProtocollsUtdrag, innehållande Ridderskapets och Adelns i Plenum den 29 dennes fattade Beslut.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan half till 10 om aftonen.

In fidem Protocolli,
O. J. Lagerheim.